

DIYARBAKIR

KENT KİMLİĞİNİ
YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE
UYUM SAĞLAYABİLECEK
ODUNSU BİTKİLER

ANKARA, 2025

Yayımlayan
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

• • •

Proje Yöneticisi ve Baş Editör:
Prof. Dr. Mustafa VAR

Editörler:
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Doç. Dr. Derya SARI
Doç. Dr. Alper UZUN

Yazarlar:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Ali İSLAM
Doç. Dr. Deryanur DİNÇER
Doç. Dr. Derya SARI
Doç. Dr. Alper UZUN
Öğr. Gör. Şeyma S. CEYLAN
Huriye Ç. MİMARLAR
Şevval YÜZER
Ömer Tarık VAR
Arş. Gör. Tuba Gül DOĞAN
M. Mine GÜRDAL AYDIN
Bilge AL

Proje Koordinatörü:
Kenan İNCE

Proje Koordinatör Yardımcıları:
Sezgin AKSU
Evren ÇETİN
M. Mine GÜRDAL AYDIN

Yayına Hazırlayan:
M. Mine GÜRDAL AYDIN (Grafik ve Kapak Tasarımı)
Dr. Elif Berna ÜNAL
Selim PİŞKİN

Kapak Fotoğrafları:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Mustafa GÖKMEN
<https://identify.plantnet.org/weurope/observations/1015481797>

ISBN: 978-625-7076-79-1
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Yayınları
Basım Tarihi ve Yeri: Şubat 2025, Ankara

© Tüm hakları saklıdır. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Rehberde kullanılan tüm görseller ile ilgili Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Her türlü telif vb. hususlarda sorumluluk VDS Peyzaj Mimarlık İnşaat ve Enerji San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

**KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK
VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE
UYUM SAĞLAYABİLECEK
ODUNSU BİTKİLER**

“Ediyarbakır”

İçindekiler

01. TAKDİM Murat KURUM Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı	2
02. SUNUŞ Prof. Dr. Kasım YENİGÜN Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü	4
03. ÖNSÖZ Prof. Dr. Mustafa VAR Proje Yöneticisi	6
04. PROJE ÖZETİ Editörler	8
05. DİYARBAKIR DOĞAL YAPI ANALİZLER	12
06. DİYARBAKIR ODUNSU BİTKİ LİSTESİ	28
07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI	36
08. TABLOLAR	142
TEŞEKKÜR	164

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

TAKDİM

Murat KURUM

Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

Günümüzün hızla kentleşen dünyasında, özellikle de Covid-19 salgın süreci sonrasında; şehirlerimizin yeşil alanları ve doğal peyzajları, insan sağlığı ve çevre sürdürülebilirliği açısından hiç olmadığı kadar büyük bir önem taşır hale gelmiştir. Kentsel yeşil alanlar, oksijen kaynağı olması, açık havadan faydalanma imkânının yanı sıra kent içi hava akımı sağlaması, gürültü, toz ve zararlı gazları absorbe etmesi, doğal aydınlatma boşlukları oluşturmaları gibi ekolojik faydalarının yanında kentlerde yaşayan insanlarımızın psikolojik ve fiziksel sağlığının iyileştirilmesi gibi konularda da anahtar roller üstlenmektedir.

Ülkemiz 12.000'in üzerinde bitki taksonu ve 3.000'den fazla endemik bitki türü ile floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Doğal bitki örtüsü oldukça zengin olan ülkemizdeki kentsel peyzaj tasarım alanlarında, doğal bitki türlerinin kullanılmasına yönelik uygulama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde yeşil alanların bitkisel tasarımında iklim değişikliğine dayanıklı doğal türlerin tercih edilmesine yönelik farkındalık projeleri de gerçekleştirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak; Türkiye'nin dört bir yanındaki yerel bitki örtülerini inceliyoruz ve her şehrimizin ekolojik özelliklerine uygun doğal bitki türlerini belirliyoruz.

Şimdi de; bu bitkilerin peyzaj çalışmalarında nasıl kullanılabileceği konusunda pratik bilgiler sunmak ve sürdürülebilir kent peyzajı tasarımlarına yön vermek için Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi'mizi hazırladık.

Yeşil alanlarımızı arttırarak, doğal peyzajlarımızı koruyarak; sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de sağlıklı bir çevrede büyümelerini sağlamayı hedefliyoruz.

Bu doğrultuda, elinizdeki "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi"mizin ülkemizde daha fazla yeşil alan oluşması ve doğayla iç içe yaşam alanlarının artması yolunda önemli bir adım olacağına inanıyorum.

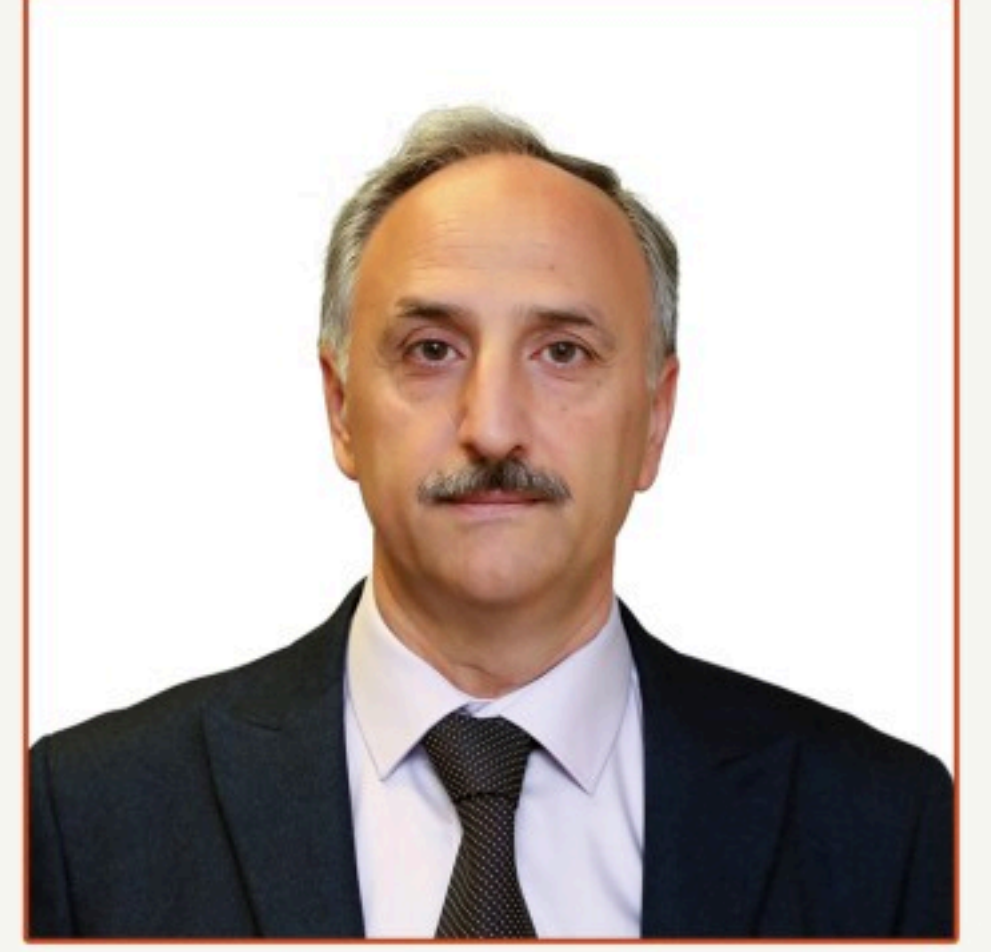
Doğaya saygılı, sürdürülebilir ve sağlıklı şehirler oluşturmak için atılacak her adımda, bu kitabın rehberliğinde hareket ederek daha yeşil bir geleceğe doğru ilerleyebiliriz. Hep birlikte daha yeşil, daha sağlıklı ve daha güzel şehirler oluşturmak temennisiyle.

SUNUŞ

Prof. Dr. Kasım YENİGÜN

Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

Kentlerimiz, insanlığın kültürel ve ekonomik gelişiminin merkezinde yer alan yaşam alanlarıdır. Şehirlerimizin peyzajı, doğal çevrenin korunması ve kentlerimizin sürdürülebilirliği için kritik bir rol oynamaktadır. Ülkemiz floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almakta ve bu konuda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin temel sebepleri arasında ülkemizde iklim farklılıkları ile jeolojik ve jeomorfolojik çeşitliliğin var olması, zengin su kaynaklarının bulunması, topografik yapıda ortaya çıkan büyük yükseklik farklarının olması, Anadolu'nun doğusu ve batısı arasında ekolojik farklılıklar bulunması ve bunun floristik farklılıklara yansımaları ile ülkemizin üç fitocoğrafik bölgenin (Akdeniz, İran-Turan, Avrupa- Sibiryası) kesişim noktasında yer alması olarak sıralanabilir.

Doğal bitkiler; bulundukları bölgeye özgü iklim, toprak, yağış, kuraklık ve don gibi etmenlere bağlı olarak evrimleşmektedir ve bulundukları koşullara mükemmel adapte olmalarını sağlayan belirli özelliklere sahip bitkilerdir. Ancak kentsel yeşil alanlarda kullanılacak bitki türü seçiminde yöreye özgü doğal bitki türlerinden ziyade egzotik kökenli süs bitkilerinin kullanıldığı fazlasıyla göze çarpmaktadır. Oysaki doğal bitki türleri, kendi ekolojik isteklerine uygun alanlarda, çok az bakım koşulları altında peyzaj çalışmalarında kullanılabilecek karakterde olup peyzaj uygulamalarının başarısını artırıcı ve maliyetleri azaltıcı niteliktedir.

İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla mücadele kapsamında, kentsel peyzaj düzenlemelerinde de, yöreye özgü ve çevre koşullarına adaptasyon sorunu olmayan doğal bitki türlerinin tercih edilmesi daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi" her bir ilimizin benzersiz iklim ve ekolojik koşullarına uygun, kent kimliğini yansıtacak şekilde hazırlanan doğal bitki rehberleri ile kentlerimizin yeşil alanlarını koruma ve güçlendirme çabalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'nin 81 ilinde doğal bitkilerin kentsel peyzajda nasıl kullanılabileceğine dair yol gösterici bilgilerin sunulduğu bu rehberde, her bir ilimiz için belirlenen doğal bitki türleri ve uygulama stratejileri, o bölgenin özgün ekolojik yapısına ve iklim koşullarına göre belirlenmiştir. Bu sayede, kentlerimizin yeşil dokusunu güçlendirerek iklim değişikliğiyle mücadeleye ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Umuyorum ki bu rehber, doğal peyzajın kentlerimiz için sağladığı önemli fırsatları keşfetmenize ve uygulama imkânlarının artırılmasına fazlasıyla imkân sağlayacaktır. Kentlerimizin iklim değişikliği karşısında biyoçeşitliliğini artırarak doğal yaşam alanlarını korumak, su ve enerji tasarrufunu sağlamak, kent sakinlerinin sağlık ve refahını iyileştirmek için yerel bitki türlerini kullanma çabalarımız, sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamasını sağlayacak önemli bir adımdır.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mustafa VAR

Proje Yöneticisi

Kent kimliği, çevresel ve toplumsal kimliklerin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Çevresel kimlik ise bina, meydan, sokak gibi yapısal mimari öğeler ile topografya, jeolojik yapı, iklim, bitki örtüsü gibi kentin doğal yapı bileşenlerinden oluşmaktadır. Eski kentlerimizde mimari kimlik öğelerinin yanı sıra, çınarlar, ıhlamurlar, erguvanlar, güller gibi bitkisel kimlik öğeleri de kent kimliğini ortaya çıkartan önemli faktörlerdendi. Oysa günümüz kentleri, başta iklim olmak üzere pek çok çevre faktörü açısından farklılık göstermesine rağmen, oluşturulan bitki dokusu bakımından tekdüzelik göstermektedir. Bunun sonucunda, kentlerimizin olumsuz etkileri günümüzde bile hissedilmeye başlanan iklim değişikliğinden bugün olduğu gibi yarın da, hatta belki de daha yoğun bir biçimde etkileneceği aşıkardır.

Türkiye'nin biyoçeşitlilik bakımından oldukça zengin olduğu bilinmektedir. Ancak, sahip olduğumuz ekolojik altyapı ve bitki çeşitliliğine rağmen, kentsel yeşil alanlara doğal bitki taksonlarının istenen şekilde yansıtılmadığı bilinmektedir. Akdeniz Havzası'nda bulunan ülkemizin küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerin başında olacağı, bitki seçimi tercihlerimiz eğer böyle devam ederse yakın gelecekte, özellikle kentsel yeşil alanlarda, başta egzotik bitkiler olmak üzere bazı doğal türlerin bile yok olabileceği ve kitlesel çöküntü alanlarının oluşabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile belirtilen tüm problemlerin çözümüne yardımcı, sürdürülebilir şehircilik anlayışına uygun, kent kimliğiyle uyumlu ve oluşabilecek iklimsel değişiklikten en az etkilenecek bitki türlerini ortaya koyarak; yeşil alanların şekillenmesinde pay sahibi olan kamu ve özel sektör kuruluşlarına rehber bir kitap hazırlanmıştır. Bu kitap, başta yerel yönetimler olmak üzere, bitkisel malzemeyi yetiştirebilecek üreticilerin de potansiyel ve hiç üretilmemiş bazı bitkileri tanınması, kullanması ve üretmesinde yol gösterici olacaktır.

İleride karşılaşılabilecek problemleri önceden sezerek akademik camiayla karşılıklı iş birliği içerisinde çözüm arama gayretleri ve bu projeye desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM'un şahsında, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün tüm elemanlarına, ekibimiz adına teşekkürlerimi sunarım.

Projede yer alıp özverili çalışmalarda bulunan tüm ekibimize, fotoğraf desteği aldığımız paydaşlarımıza ve özellikle "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" projesinden bazı verileri bizimle paylaşan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederim.

PROJE ÖZETİ

Editörler

İklim değişikliği, çarpık ve hızlı kentleşme, planlama hataları gibi faktörler pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de beraberinde çeşitli sorunları getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden biri de kentlerin hava kalitesini arttıran, mikroklimasını ayarlayan, biyoçeşitliliğinin korunmasını sağlayan, kullanıcıların sosyalleşmesine, dinlenmesine ya da fiziksel aktivitede bulunmasına imkan sunarak beden ve ruh sağlıklarında olumlu etkiler yaratan, kısaca kentlerin ekosistem servisi görevini gerçekleştiren yeşil alanların devamlılığı sağlanamamaktadır.

Hızlı kentleşme genellikle tarım, orman ve kentsel yeşil alanları hedef almakta ve yeşil alanlar niceliksel ve niteliksel özelliklerini kaybetmektedir. Bunun sonucunda yeşil alanlar; ekosistem servisi görevlerini yerine getiremez hale gelmektedir.

Bu gidişatın olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için dünyadaki pek çok ülke, sahip olduğu yeşil alan büyüklüğünü arttırmak adına büyük bir çaba sarf etmektedir. Ancak, bu bağlamda oluşturulan kentsel tasarım ve planlama stratejileri, sadece yeşil alanların büyüklüğünü arttırmayı amaçlamamalı; aynı zamanda iklim değişikliğinin olası negatif etkilerini de göz önünde bulunduran sürdürülebilir yaklaşımları içermelidir. Aksi taktirde, sürdürülebilir yeşil alanlar oluşturulamadığı gibi; kısa, orta veya uzun vadede kentlerimizdeki ekolojik dengenin bozulması, ekosistemin olumsuz yönde etkilenmesi ve doğal bitki dokusunun yok olması gibi istenmeyen sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda belirtilen faktörlerin kentlerimizde yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bu çalışma; kent kimliğinin ortaya çıkmasına ve gelişimine katkı sağlarken, iklim değişikliği sonucunda ortaya çıkabilecek kuraklık, aşırı yağış ya da aşırı sıcak / soğuklara uyum sağlayabilecek doğal bitki türlerini tek bir kaynaktan derlemeyi ve bu bitkileri tanıtarak uygulayıcılara pratik, yol gösterici bir rehber oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, çalışma toplam dört aşamada yürütülmüştür:

- 1) Doğal yapı analizlerinin yapılması,
- 2) İl sınırları içinde bulunan Türkiye'nin doğal odunsu türleri ile egzotik türlerinin belirlenmesi,
- 3) Doğal ve seçilen bazı egzotik odunsu taksonların tanıtılması,
- 4) Sadece il sınırları içinde yetişen doğal taksonların ve kuraklığa dayanıklılık bilgilerinin tablollaştırılması.

Bu bölümde söz konusu aşamalar kısaca açıklanmıştır.

1) Doğal Yapı Analizlerinin Yapılması

Yeryüzündeki bitki örtüsünün dağılımını etkileyen en önemli faktörler arasında genel konum, topoğrafya, jeolojik yapı, yükselti, bakı, hidrolojik yapı, toprak ve iklim yer almaktadır. Bu çalışmanın ana materyalini oluşturan bitkiler üzerinde bir fikir yürütmek ve öneride bulunmak, ancak bahsi geçen doğal faktörlerin bütüncül bir şekilde ele alınmasıyla mümkün olacaktır. Bu nedenle, çalışmanın başlangıcında çalışılan ile ait doğal yapı faktörlerini analiz edilmiştir.

Bu amaçla doğal yapıya ilişkin yapılan analizlerin tamamında ArcGIS yazılımı kullanılmıştır. DEM verileri aracılığıyla, ilin eş yükselti, eğim ve bakı analizleri ile alan hesaplamaları yapılmıştır. Hidroloji analizinde, ilin doğal ve yapay su yüzeyleri ile akarsu verileri kullanılmıştır.

Arazi kullanım kabiliyetleri, büyük toprak grupları ve toprak özellikleri analizlerinde, söz konusu ile ait toprak verileri haritalara işlenerek alan hesapları yapılmıştır. Ortalama en düşük sıcaklık, ortalama sıcaklık ve ortalama en yüksek sıcaklık haritaları için il sınırlarında bulunan meteoroloji istasyonlarına ait veriler, rakım ve dereceleri ile haritaya işlenmiştir. Ayrıca toplam 1000 adet sanal istasyon oluşturulmuş ve bu istasyonların yükseltileri belirlenmiştir. Her bir istasyona, mevcut istasyon verisindeki değerlere bağlı kalınarak enterpole edilmiştir. Bu atanan değerlerin, IDW (Inverse Distance Weighting) yöntemi ile mekansal dağılımı oluşturulmuş ve sıcaklık haritaları elde edilmiştir.

Yağış haritası için mevcut istasyon verisinin yıllık toplam yağış verisi, rakım değeri ile birlikte ArcGIS programında işlenmiş ve oluşturulan 1000 sanal istasyon için yıllık toplam yağış miktarı hesaplanmıştır. Toplam yağış miktarının hesaplanmasında Schreiber formülü kullanılmış ve bulunan toplam yağış miktarı değerlerinin IDW yöntemi ile değerlendirilmesi sonucu yağışın mekansal dağılımı belirlenmiştir.

Bitki sıcağa ve soğuğa dayanıklılık haritaları ile elde edilen ve enterpole edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, ilçe bazında soğuğa dayanıklılık ve sıcağa dayanıklılık analizleri yapılmıştır. Kitapta yer alan karekodlar sayesinde, herhangi bir ilçe sınırında gerçekleştirilecek uygulamalarda uygun bitki listesi ve söz konusu bitkinin hangi zonda (4a, 5a, 5b, ...) kullanılabileceği pratik olarak anlaşılabilecektir. Bu sayede, çalışma alanında yetişemeyecek bitki türlerinin olası uygulama alanlarında kullanımının önüne geçilecektir. Bu çalışma kapsamında her bir bitki için elde edilen 1'den 12'ye kadar olan dereceler, ilgili tabloların minimum sıcaklık değerleriyle (örneğin 4a: -34,4 °C) eşleştirilmiştir.

2) İl Sınırları İçinde Bulunan Türkiye'nin Doğal Odunsu Türler ile Egzotik Türlerin Belirlenmesi

İkinci aşamada, bu il sınırları içinde doğal olarak yetişen ve yetişebilme potansiyeli olan Türkiye'nin doğal odunsu taksonlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu süreçte, il sınırları içinde daha önceden Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024)" esas alınmış ve tüm bitkiler arasından öncelikle odunsu olanlar seçilmiştir.

Ardından, bu odunsu taksonlar arasından peyzaj mimarlığında estetik ve işlevsel olarak kullanılabilir, vejetatif ve generatif yollarla üretilen türler belirlenmiş ve söz konusu il için odunsu taksonlar listesi oluşturulmuştur. Bu liste, il sınırları içinde yetişen, farklı bölgelere ait olsa bile Türkiye'nin doğal florasında bulunan ve ülkemizdeki kentsel yeşil alanlarda kullanılan bitkiler ile zorunlu hallerde kullanılabilir bazı egzotik odunsu bitkileri içermektedir.

3) Doğal ve Seçilen Bazı Egzotik Odunsu Taksonların Tanıtılması

Üçüncü aşamada, tüm bitkilerin genel özelliklerini, ekolojik gereksinimlerini ve kullanım alanlarını içeren, her bir bitki için dört fotoğrafın yer aldığı birer sayfalık tanıtım sayfaları hazırlanmıştır. Endemik bitkilere ise, diğer bitkilerin aksine, iki sayfa ayrılmıştır. Ancak nesli tehlike altında olan ve kitlesel üretimi zor bazı endemik taksonlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Kitapta genel kapsam doğal türlere yoğunlaşmak ve bu türler önerilmekle birlikte ülkemizde sıklıkla rastlanan ekolojik koşullara uygun ve bu ilde yetişebilecek yüzlerce kültür , egzotik tür de önerilebilir. Ancak, bu kitap kapsamında istekleri az olan ve zorunlu hallerde kullanılabilir Ailanthus, Robinia gibi egzotik cinslere sınırlı sayıda yer verilmiştir.

4) Sadece İl Sınırları İçinde Yetişen Doğal Taksonlarının ve Kuraklığa Dayanıklılık Bilgilerinin Tablolaştırılması

Bu çalışmada, bitkiler tanıtılırken Türkiye'ye özgü doğal ve egzotik taksonlara yer verilmiştir. İl sınırlarında yetişen doğal odunsu bitki türlerinin hangileri olduğu, oluşturulan tablolar aracılığıyla ortaya konulmuştur. Ayrıca kitaptan beklenen en önemli çıktılardan biri, bitkilerin genel özellikleri ve ekolojik gereksinimlerini ortaya koymanın yanı sıra bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelendirmelerinin de belirlenmesi ve bu hususta uygulayıcılara yol gösterici olmaktır. Bu amaç doğrultusunda, bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelerini içeren tablolar oluşturulmuş ve bu tablolara kitabın sonunda yer verilmiştir.

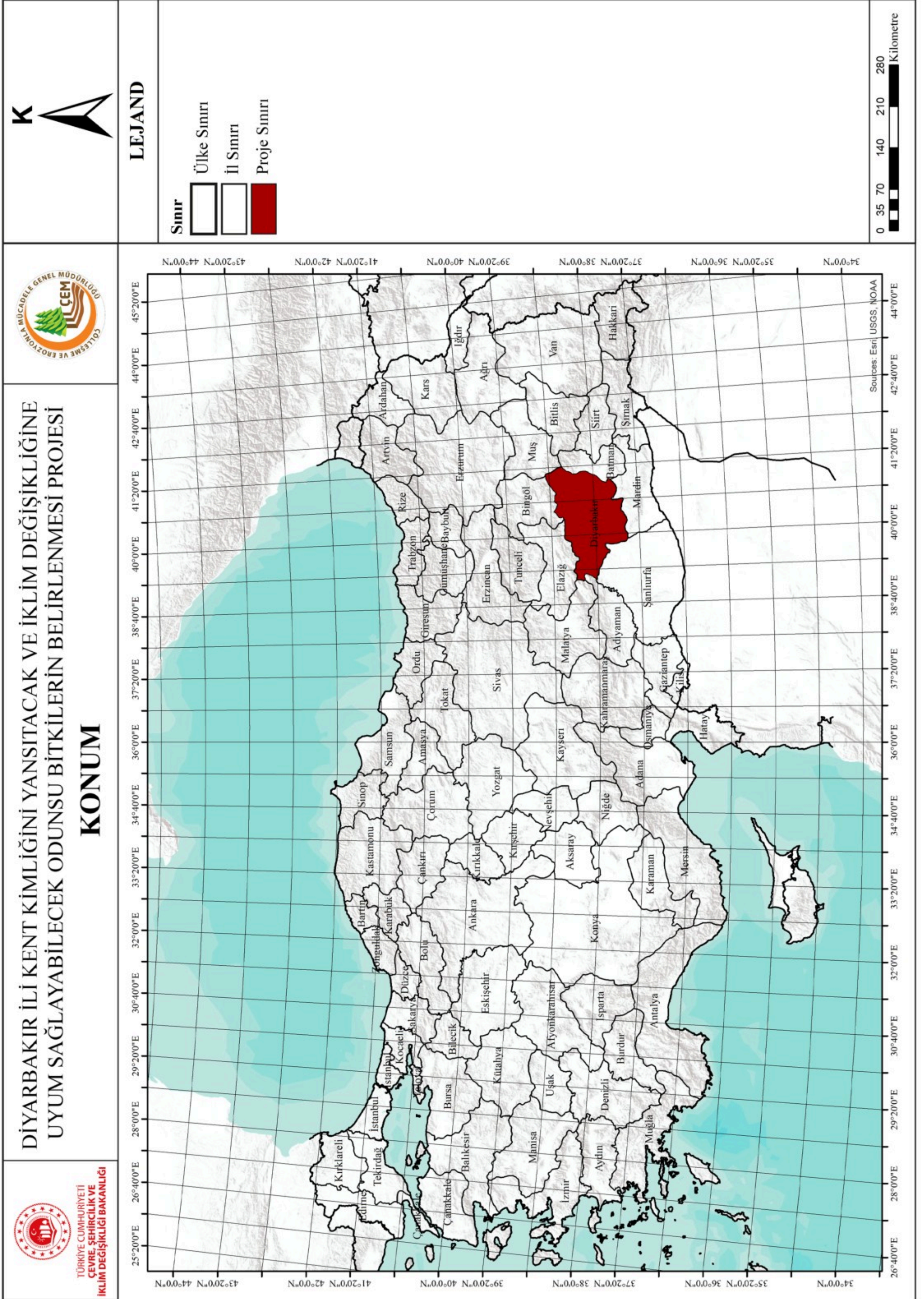
Kitabın sonunda ilçe ölçeğinde soğuğa dayanıklılık durumuna göre hangi zonları içerdiği ve bu zonlarda hangi bitkilerin kullanılabilir olduğu oluşturulan QR uygulaması sayesinde uygulamacılara önemli kolaylıklar sağlanması hedeflenmiştir.

05

diyarbakır

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

05. DİYARBAKIR DOĞAL YAPI ANALİZLERİ

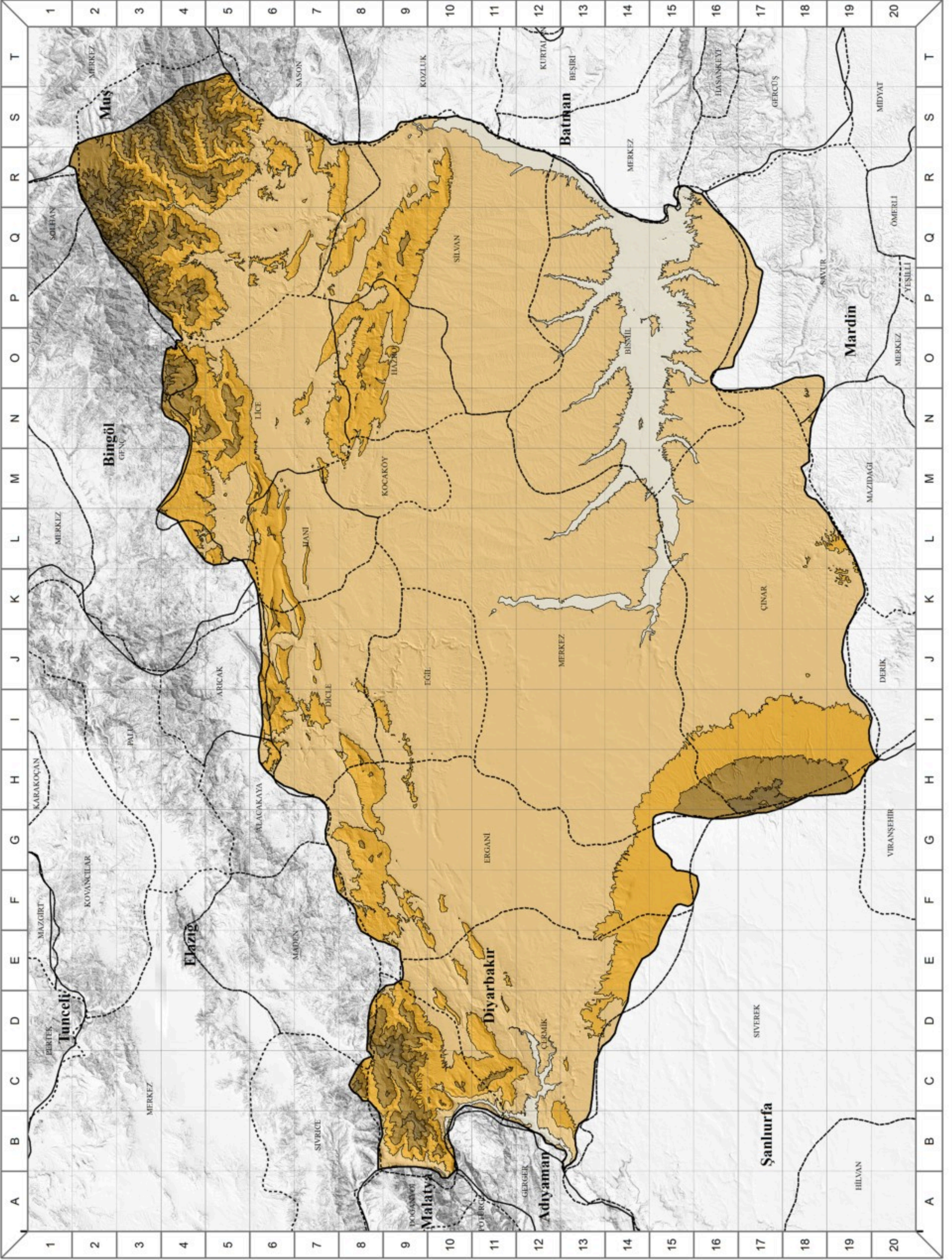

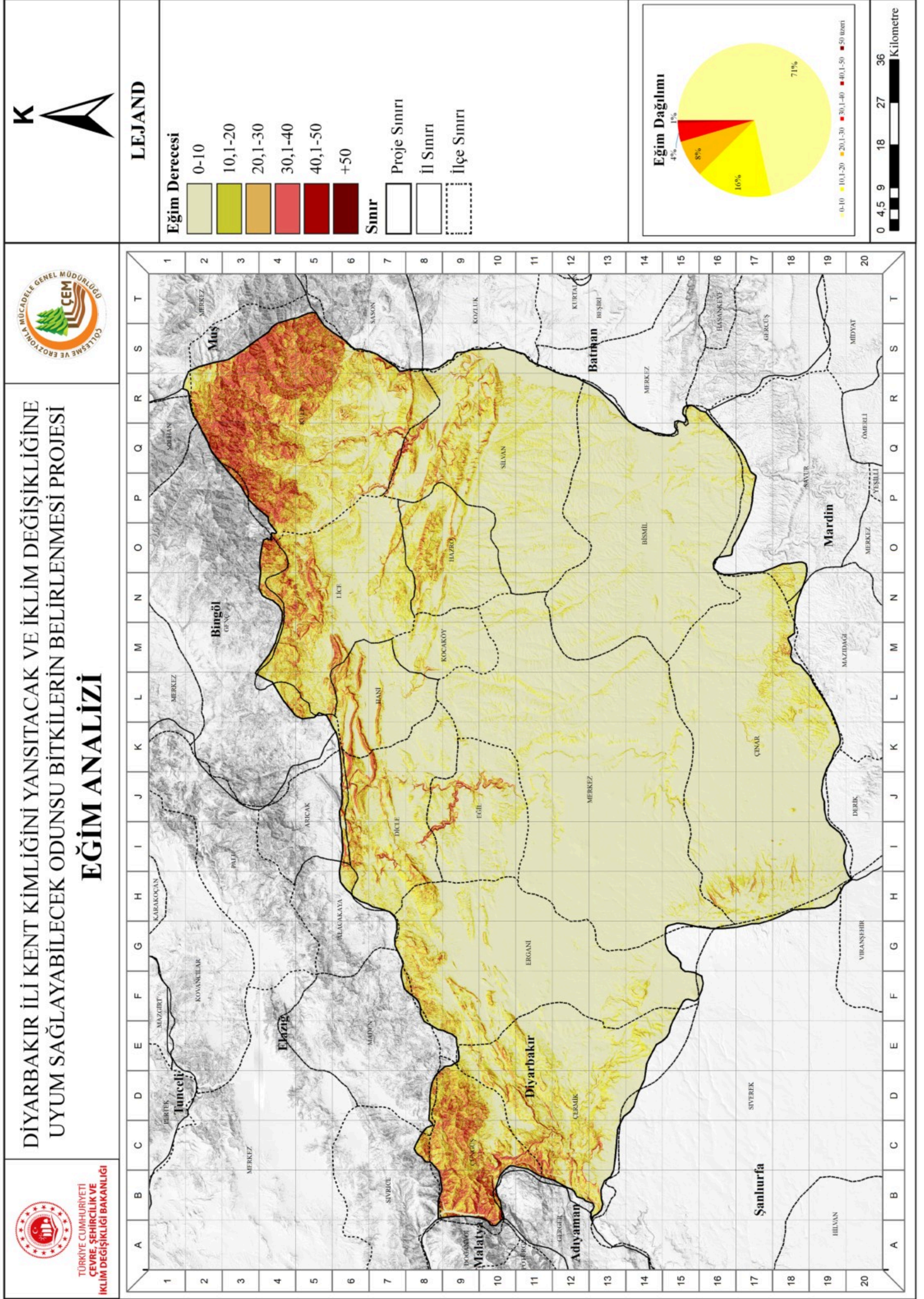
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

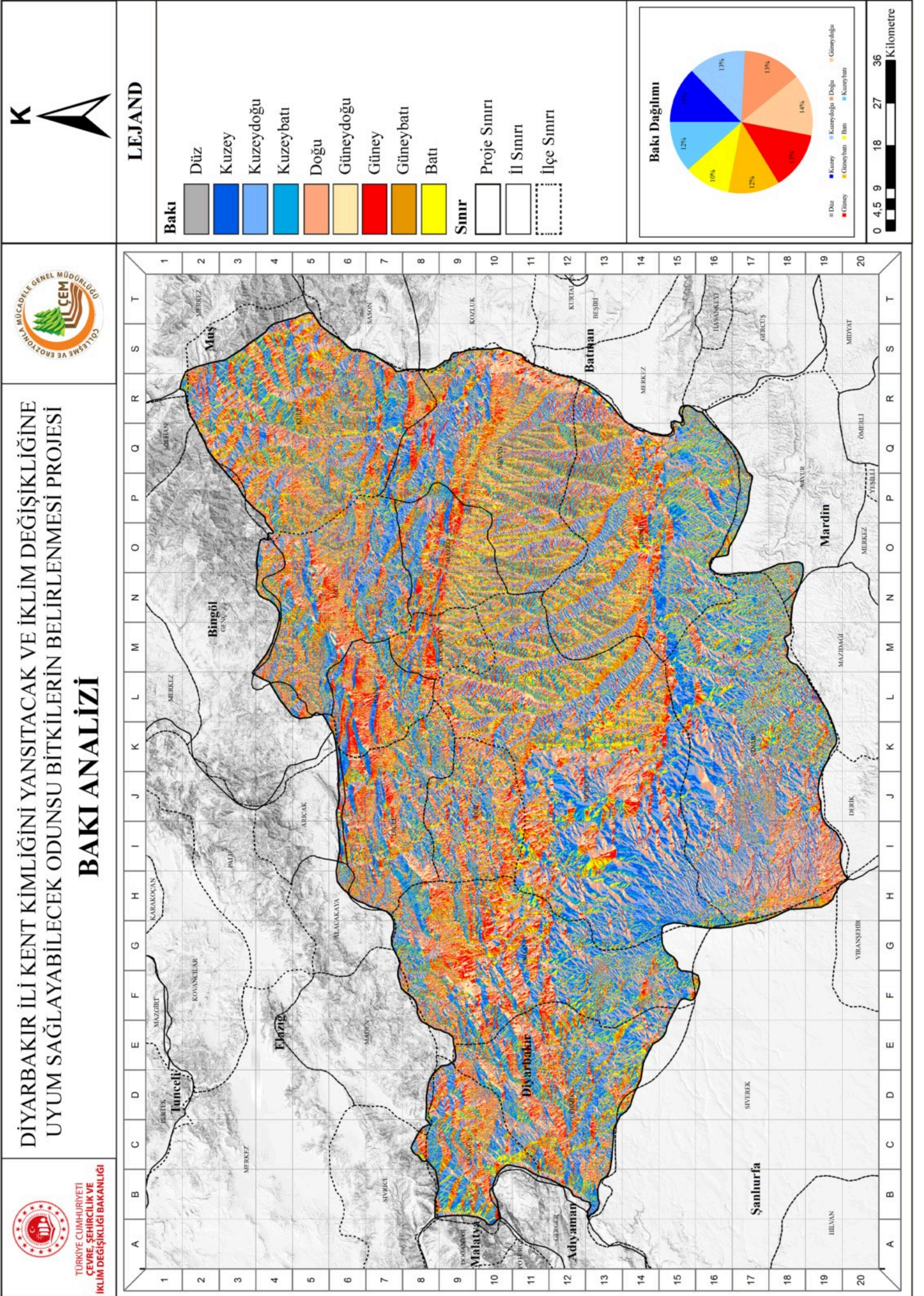
DIYARBAKIR İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ

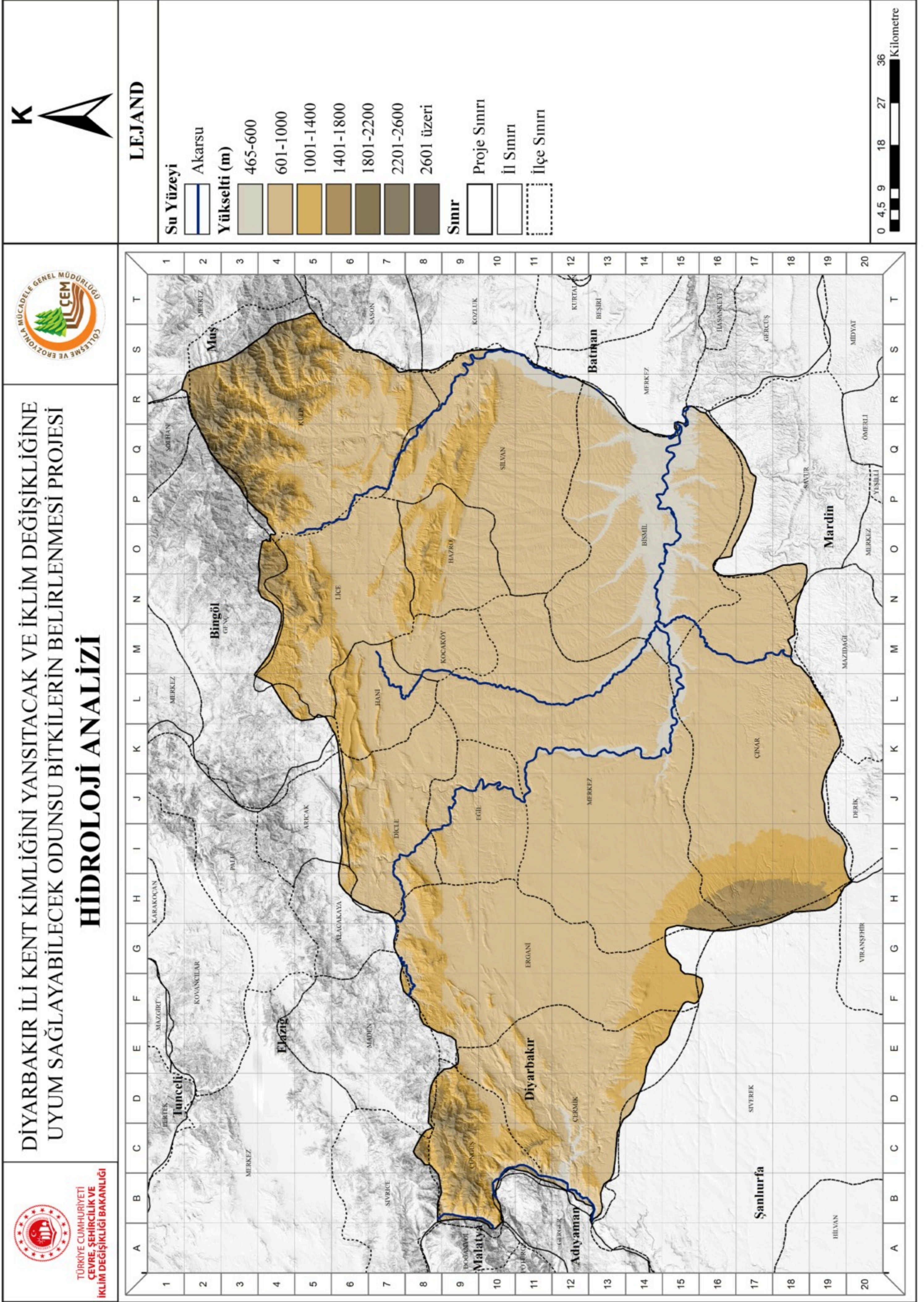
YÜKSELTİ ANALİZİ

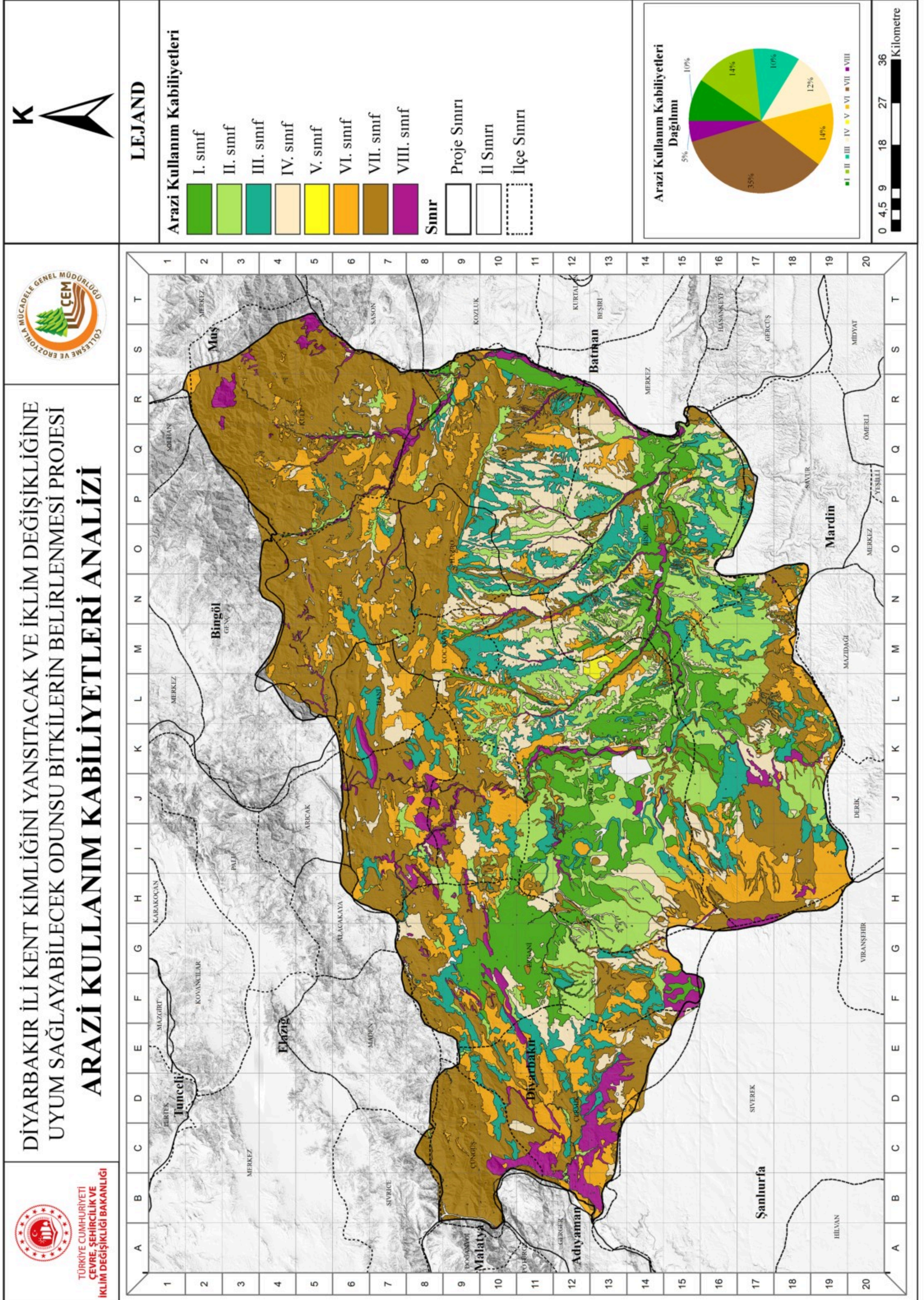

Harita 2. Diyarbakir İli Yükselti Analizi

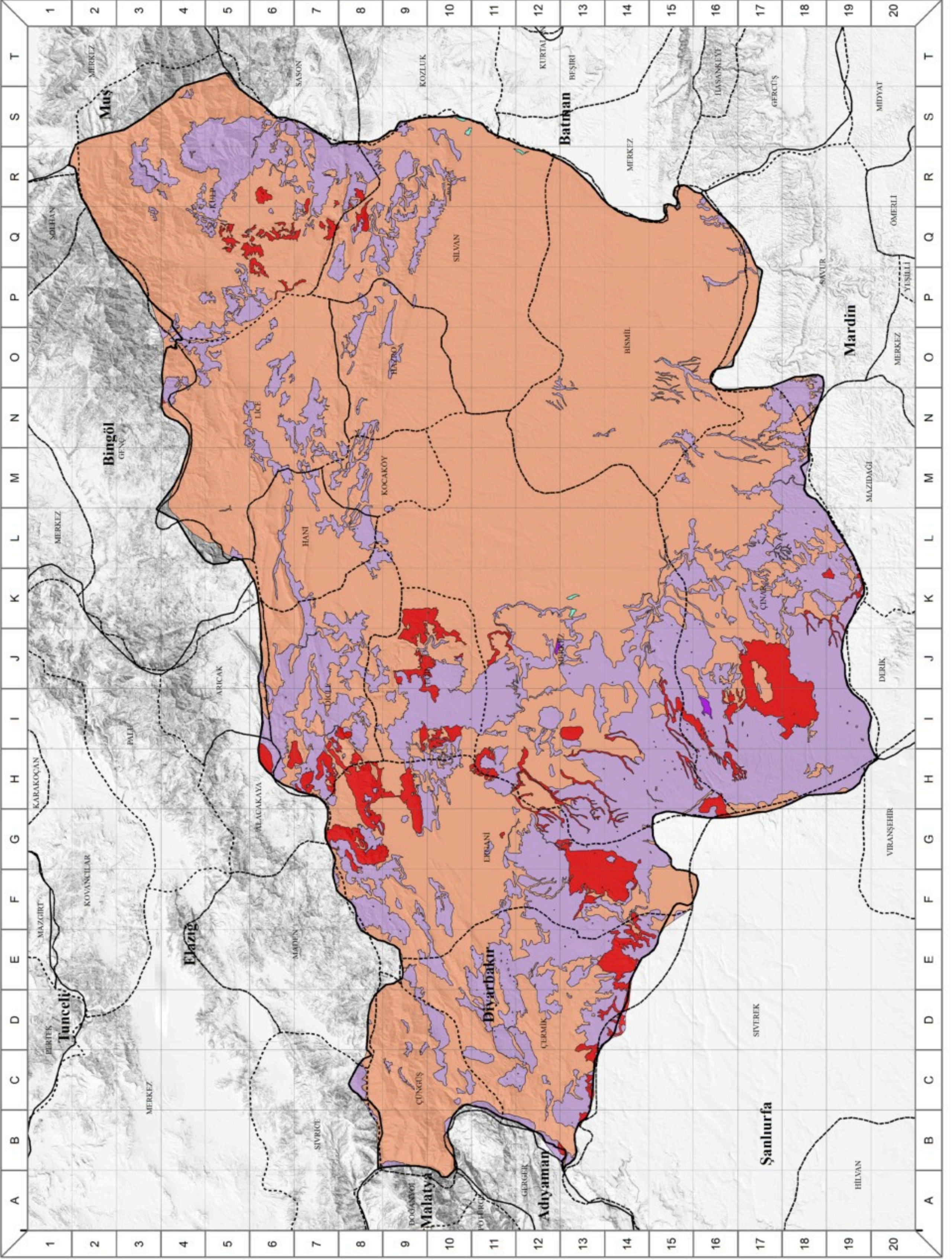

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

DİYARBAKIR İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE
UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ

TOPRAK ÖZELLİKLERİ ANALİZİ

LEJAND

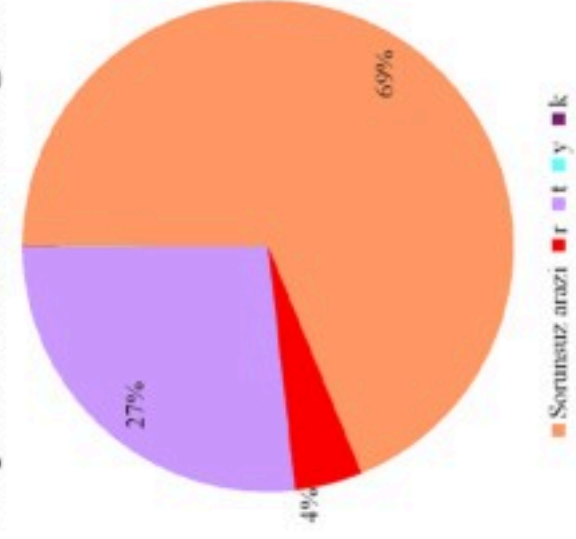
Toprak Özellikleri

- Sorunsuz Arazi
- k:Hafif tuzlu- Alkali
- r:Kaya
- t:Taşlı
- y:Yetersiz Drenajlı

Sınır

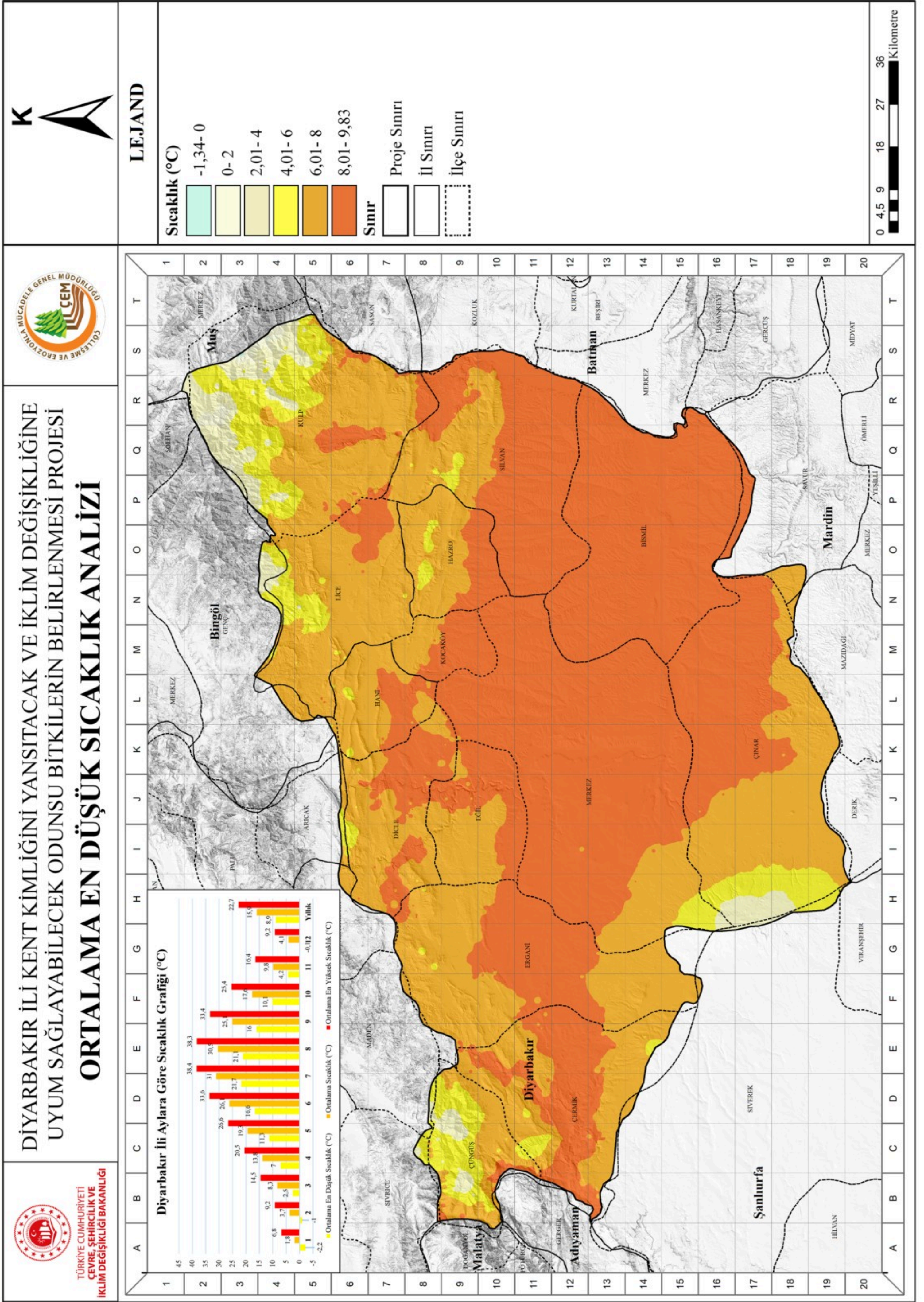
- Proje Sınırı
- İl Sınırı
- İlçe Sınırı

Toprak Özellikleri Dağılımı

0 4,5 9 18 27 36
Kilometre

Harita 9. Diyarbakır İli Ortalama En Düşük Sıcaklık Analizi

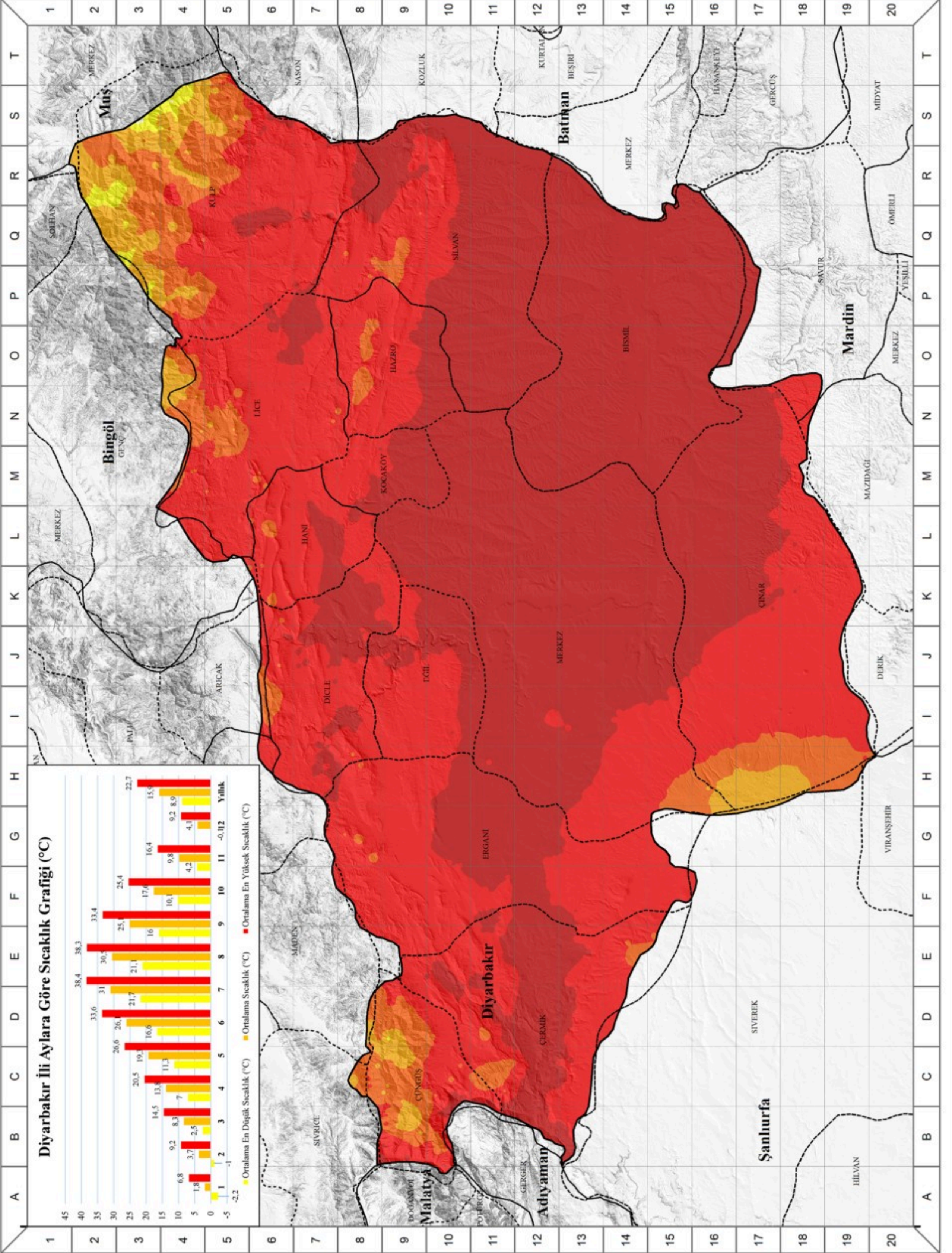

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

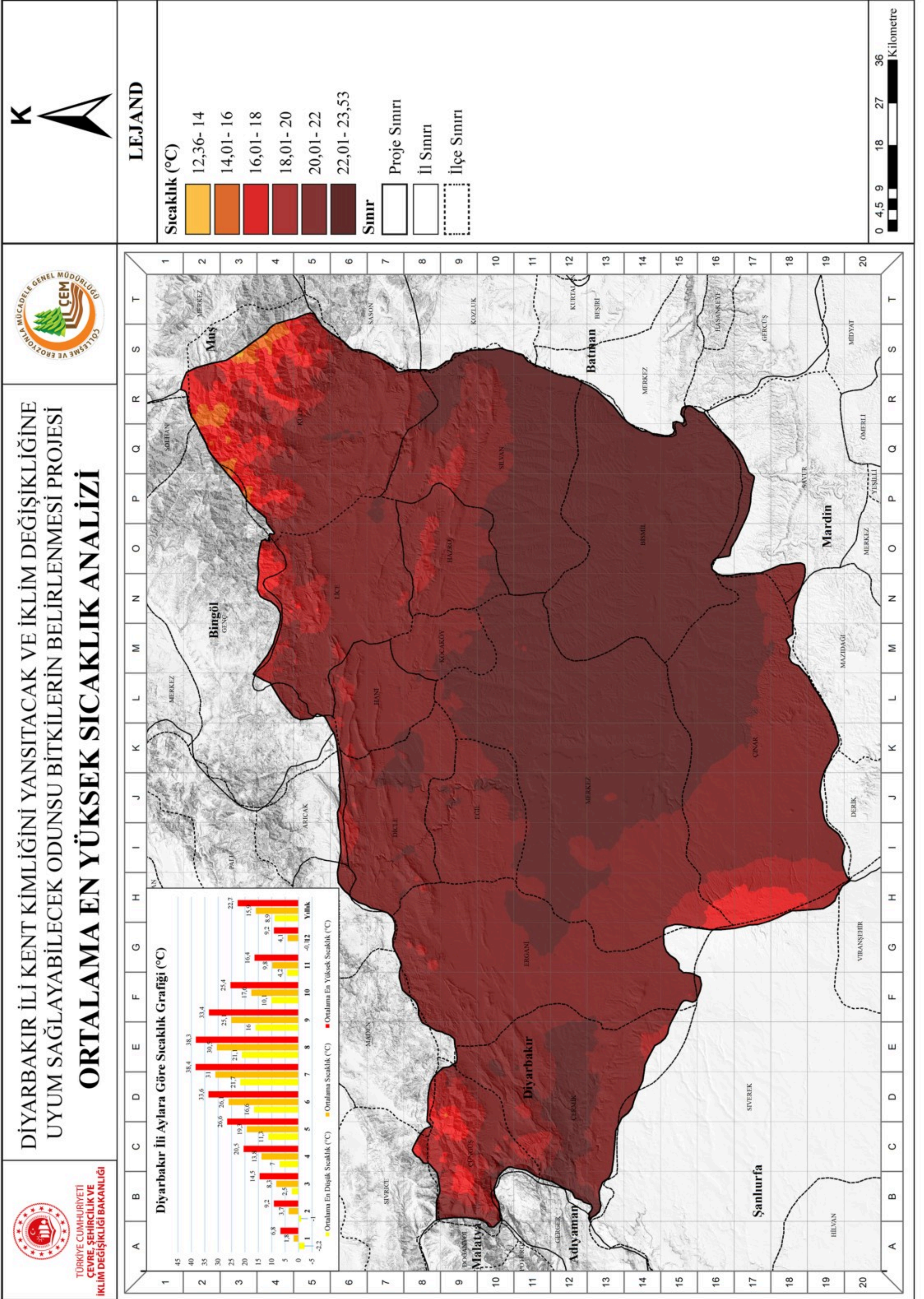
DIYARBAKIR İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ

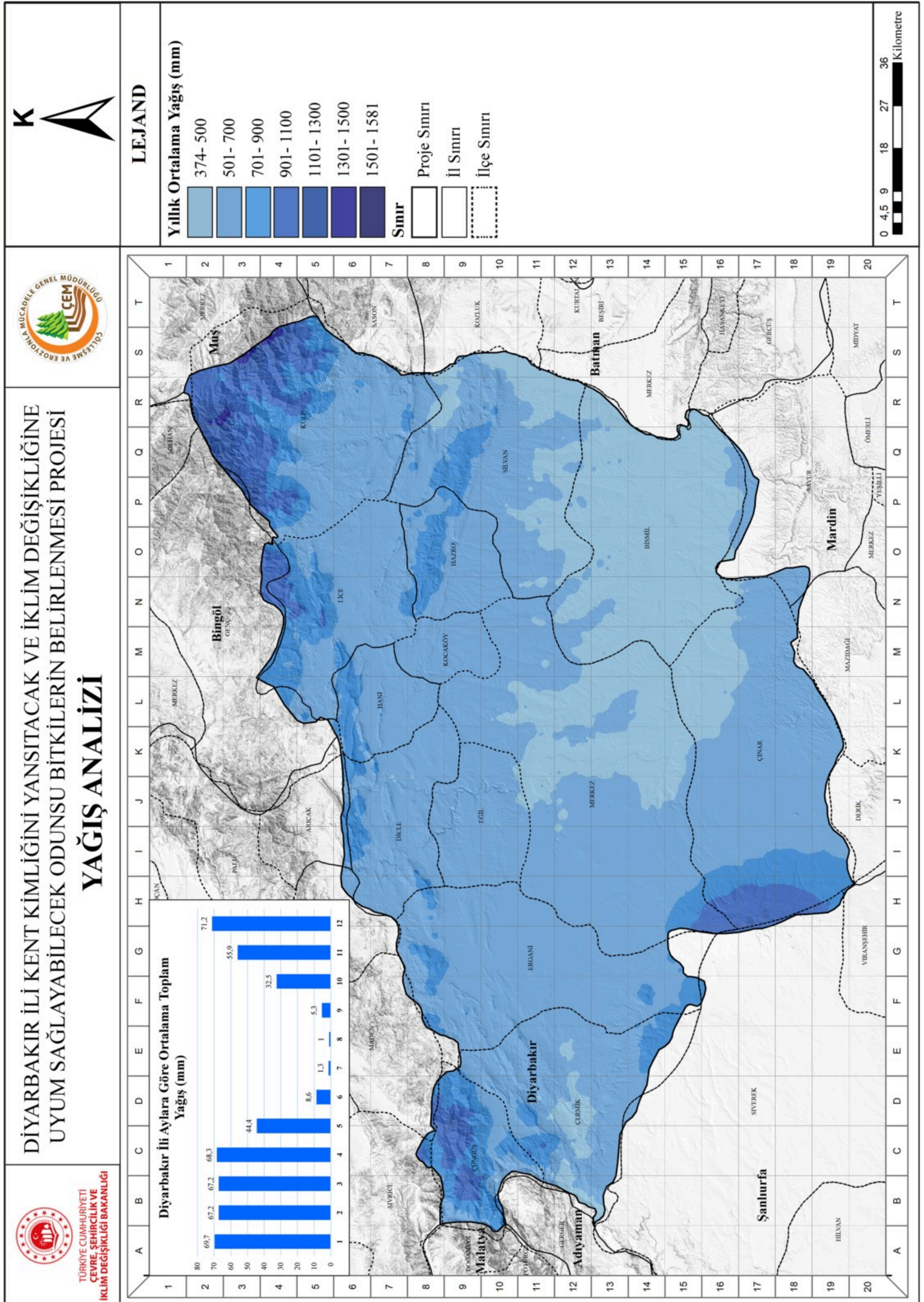
ORTALAMA SICAKLIK ANALİZİ

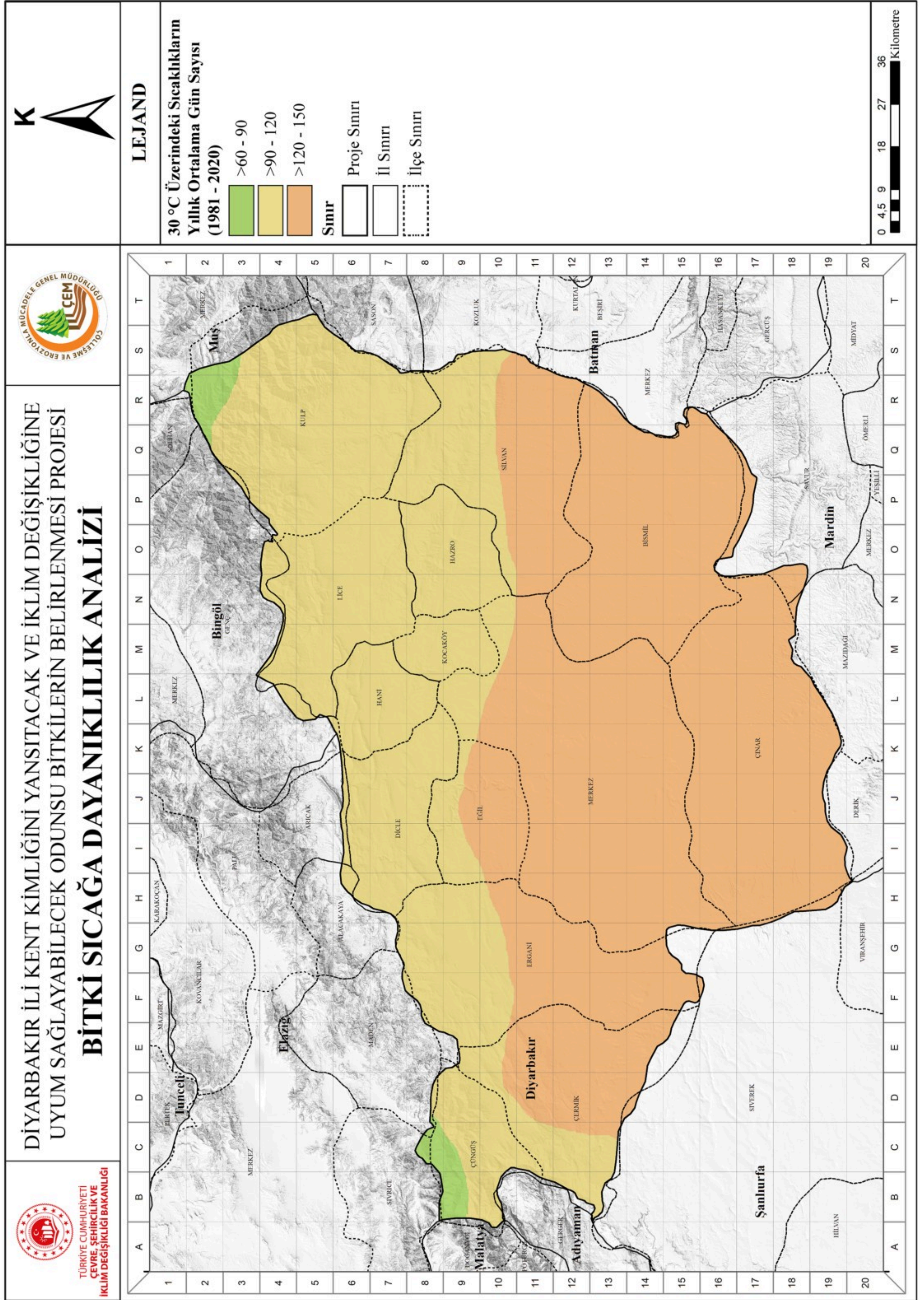
Harita 10. Diyarbakır İli Ortalama Sıcaklık Analizi

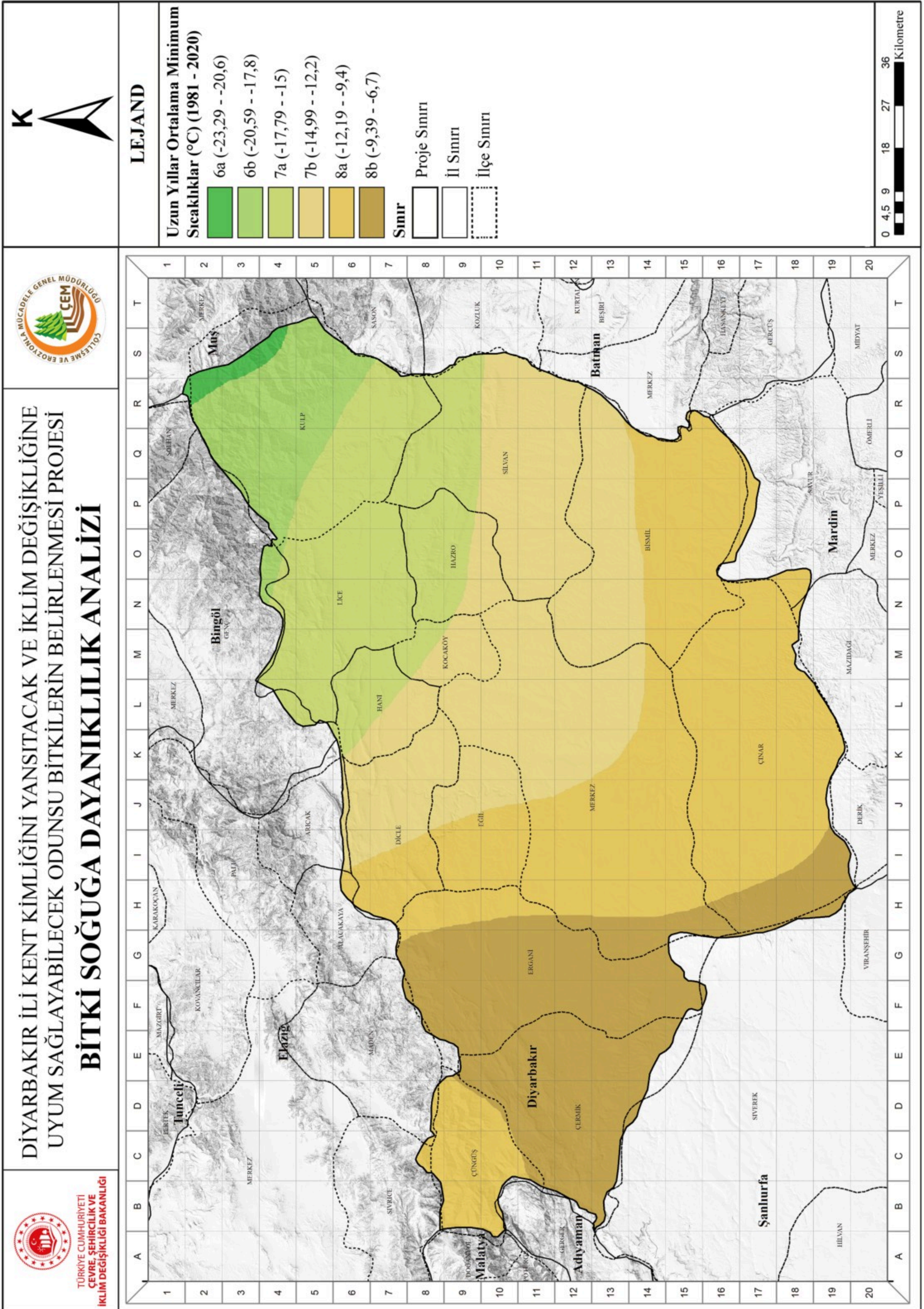
Harita 11. Diyarbakır İli Ortalama En Yüksek Sıcaklık Analizi

Harita 13. Diyarbakır İli Bitki Sıcaklığa Dayanıklılık Analizi

06

diyarbakır

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

06. DİYARBAKIR ODUNSU BİTKİ LİSTESİ

D İ Y A R B A K I R

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikenı	Endemik
2	<i>Acanthophyllum verticillatum</i>	Takacak	
3	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	
4	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenı	
5	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	
6	<i>Amygdalus arabica</i>	Arap Bademi	
7	<i>Amygdalus communis</i>	Badem	
8	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	
9	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	
10	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	
11	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	
12	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	
13	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	
14	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	
15	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	
16	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	
17	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	
18	<i>Capparis spinosa</i>	Kebere	
19	<i>Cedrus libani</i>	Toros Sediri	
20	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	
21	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	
22	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	
23	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	
24	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	
25	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	
26	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	
27	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	
28	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	
29	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	
30	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	
31	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	
32	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	
33	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi	
34	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	
35	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	
36	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	
37	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	
38	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	
39	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	
40	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	
41	<i>Laurus nobilis</i>	Defne	
42	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	
43	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	
44	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	
45	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum	

D İ Y A R B A K I R

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
46	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	
47	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	
48	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	
49	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	
50	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	
51	<i>Pistacia khinjuk</i>	Bıttım	
52	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	
53	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	
54	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	
55	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	
56	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	
57	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	
58	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	
59	<i>Quercus brantii</i>	Karameşe	
60	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	
61	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	
62	<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	Top Cehri	
63	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	
64	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	
65	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	
66	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	
67	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	
68	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	
69	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	
70	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	
71	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	Endemik
72	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	
73	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	Endemik

D İ Y A R B A K İ R

İlinde Bulunan Türkiye İçin Egzotik ve Kültür Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçağaç	
2	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	
3	<i>Armeniaca vulgaris</i>	Kayısı	
4	<i>Cerasus avium</i>	Kiraz	
5	<i>Cydonia oblonga</i>	Ayva	
6	<i>Ficus carica</i>	İncir	
7	<i>Gleditsia triacanthos</i>	Gileđiçya	
8	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	
9	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	
10	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	
11	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	
12	<i>Pistacia vera</i>	Antep Fıstığı	
13	<i>Prunus x domestica</i>	Erik	
14	<i>Punica granatum</i>	Nar	
15	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	
16	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	
17	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	

D İ Y A R B A K İ R

İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikenı	Endemik
2	<i>Acanthophyllum verticillatum</i>	Takacak	
3	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	
4	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenı	
5	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	
6	<i>Amygdalus arabica</i>	Arap Bademi	
7	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	
8	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	
9	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	
10	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	
11	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	
12	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	
13	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	
14	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	
15	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	
16	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	
17	<i>Capparis spinosa</i>	Kebere	
18	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	
19	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	
20	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	
21	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	
22	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	
23	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	
24	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	
25	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	
26	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	
27	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	
28	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	
29	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	
30	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	
31	<i>Ficus carica</i>	İncir	
32	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	
33	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	
34	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	
35	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	
36	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	
37	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	
38	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	
39	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	
40	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	
41	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	
42	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	
43	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	
44	<i>Pistacia khinjuk</i>	Bıttım	
45	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	

D İ Y A R B A K I R

İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
46	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	
47	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	
48	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	
49	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	
50	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	
51	<i>Quercus brantii</i>	Karamiş	
52	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	
53	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	
54	<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	Top Cehri	
55	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	
56	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	
57	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	
58	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	
59	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	
60	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	
61	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	
62	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	
63	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	
64	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	Endemik
65	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	

07 diyarbakır

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI

10-20 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş alan alanlarda en iyi
şekilde gelişir ⁽²⁾.

Düşük nemli hava koşullarını
tercih eder ⁽²⁾.

Drenajı iyi olan, kumlu ve
gevşek topraklarda en iyi
performansı gösterir.

Sıcak ve kurak iklime adapte
olmuştur. -15°C'ye kadar
soğuklara dayanabilir ⁽²⁾.

Hava kirliliğine karşı orta
düzeyde bir toleransa sahiptir,
rüzgâra karşı ise genellikle
dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽²⁾.

Peyzajda süs bitkisi olarak
kuru bahçelerde ve kaya
bahçelerinde kullanılır.

Acantholimon saxifragiforme

Harput Kardikenî

Dağlık ve kurak bölgelerde doğal olarak yetişir, dikenli yapısıyla dikkat çeker

Yoğun dikenli yastık oluşturan 10-20 cm boylanabilen bir çalı türüdür. Gövde kahverengi, pürüzlü ve bazen dikenlidir. Yapraklar, mavi-gri şeritsi, yarı-üçgen, 1-2 cm uzunluğunda ve 1-2 mm genişliğindedir. Çiçek kurulu 1-2 dallı, yoğun şekilde ikişerlidir. Başakçıklar 6-11 adet, 13-15 mm'dir. Çiçek brahteleri 7 mm'ye kadar uzunlukta, sivri uçlu; iç brahteler dikdörtgen-mızrak şeklinde, dış brahteden 1,5 kat daha uzun, şeffaf ve sivri uçludur. Kaliks tüpü seyrek tüylü; beyaz/pembe, 10 loblu, hafif kıvrımlı; damarlar koyu mordur. Korolla koyu pembe renklidir. Türkiye'de Diyarbakır, Nevşehir, Elazığ'da, 1000-1200 m aralığında step alanlarında, çorak kayalık ve kalkerli yamaçlarda yetişmektedir ^(1,2).

Yüksek sıcaklıklara dayanıklı bodur çalı...

Acanthophyllum verticillatum

Takacak

15-25 cm
arası boy yapmaktadır.

Caryophyllaceae familyasına ait 15-25 cm boylanabilen bodur çalıdır. Çok sayıda, yükselen-dik gövdelere sahiptir ⁽¹⁾. Yapraklar tüysüz veya papilloz özellikle kenarlarda, iğne gibi, 8-15 0,5-1 mm, uzun, sarımsı bir omurga ile sonlanır ^(1,2). Boğum araları 10-15 mm, yapraklar kadar veya daha uzundur. Çiçek terminal veya ve aksiller şekildedir ^(1,2). Brakteler doğrusal, yaprak benzeri, 4-5 mm, tüysüz veya kenarları kirpiklidir ^(1,2). Kaliks tüp şeklinde, 5-kostatlı, 4-5 mm, tüysüz veya papilloz, dişler düz, dik, tüp kadar uzun, 2-2,5 mm, mızraksı, sarımsı bir diken şeklinde sivrilir. Taç yapraklar beyaz, doğrusaldan doğrusal-mızraksıya kadar değişen, ağsı, 5-6 mm boyutlarındadır. Tohumları genellikle pürüzsüzdür ^(1,2). Taşlı magmatik yamaçlarda 1200-1600 m yüksekliklerde yetişir. Türkiye'de Doğu Anadolu'da yayılış gösterir ⁽³⁾.

Güneşli yerleri tercih eder.

Nem isteği azdır.

Asidik topraklarda gelişim gösterir.

Ilıman iklimde yetişir.

Yüksek sıcaklıklara oldukça dayanıklıdır.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Kurakçıl peyzajlarda yer örtücü olarak tercih edilebilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
2. Bülbül, A. S., Armağan, M., & Varlık, K. (2017). Seed micromorphology of *Acanthophyllum* C.A. Mey. (Caryophyllaceae) genus in Turkey. Kastamonu University Journal of Forestry Faculty, 17(1), 215-224.
3. TÜBİVES (2024). Türkiye Bitkileri Veri Servisi.
<http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php>

F1: Bernd-J. Seitz . iNaturalist.
<https://www.inaturalist.org/observations/107622452>
F2: Bernd-J. Seitz . iNaturalist.
<https://www.inaturalist.org/observations/107622452>
F3: Bernd-J. Seitz . iNaturalist.
<https://www.inaturalist.org/observations/107622452>

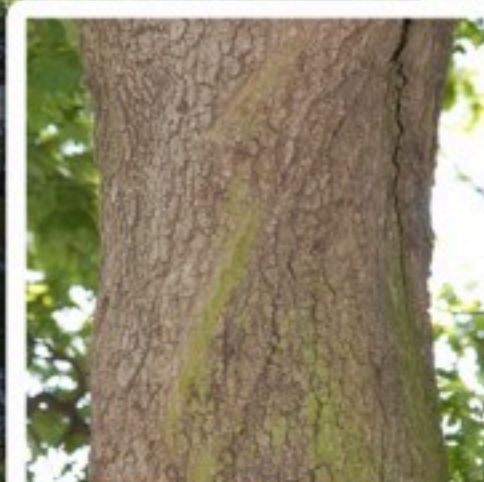
Kuraklığa dayanıklı ve sonbaharı çok güzel bir akçaağaç türü...

Acer monspessulanum

Fransız Akçaağacı

Yaprağını döken, 15 m'ye kadar boylanabilen, nadiren boylu çalı ya da genellikle küçük bir ağaç olarak görünür. Kabuk gençlikte düz, koyu grimtrak kahverengli, ileri yaşlarda boyuna pullar halinde çatlaklıdır. Yapraklar basit, 3 loplu (nadiren 5) kenarı tam ya da nadiren yüzeysel lobludur. Yaprak üzeri koyu yeşil, alt yüzü de açık yeşildir ^(1,2). Yaprakları koparınca süt çıkarmaz. Çiçek kurulları dik durur, nisan ayında yapraklanma ile birlikte görülür. Meyve kanatları paralel, 70°'ye kadar açı yapar, bazen de kanatlar birbirine temas eder. Avrupa, Kuzey Batı Afrika ve Türkiye'de, Akdeniz flora alanında 1700 m'ye kadar ⁽¹⁾, Manisa, Uşak, Isparta, Burdur, Konya gibi kısmi iç bölgelerde de yayılış gösterir ⁽²⁾.

6a

DOĞAL

15 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever. Yarı gölge ortamlara da dayanıklıdır.

Orta derecede hava nemi ister.

İyi drenajlı kireçli toprakları tercih eder. Sığ ve kayalık alanlarda da yetişebilir.

Sıcak iklimleri yeğler, soğuklara da dayanıklıdır.

Rüzgar ve ekstrem sıcaklara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Özellikle sonbahar renklenmesi ve kanaatkar olması nedeniyle peyzaj mimarlığında tercih edilir.

1. Seki, N., Türkiye'de Bulunan Acer L. (Sapindaceae) Cinsinin Sistematik Revizyonu, Doktora Tezi, Kastamonu Üniv.Fen Bil.Ens.or-man Müh.Anabilim Dalı,
2. Akkemik,Ü.,2020. Sapindaceae. Akkemik,Ü.(Ed).Türkiye'nin Bütün Ağaçları ve Çalıları,Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları,s.1206.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

EGZOTİK

4a

Zor şartlara dayanıklı, egzotik ve istilacı bir ağaç...

Acer negundo

Dişbudak Yapraklı Akça ağaç

15-20 m
arası boy yapmaktadır.

Yaprağını döken 15-20 m (-25) kadar boylanabilen, geniş 10-12 m (-14) tepe taçı yapabilen, hızlı büyüyen bir ağaçtır. Gençlikte yeşilimsi olan kabuklar ileri yaşlarda boyuna çatlaklı olur. Tüysü yapraklar 3-5 (7-9) yaprakçıktan oluşur. Yaprakçıklar çok değişken formlu, tam kenarlı düzensiz dişli, loplu olabilir. Sonbaharda açık sarı sararma gösterir. Meyveleri kanatlı nuks tipi olup kanatları arasında dar bir açı vardır. Bol miktarda tohum verip çevreye yayılır. Bu nedenle doğal ortamlarının dışında dünya’da istilacı bir tür olarak kabul edilir. Kuzey ve Orta Amerika’da doğal yayılır. Türkiye’nin doğal biri türü olmamakla birlikte aşırı sıcak ve soğuğa, nemli ve kuru ortamlara, fakir topraklara en dayanıklı bir bitki olması nedeniyle sorunlu alanların bitkilendirilmesinde zorunluluk halinde kullanılabilir ⁽¹⁾.

Güneşli ortamları yeğler, yarı gölgeye de dayanabilir.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Drenajı iyi, nemli ortamları tercih eder ancak killi, kumlu topraklarda da yetişebilir. Kirece toleranslıdır.

Soğuk ortamlara, dona, yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Kentlerde hava kirliliğine, su baskını olan ortamlara dayanıklıdır.

Kısmen yüzeysel saçak kök yapsa da yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Doğanın değişik tahriplerinden sonra gelen öncü bitkilerdendir. “Aureo variagatum”, “Flamingo” ve “Variegatum” gibi kültür formları çok tercih edilir.

1.Var,M.,(2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak.Trabzon (Basılmamıştır).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Sorunlu alanların bitkilendirmesinde kullanılabilecek egzotik istilacı bir ağaç...

Ailanthus altissima

Kokarağaç

Yaprağını döken, 20-25 m'ye kadar boy ve geniş 10-12 m(-14) tepe taçı yapabilen, hızlı büyüyen bir ağaçtır. Kabukları ileri yaşlarda gri ve boyuna çatlaklı olur ⁽¹⁾. Tüysü yapraklar 13-41 yaprakçıktan oluşur. Yaprakçıklar geç çıkarlar, mızrak şeklinde kenarları düz veya dişli, üst yüzü açık yeşil, alt yüzü soluk yeşil, sonbaharda sarımsı kırmızıya dönerler. Erkek çiçekleri hoş gitmeyen koku yayarlar. Meyveler kanatlı nuks, salkım şeklinde kümeler halinde ve bol miktarda olup çevreye yayılır. Bu nedenle doğal ortamlarının dışında dünyada istilacı bir tür olarak kabul edilir. Orta Asya ve Çin'de doğal yayılır. Türkiye'de doğal bir türü olmamakla birlikte ekstrem ekolojik koşullara uyumu nedeniyle Diyarbakır'da sorunlu alanların bitkilendirilmesinde zorunluluk halinde dikkatli kullanılmalıdır ⁽²⁾.

6b

EGZOTİK

20-25 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları yeğler, yarı gölgeye de dayanabilir.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Drenajı iyi derin ve verimli toprakları yeğler, ancak killi, kumlu, tuzlu topraklarda da yetişebilir.

Sıcağa, soğuğa ve dona, dayanıklıdır.

Kentlerde hava kirliliğine, taşlık kayalık ortamlara çok dayanıklıdır ⁽¹⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erkek çiçeklerinin hoş olmayan kokusu nedeniyle istenmemekle beraber her türlü ortama uyum sağlaması ile sorunlu alanlarda çok tercih edilir ⁽¹⁾.

1. Anşin, R., & Özkan, Z., C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar, KTÜ, Orman Fak. Yayınları, Fakülte Yayın No: 19.450 s.
2. Var, M., (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak. Trabzon (Basılmamıştır).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

DOĞAL

4a

Ekstrem koşullara dayanıklı, birçok iyileştirici etkiye sahip dikenli çalı...

Alhagi maurorum

Ağuldiken

1 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Yaprağını döken, 1 m'ye kadar boylanabilen, dikenli çalılardır. Dallar; ince tüylü ve dikenlidir. Yaprakları; basit, 10-20 x 3-4 mm boyutunda dikdörtgen formdadır. Çiçeklenme; haziran-ağustos aylarında gerçekleşir. Çiçek sapları; 1-3 mm, her birinde 1-2 küçük brahtecik bulunur. Taç yapraklar pembe renklidir. Meyvesi (bakla); 8-30 x 2-3 mm, kahverengi ve 1-9 tohumludur ⁽¹⁾. Genel yayılışı; Güneydoğu'dur. Avrupa Rusya'sından Sincan ve Kuzey Orta Hindistan'a kadar yayılış gösterir ⁽²⁾. Türkiye'de yayılışı; Asıl Ege, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Erzurum-Kars, Batı Karadeniz, Adana, Konya, Orta Fırat, Dicle alt bölgeleridir ⁽³⁾. Yol kenarlarında, kum tepelerinde, çöplüklerde, tuzlu ve kuru yerlerde 2330 m'ye kadar yetişebilir ^(1,4).

Güneşli alanlara ihtiyaç duyar.
Gölgede büyüyemez ⁽⁴⁾.

Nemli ortamları tercih etmez.

İyi drenajlı, hafif veya orta
derecede toprağı tercih eder ^(4,5).

Sıcak iklimleri sever, soğuklara
da dayanabilir.

Yüksek sıcaklıklara, dona,
tuzluluğa ve kum fırtınalarına
dayanıklısıdır ⁽⁵⁾.

Kuraklığa dayanıklısıdır ⁽⁵⁾.

Biyolojik onarım
uygulamalarında kullanılabilir.
Bitkinin tamamı farklı
koşullarda tedavi için
kullanılabilir ⁽⁴⁾.

1. Davis, P.H. (ed.). 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:473473-1>
3. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Alhagi-maurorum>
4. <https://pfla.org/user/Plant.aspx?LatinName=Alhagi-maurorum>
5. <https://www.cabidigitallibrary.org/dol/full/10.1079/cabicompendium.4215>

F1: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicicekler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudolhagi-563>
F2: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicicekler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudolhagi-563>
F3: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicicekler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudolhagi-563>
F4: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicicekler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudolhagi-563>

Hızlı büyüyen, nemli ve ıslak alanlara uyum sağlayan bir tür...

3a

DOĞAL

Alnus glutinosa

Kızılağaç

Yaprağını döken, bazen 5-6 m çalı, genellikle 20-30 m kadar boy, 8-12 m (-14) tepe çapı yapan bir ağaçtır. Kabuk koyu yeşil düzgün ileri yaşlarda koyu gri ve boyuna çatlaklıdır. Yapraklar, 4 -10 cm uzunluğunda, uçları küt, yuvarlağımsı, koyu yeşil, tomurcuklanma döneminde yapışkan, kenarları düzensiz, basit ya da çift sıra dişlidir. Dikkate değer bir sonbahar rengi yoktur ^(1,2,3). Çiçek kurulları 3-5 adeti bir araya gelmiş şekildedir. Odunsu kozalak 1,8 cm uzunluğunda yumurta şeklinde koyu kahverengindedir. Avrupa (ekstrem kuzey ve güney hariç), Batı Asya, Kuzey Afrika'da, daha çok 1200 m yükseltilere kadar yayılır. Türkiye'de 4 alt türü bulunmaktadır.

Diyarbakır'da bu alt türlerden *Alnus glutinosa* subsp. *glutinosa* yetiştirildiği ⁽⁴⁾ belirtilmiştir. Bu alttür Trakya, Marmara Batı Karadeniz Ordu arası ve Kazdağları'nda yayılış gösterir.

20-30 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve gölge ortamlara uyum sağlayabilir.

Nemli ve yarı nemli ortamlarda yetişebilir.

Özel bir gereksinimi yoktur, besin açısından zengin, nemli hafif asitli toprakları yeğler.

Aşırı sıcakları sevmez, soğuklara ve dona karşı dayanıklıdır.

Yüksek su baskınlarına, tuzlu deniz serpintilerine, rüzgara dayanıklıdır.

Derine giden yoğun kalp kökleri vardır. Aşırı kuraklığa dayanıklı değil.

Hızlı büyümesi, istekleri az olması bazı ekstrem alanlarda (ıslak topraklar, suyu yükselen dere kenarları) yetişebilmesi nedeniyle tercih edilen öncü bitkilerdendir.

1. Anşın, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar, KTÜ, Orman Fak. Yayınları, Fakülte Yayın No: 19.450 s.
2. <https://online.brunn.de/de-de/artikel/5063/alnus-glutinosa?-fromSearch=true>
3. Yalçın, F., Efe, A., (2000). Dendroloji Ders Kitabı, II. Baskı, İ.Ü. Orman Fak. Yayın No: 465, 382 s.
4. Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanı, Tarım ve Orman Bakanlığı Millî Parklar Genel Müdürlüğü Verileri 2024

F1: Nermin BAŞARAN
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Dikensiz, küçük beyazımsı çiçekli, çok dallı bir çalı...

Amygdalus arabica

Arap Bademi

2,5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Çok dallı, 2,5 m'ye kadar boylanabilen dikensiz çalıdır. Genç sürgünleri tüysüz, yazın genellikle yapraksızdır. Yaprak çizgisel-mızrak şeklinde, 2-4 x 0,3-0,5 (-0,7) cm çapında, yaprak kenarı belirsiz testere dişli veya testere dişli, yaprak sapı 7 mm'dir. Çiçekleri beyazımsı pembe, 15-17 mm çapında, sapsız veya yarı saplıdır. Mart-nisan aylarında çiçek açar. Meyveleri küre veya oval şeklinde, hafifçe basık, ilk dönemlerde tüylü ilerleyen dönemde az veya çok tüylü hale gelir. Bozkırda veya meşe ormanlarında, kuru taşlı yamaçlarda, 600-1200 m yükseltilerde, Lübnan, Suriye, Kuzey Irak, Batı İran ve Türkiye'de genel yayılım gösterir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde doğal yayılım gösterir, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya, Adıyaman, Mardin, Hakkari ve Kilis'de yayılım gösterir ⁽¹⁾.

Güneşli alanlarda yetişir.

Nemli veya yarı nemli ortamları sever.

Kuru, taşlı topraklarda yetişir.

Ilıman veya yarı tropikal iklimlerde yetişir.

Zorlu ekolojik koşullara iyi uyum sağlar.

Kurak ve yarı kurak ortama dayanır.

Gıda ve ilaç endüstrilerinde kullanılmaktadır ⁽²⁾. Erozyon kontrolü ve rüzgar önlemede kullanılabilir.

CC 1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Hosseinzadeh, J. (2010). Morphological diversity of *Amygdalus arabica* Oliv. in natural forests of Ilam Province, Iran. Journal of Biodiversity and Ecological Sciences, 1(3), 1-XX.

F1: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F2: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F3: Serdar Ölez. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-arabica>
F4: Serdar Ölez. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-arabica>

Değerli yemışlere ve gösterişli bahar çiçeklerine sahip kokulu ağaç...

Amygdalus communis

Badem

Yaprak döken, 8 m'ye kadar boylanabilen, ağaç formunda bitkilerdir. Genç sürgünler tüysüz yapıdadır. Yaprakları yumurtamsı-mızraksı veya eliptik, 2,5-9 (-12) x 2-3 cm boyutlarında ve kösele yapıdadır. Yaprak sapları 10-30 mm uzunluğundadır. Çiçekleri şubat-mart arasında yapraklanmadan önce açmakta olup beyaz ya da pembe renkte ve yaklaşık 4 cm çapındadır. Meyve elips şeklinde, basık, 50 x 30 mm boyutlarında, zeytin yeşili renkte ve üzeri tüylüdür. Meşe ormanlarında, 150-1800 m'de yaygın olarak yetiştirilir. Kültür bademlerinin yabani formudur. Anavatanı Türkmenistan Kopet dağlarının kurak ve 800-1700 m yüksekliğindeki güneybatı yamaçları ve derin geçitleri ile Özbekistan'da Tian Şan dağlarının batı yamaçlarıdır. Güneybatı ve Orta Asya'da, Avrupa'da, özellikle güneyde, süs bitkisi olarak ve yenilebilir tohumu için yetiştirilmektedir ⁽¹⁾.

DOĞAL

8 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşi tercih eder ⁽²⁾.

Nemli bölgeleri tercih etmez ⁽³⁾.

İyi drenajlı, nemi tutan tınlı toprakları tercih eder. Kuru yamaçlar, kalkerli, taşlı ve çakıllı yerlerde yetişebilir ^(2,3).

Sıcak yazlara ve ılıman kışlara ihtiyaç duyar.

Diğer meyve türlerinin yetişemediği taşlı, kireçli, besin maddelerince fakir topraklarda yetişmesi için uygundur ⁽³⁾.

Olgun badem ağaçları orta derecede kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Çiçek güzelliği ve kokusuyla güzel bir peyzaj bitkisi. Meyvesi; çerez, badem sütü, badem yağı ve badem unu gibi ürünlerin hammaddesidir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. <https://pfaf.org/user/plant.aspx?LatinName=Prunus+dulcis>
3. Okay, Y. (2023). Badem (Prunus dulcis) yetiştiriciliği: Dünya'da ve Türkiye'de badem, ekolojik istekleri, dölleme biyolojisi (Badem yetiştiriciliği ders notları, 354 s.). Antalya: Antalya Tanım Orman İl Müdürlüğü.

F1: Denis OTKYDACH <https://www.inaturalist.org/observations/149993417>
F2: Mourad HARZALLAH <https://www.inaturalist.org/observations/160604104>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.floratanolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Prunus-amygdalus>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.floratanolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Prunus-amygdalus>

Gösterişli çiçeklere sahip, kuraklığa ve soğuğa dayanıklı kanaatkâr bir tür...

Amygdalus orientalis

Payam

50-300 cm
arası boy yapmaktadır.

Yaprak döken, 50-300 cm'ye kadar boylanabilen, sık dallanmış çalı formunda bitkilerdir. Genç sürgünler yoğun beyaz tüylü olup daha sonra tüysüzleşir. Yaprakları ters yumurtamsı, ters mızraksı veya elips şeklinde, 3-4 x 1,5-2 cm boyutlarında ve beyaz tüylüdür ⁽¹⁾. Nisan-mayıs aylarında yapraklanmadan önce açan çiçekleri soluk pembe renkli, 12-15 mm çapında, kısa saplıdır. Meyveleri oval, hafifçe basık, 20 x 12 mm boyutlarında, beyaz tüylü, daha sonra tüysüz yapıdadır. Dünyada Suriye Çölü, Lübnan, Kuzey Irak, Batı İran'da yayılış gösteren tür İran-Turan flora bölgesinin elemanıdır. Doğal ortamlarında kayalık kalkerli yamaçlarda ve 600-1500 m yükseltilerde yayılış gösterir ⁽¹⁾.

Güneşli alanlara ihtiyaç duyar ⁽³⁾.

Düşük neme toleranslıdır ⁽²⁾.

Kireç miktarı yüksek, kayalık ve kurak topraklarda yetişebilir ⁽²⁾.

Gelişmesi için sıcak yazlara ihtiyaç duyar ⁽³⁾.

Soğuğa ve tuzluluğa karşı dayanıklıdır ⁽²⁾.

Kuraklığa dayanabilir ⁽²⁾.

Yamaç ve şev stabilizasyonu, erozyon kontrol çalışmalarında ve karayolu çalışmalarında kullanılabilir ⁽²⁾.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Mutlu, B. (2020). Prunus argentea (Lam) Redh.'nin peyzaj tasarımında kullanım olanakları. Peyzaj Araştırmaları ve Uygulamaları Dergisi, 2(1), 43-50.
3. <https://temperate.theferns.info/plant/Prunus+argentea>

F1: Mustafa GÖKMEN
<https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis>
F2: Mustafa GÖKMEN
<https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis>
F3: Mustafa GÖKMEN
<https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis>
F4: Mustafa GÖKMEN
<https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis>

Sarı gösterişli çiçeklere sahip küme çalı grubu oluşturabilen bir türdür

8a

DOĞAL

Anagyris foetida

Zivircik

Küme oluşturan 2-4 m boyunda yaprak döken bir çalı türüdür ^(1,2). Özellikle yaprakları ezildiğinde çok güçlü hoş olmayan kokusuyla bilinir. Bol olduğu yerlerde bozulmuş arazinin bir göstergesi olarak kabul edilir ⁽²⁾. Bileşik yapraklar eliptik ve tüylü yaprakçıklara sahiptir. Çiçekler erken ilkbaharda açar ve sürgünlerinde 2-12 adet çiçek taşıyan kısa salkımlar halindedir. Korolla 20-25 mm, pirinç sarısı, standart siyah beneklidir. Bakla meyve 7-20 x 1-2 cm, güçlü bir şekilde basıktır ⁽¹⁾. Çiçekleri arılar tarafından sıklıkla ziyaret edilir. 1.000 metreye kadar olan yüksekliklerde, kayalık yamaçlarda ve yaprak döken ormanlık alanlarda bulunur. Akdeniz elementi olup batıda Güney Portekiz ve Kuzey Fas'a, uygun habitatta doğuda Kuzey Irak'taki Zagros Dağları'na ve Kuzeydoğu İran'a ve güneyde Arap Yarımadası'nın güney ucundaki Yemen'e kadar uzanır ⁽³⁾. Türkiye'de ise Doğu Ege adalarında, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da doğal yayılım göstermektedir ^(1,3,4).

2-4 m

arası boy yapmaktadır.

Optimum büyüme için parlak, doğrudan güneş ışığına ihtiyaç duyar.

Hava dolaşımının iyi olduğu ılıman sıcaklıklarda iyi gelişir ve kuru bir ortamı tercih eder.

Drenajı iyi kireçli tınlı topraklarda iyi gelişir ⁽⁵⁾.

Yaklaşık 30 ila 40°C'ye kadar olan sıcaklıklara ve -20°C'ye kadar soğuklara karşı dayanıklıdır.

Bozulmuş çevre koşullarında veya bitki besin elementi bakımında fakir topraklara sahip habitatlarda bakım gerektirmeden yaşayabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Tıbbi amaçlı kullanılır ^(3,5,6). Peyzajda küme çalı grubu olarak değerlendirilir.

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX, Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Lewis, G.P. et al. 2005. Legumes of the World, Royal Botanic Gardens, Kew.
3. Aliboudhar, H., Tigrine-Kordjani, N. & Lakache, Z. 2022. Identification and evaluation of free radical scavenging activity of quinolizidine alkaloids isolated from various parts of Anagyris foetida Plant. Pharm Chem J 56, 966-973.
4. Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online.
5. Ory J-C. 2017. Annales de la Société des Sciences Naturelles et d'Archéologie de Toulon et de du Var Tome 69 Fascicule 1 – 1er semestre Année 2017, pub. La Société des Sciences Naturelles et d'Archéologie de Toulon et du Var (SSNATV), ISSN: 0373-7039, page 17, section: "Botanique", (erişim: 20.08.2024)
6. U.S. Department of Agriculture, Agricultural Research Service. 1992-2016. Dr. Duke's Phytochemical and Ethnobotanical Databases. Home Page, <http://phytochem.nal.usda.gov/http://dx.doi.org/10.15482/USDA.ADC/1239279>.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida>
F3: Serdar ÖLEZ <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida>
F4: Serdar ÖLEZ <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Anagyris-foetida>

Meyvesi kadar çiçek ve sonbahar güzelliği de olan bir ağaç...

Armeniaca vulgaris

Prunus armeniaca / Kaysı

5-6 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak/yayvan taç yapısına sahip, orta büyüklükte, genellikle 5-6 m'ye kadar boylanabilen, 8-10 m kadar tepe taçı yapabilen bir ağaçtır. Yaprakları yuvarlak, oval, kenarları ince dişli, yaprak üst yüzeyi açık yeşil, alt yüzeyi mat yeşildir. Önce çiçek tomurcukları patlar, daha sonra yapraklanma görülür. Çiçekler gösterişli olup tomurcuk halinde iken açık pembe, açıldığında beyaz renklidir. Yenilebilir meyveler temmuz aylarında olgunlaşır. Meyve kabuğu sarı zemin üzerine kırmızı veya portakal renklidir. Meyveler sulu, oval ve yassıdır. Çekirdek içerisinde yer alan tohum birçok ticari çeşitte tatlı, doğal bireylerde acıdır. Anavatanı Çin ve Sibiry'a olup Vavilov Türkistan bölgesinde kaysı ormanlarından bahsetmektedir. Günümüzde yaygın olarak Çin-Ortadoğu hattında yetiştirilmektedir.

Vejetasyon döneminde güneşli, az yağışlı günlerden hoşlanır.

Yüksek nemden hoşlanmaz. Kurak ilkbahar ve güneşli yazları sever. Sıklıkla zamlı hastalığına yakalanır.

Drenajı iyi, killi olmayan topraklar ister.

Orta meridyende uzun kış günleri olan kara ikliminden hoşlanır.

Nemli bölgeleri sevmez.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Çiçek, sonbahar renklenmesi ve yenilebilir meyveleri nedeniyle çok tercih edilir. Kozmetikte kullanılır.

Özçağır, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Yoğun çiçeklere ve kaba tüylü yapraklara sahip küçük bir çalı...

5b

DOĞAL

Astragalus amblolepis

Sin: *Astragalus basianicus* var. *glabrescens* -Küt Geven

Dikenli yaprak eksenlerine sahip, 20-30 cm boyolanabilen küçük bir çalıdır. Yaprak eksenini üzerindeki yaprakçıkları dikdörtgensi eliptik şekilde ve dikenli uçlu, kaba tüylüdür. Her bir yaprak eksenini üzerinde 5-6 çift yaprakçık bulunur. Yaprakları 10-15 cm, yaprakçıkları ise 12-24 mm uzunluğundadır. Çiçek kurulları çok çiçekli, küresel şekillidir. Çiçekler yaprak koltuklarında sıkça bulunur ⁽¹⁾.

20-30 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş ışığını tercih eder.

Orta düzeyde neme ihtiyaç duyar. Kurak dönemlerde düşük nem koşullarına uyum sağlar.

İyi drene olan, hafif alkali veya nötr toprakları sever.

Ilıman iklimlerde iyi gelişir, yüksek sıcaklıklara dayanıklıdır.

Çetin çevre koşullarında, özellikle taşlık ve kuru alanlarda iyi uyum gösterir.

Yüksek kuraklık toleransına sahiptir.

Kaya bahçelerinde kullanılabilir. Dikenli yaprak eksenini ve yaprakçıklarından dolayı kullanım alanlarına dikkat edilmelidir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 3, pp. 130-155). Edinburgh University Press.

F1: Arya ARAS <https://www.inaturalist.org/observations/157475472>

F2: Arya ARAS <https://www.inaturalist.org/observations/157475472>

F3: Arya ARAS <https://www.inaturalist.org/observations/157475472>

F4: Arya ARAS <https://www.inaturalist.org/observations/157475472>

Sert iklim koşullarına ve zayıf topraklara dayanıklı, çiçekleriyle etkili bir tür...

Astragalus angustifolius

Keçi Geveni

20-30 cm
arası boy yapmaktadır.

Keçi Geveni, Fabaceae familyasına ait, çok yıllık yarı çalı bir bitki türüdür. Genellikle 20-30 cm boylarında, tabandan itibaren dallanarak yastık formu oluşturur ⁽¹⁾. Yaprakları 2-6 cm uzunluğunda, uçları dikenli ve eliptik-oblong yaprakçıklar içerir. Yaprakçıklar genellikle 5-12 çift halinde dizilmiş, yüzeyleri çatallı ve basık tüylüdür ^(1,2). Çiçekler 3-14 çiçekli, yapraklardan daha uzun veya kısa saplar üzerinde salkım halinde bulunur. Kaliks dişleri $\pm$ tüpe eşit, taç yaprakları pembemsi-mor, krem-sarı veya beyazımsı renkte olabilir ⁽²⁾. Mayıs ve ağustos aylarında çiçek açar ⁽³⁾. Meyveleri ise 8-12 mm boyunda, oblong ve basık beyaz tüylü yapıdadır ^(1,2). 800-1500 m aralığında yayılış gösterir. Güney ve Orta Anadolu' da yetişir ⁽³⁾.

Güneşli yerleri tercih eder.

Nem isteği düşüktür.

Kalkerli toprakları tercih eder.

En iyi gelişimini 15-25 °C'lerde yapar; ancak -20 °C ve 30 °C'ye kadar olan sıcaklık aralıklarına da dayanır.

Sert iklim koşullarına ve zayıf topraklara karşı dayanıklılığı ile bilinir.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Erozyon kontrolünde, kaya bahçelerinde ve su sıkıntısı yaşayan bölgelerde yer örtücü olarak kullanılır.

CC 1.Aytaç, Z. (2018). Astragalus L. (Gevenler). In Ü. Akkemik (Ed.), Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları II (pp. xx-xx). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
(Note: Replace "xx-xx" with the specific page range if available.)
2.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
3.Türkiye Bitkileri Veri Servisi. (2024). TÜBİVES. <http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php>
(Erişim tarihi: 05/09/2024)

Soluk mor veya beyaz renkli çiçekleri güzel bir çalı...

Astragalus caspicus

Hazar Geveni

Herdemyeşil, 20-100 cm boyunda bir çalıdır ⁽¹⁾. Gövde bodur, çok dallı yastık formundadır. Ana yaprak eksenini dikenli, yaklaşık 5 cm'ye kadar, düz, yoğun tüylüdür, sonradan tüyler dökülür. Yaprakçıklar 5-6 çift, her biri 4-7 mm boyunda, eliptik, yoğun ve basit tüylüdür. Kulakçıklar 8-10 mm, ovat, tüysüz veya beyaz tüylüdür. Çiçek kurulu gevşek, uzun, 8-20 çiçekli; çiçek yaprak koltuğu başına 2-3 adettir. Brahteler 4-6 mm, şeritsi-dikdörtgen, tepede seyrek tüylüdür. Kaliks 5-7 mm, yoğun beyaz-tüylüdür. Korolla beyaz; standart 9-11 mm'dir ⁽²⁾. Meyve, genellikle silindirik veya oval şeklindedir ve yaklaşık 2-4 cm uzunluğundadır. Yüzeyi genellikle pürüzsüz ve serttir ⁽³⁾. Batı Asya- Türkiye, Kafkasya, Irak, İran'da yayılış gösterir ⁽²⁾. Türkiye'de Diyarbakır, Van ve Nevşehir illerinde görülür ⁽¹⁾.

20-100 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş alan alanlarda en iyi şekilde gelişir ⁽⁴⁾.

Nemli ve yağışlı olmayan kuru hava koşullarını tercih eder ⁽⁴⁾.

İyi drene edilmiş, hafif ve kumlu, çakıllı nötr ila hafif alkali toprakları tercih eder. Bu nedenle, fakir ve besin açısından zayıf topraklarda yetişebilir ^(3,4).

Sıcak ve kurak iklime adapte olmuştur. -15 (bazen -28) °C'ye kadar soğuklara dayanabilir ⁽⁴⁾.

Rüzgâr erozyonuna ve rüzgâra karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Peyzajda bordür çiti olarak kullanılır. Kökünden elde edilen tragakant zımkı, gıda endüstrisinde öncelikle koyulaştırıcı madde olarak, özellikle dondurma, şekerleme yapımında, bazen de öksürük ilacı olarak kullanılır. Ayrıca kökboyası için de kullanılmaktadır ⁽⁴⁾.

CC 1.Komarov, V. L., 1968. Flora of the USSR. Flora of the USSR.
2.Davis, P.H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (Vol. 3, pp.124). Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.Harrington, H. D., 1967. Edible Native Plants of the Rocky Mountains. University of New Mexico Press.
4.Shahin, Z.M., 2000. Systematic revision of Astragalus sect. Adiaspastus, sect. Macrophylum and sect. Pterophorus (Fabaceae). Botanic Garden and Botanical Museum Berlin-Dahlem, Germany.
F1: Ramazan MURTAZALİYEV. <https://www.inaturalist.org/observations/54322189>
F2: Ramazan MURTAZALİYEV. <https://www.inaturalist.org/observations/54322189>
F3: Ramazan MURTAZALİYEV. <https://www.inaturalist.org/observations/54322189>
F4: Ramazan MURTAZALİYEV. <https://www.inaturalist.org/observations/54322189>

Kuraklığa dayanıklı dikenli yer örtücü bir bitki...

Astragalus cephalotes

Başlı Geven

10-35 cm
arası boy yapmaktadır.

Kısa boylu (10-35 cm), az çok odunsu ve yastık oluşturan bir bitkidir. Yaprak rakisi dikenli, 7-22 cm, düz veya içe doğru kıvrıktır. Yaprakçıklar 6-22 mm, eliptik, diken uçlu, 6-15 çift ve seyrek basit tüylüden tüysüze değişir. Kulakçıklar 8-14 mm mızrak şeklindedir. Çiçekler sapsız, bir yaprak koltuğunda 2-5 adettir. Çiçek kurulu 25-80 çiçekli, oval-silindirik (2-5 cm), brakteler 7-12 mm, doğrusal-mızrak şeklindedir. Brakteoller yok veya 1-2 adet, zarımsı yapıdadır. Kaliks 12-17 mm, yoğun beyaz-tüylü; loblar tabana doğru bölünmüş olsa da 7-8 mm uzunluğunda bir tüp oluşturur. Korolla pembe; standart 18-28 mm'dir. Ekili alanlarda yayılır. Türkiye'de "var. *sintenisanus* ve var. *brevicalyx*" olmak üzere iki varyetesi vardır ve Orta Kızılırmak, Adana, Dicle alt bölgelerinde (Kahramanmaraş, Malatya, Elâzığ, Şanlıurfa, Mardin, Adana, Diyarbakır) yetişir^(1,2,3).

Tam ışık bitkisidir.

Yıllık yağışı 500 mm'den az olan, yarı kurak ortamlarda iyi gelişir.

Genellikle, az miktarda ince toprak içeren çakıllı toprakları tercih eder⁽⁴⁾.

Düşük sıcaklıklara tolerans gösterir ancak drenajı iyi olmayan topraklarda yaşama şansı düşüktür⁽⁴⁾.

Fakir topraklara, sert rüzgârlara karşı dirençlidir.

Kurak ve yarı kurak bölgelere iyi adaptasyon sağlar.

Polinasyon bahçelerinde, kurakçıl peyzaj çalışmalarında, rüzgâr erozyonunu önleme amacıyla ve azot bağlayıcı olarak kullanılabilir⁽⁴⁾.

1. Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 152). Vol: 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online
3. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Astragalus-cephalotes-var-cephalotes>
4. <https://temperate.theferns.info/plant/Astragalus+cephalotes>

F1: Alper UZUN
F2: Alper UZUN
F3: Alper UZUN
F4: Alper UZUN

 Sakızımsı kitre zatkına sahip olan azot bağlayıcı bir çalı...

 7a
DOĞAL

Astragalus gummifer

Sakızlı Geven

Şemsiye benzeri forma sahip, 30 cm civarında boylanan bir çalıdır ⁽¹⁾. 2-5 cm uzunluğundaki dikenli yaprak eksenini, ince ve kısa tüylerle kaplı ya da tüysüzdür. Keskin şekilde sivri biten eliptik yaprakçıkları 4-7 çift halinde, tüysüz ve 5-10 mm boyutlarındadır. Yaprak koltuklarında seyrek bulunan çiçekleri yumurtamsı ya da dikdörtgensel şekilde, 2-3 adet görülür. 8-20 çiçekten oluşan çiçek salkımları yaz aylarında açar. Çanak kısmı beyaz tüylerle kaplıken bırıkteler beyaz tüylü ya da tüysüzdür. Tepe, yamaç, ormanlık alanlar, bozkır ve mera alanları gibi çeşitli yaşam ortamlarında 300-1800 m rakım aralığında görülür ⁽¹⁾. İran, Irak, Suriye ve Türkiye'nin Niğde, Kayseri, Mersin, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Bingöl, Erzincan ve Hakkari illerinde doğal habitata sahiptir ^(1,2,3).

Güneşli yerleri sever.

Kuru havalarda yaşar.

Fakir, geçirimli, kumlu, asidik, bazik, nötr topraklarda yetişebilir ⁽⁴⁾.

Yüksek sıcaklıklara ⁽⁵⁾, orta derece ve şiddetli soğuklara dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Rüzgarlara dayanıklıdır ⁽⁵⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır ⁽⁶⁾.

Polinasyon bahçelerinde ⁽⁶⁾, kurakçıl peyzaj çalışmalarında, rüzgâr erozyonunu önleme amacıyla ve azot bağlayıcı olarak kullanılabilir ^(4,6).

1.Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 121). Vol. 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=2607
3. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:478404-1>
4.Genç, M. Tıbbi ve aromatik bitkiler yetiştiriciliği: Türkiye ormanlarında doğal bazı tıbbi ve aromatik bitkilerde fidan üretme ve yetiştirme esasları (ss. 191). E-kitap. 2020.
5.Demir, U., & Keskin, B. (2016). Some soil properties in inside/outside of canopy and different soil depth of gum tragacanth (Astragalus gummifer L.). Journal of the Institute of Science and Technology, 6(4), 127-133.
6. <https://garden.org/plants/view/126751/Gum-tragacanth-milk-vetch-Astragalus-gummifer/>

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/124563987>.
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/124563987>.
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/124563987>.
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:477705-1/images>

Erozyon önlemede kullanılabilen etkili bir çalı...

Astragalus microcephalus

Anadolu Kitresi

30-50 cm
arası boy yapmaktadır.

Yastıksı şekilde, 30-50 cm boylanabilen bir çalıdır ^(1,2). Tüyle kaplı, 1,5-2,5 cm uzunluğundaki dikenli yaprak ekseninde; eliptik şekilde, dikenli uçlara sahip, beyaz kaba tüylerle kaplı, 4-6 çift yaprakçık yer alır. Yaz aylarında açan mor damarlı sarı çiçekleri, sapsız ve yaprak koltuklarında 2-3 adet bulunur. Küremsi ile silindirik şeklindeki çiçek kümeleri; 10-30 çiçekten oluşur ⁽¹⁾. Doğal habitatı 850-2700 m yükseltiler arasında kalan bozkırlar, dağlar, ormanlık açıklıkları, vadiler ve meralardır ^(1,3,4). Bulgaristan'dan İran'a kadar genel yayılışa sahiptir ⁽⁴⁾. Türkiye'de Akdeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu Bölgeleri ve Orta, Batı Karadeniz Bölümlerinde doğal olarak yer alır ^(1,5).

Güneşli alanları sever.

Kurak iklim şartlarında yetişir.

Kumlu, geçirgen toprakları sever ⁽⁴⁾.

Orta ve yüksek sıcaklıkta yaşayabilir.

Rüzgârlı alanlarda yaşamaya elverişlidir ⁽⁴⁾.

Kurak ve yarı kurak alanlarda yaşayabilir ⁽³⁾.

Sert yapılı dikenleri sayesinde geçirimsiz çit olarak, hoş görüntüye sahip grimsi yaprakları ile estetik amaçla kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 132-133). Vol: 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.

2.Akdemir, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (ss. 293). Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.

3.Koç, A. 2000. Turkish Rangelands and Shrub Culture. Rangelands, 22(4).

4.Kaya, Y. (1999). The erosion in the Fırat Valley and the well growing plants in erosion area. Turkish Journal of Agriculture and Forestry, 23(1), 7-24.

5. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:478648-1>.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/90751873>

F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/90751873>

F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/90751873>

F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/90751873>

Gösterişli çiçekleriyle göze çarpan bodur bir çalı..

Astragalus plumosus

Tavşantopağı

Yastık şeklinde habitusa sahip, 10-15 cm boylanan dikenli bir çalıdır. Yaklaşık 5 cm'e kadar uzayan, düz yaprak ekseninde yer alan yaprakçıkları; karşılıklı dizilen 3-6 çift halinde, dikenli yaprak uçlarına sahip dar eliptik şekilde, basit ipeksi ya da yayılcı cılız tüylerle kaplıdır. Yaz aylarında açan sapsız çiçekleri; pembe, mor veya menekşe renklerinde, yaprak koltuklarında 1-2 adet yer alacak şekildedir. Küre formundaki çiçek kümeleri, 5-20 çiçekten oluşur ve 2-3 cm aralığında gelişim gösterir ⁽¹⁾. Karaçam, Kızılçam ormanları gibi ormanlık alan açıklıklarında ve bozkırlarda; 290-3000 m yükseltiler arasında doğal yayılış alanlarına sahiptir ^(1,2). Türkiye'de İç Anadolu Bölgesi, Orta Karadeniz, Yukarı Fırat ve Adana Bölümlerinde yer alır ^(1,3).

DOĞAL

10-15 cm
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan ortamlarda yaşar.

Kurak iklimlerde yaşar.

Geçirgen toprakları sever.

Sıcak ortamları sever.

Yüksek rakımlarda yaşayabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Hoş görüntüye sahip çiçekleriyle polinasyon bahçelerinde, kurakçıl peyzaj çalışmalarında kullanılabilir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 136). Vol. 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları (ss. 294). Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3. Aytaç, Z., Ekici, M., Akan, H. (2012). tavşantopağı. Bizimbitkiler (2013). <http://www.bizimbitkiler.org.tr>.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/48314887>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/48314887>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/48314887>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/48314887>

Pembe çiçeklere sahip bodur bir geven...

Astragalus pycnocephalus

Bozuk Geven

20-50 cm
arası boy yapmaktadır.

Kalın gövdeye sahip, bodur bir çalıdır. Dikenli ve kalın yapıdaki yaprak eksenini üzerinde bulunan, dikenli uçlara sahip dar eliptik yaprakçıklar; basit ipeksi, kaba tüylerle kaplı ya da sadece kaba tüylerle kaplı halde görülür. Haziran-temmuz aylarında açan sapsız pembe çiçekleri, yaprak koltuklarında 4-6 adet yer alacak şekilde bulunur. Küre şeklindeki çiçek kurulları 3-5 cm çapında olup, 30-100 çiçeğin bir araya gelmesinden oluşur. Doğal yaşam alanları 1000-2400 m yükseltiler arasında kalan kireçli alanlar, uçurumlar ve dağ etekleridir ⁽¹⁾. İran, Irak ve Türkiye'nin Doğu Karadeniz, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak ve Adana Bölümlerinde doğal yayılış gösterir ^(1,2,3).

Güneş alan yerlerde yaşar.

Kuru havaları tercih eder.

Kireçli, taşlı toprakları sever.

Sıcak bölgelerde yaşar.

Yüksek rakımlarda, eğimli alanlarda yaşayabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kurakçıl peyzaj çalışmalarında, kaya bahçelerinde kullanılabilir. Dikenli yapısından dolayı kullanım alanlarına dikkat edilmelidir.

CC 1. Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 134). Vol: 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Aytaç, Z., Ekiçi, M., Akan, H. (2012). bozuk geven. Bizimbitkiler (2013). <http://www.bizimbitkiler.org.tr>.
3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:479443-1>.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/126937589>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/126937589>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/126937589>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/126937589>

Gastronomi için değerli olan estetik bir yer örtücü...

Capparis spinosa

Kebere

50-100 cm
arası boy yapmaktadır.

Yatay formda yayılan, hızlı büyüyen, 50-100 cm (-3 m) arası boy yapabilen, dikenli, herdem yeşil bir çalıdır. Yapraklar yuvarlak veya çok geniş oval biçimli ve yaprak diplerinde kısa dikenler bulunur ⁽¹⁾. Çiçekler zayıf zigomorfik formdadır. Mayıs-eylül (ekim) ayları arası açan gösterişli çiçekleri beyaz renkli ve hoş kokuludur. Meyve 3-6 cm boylarında yeşil renkli, eliptik, üzüksü, çok tohumlu kapsüldür ⁽¹⁾. Derin ve geniş bir kök sistemine sahiptir. Doğal yayılış alanlarında 3000 m'ye kadar yükseltilerde yetişebilir ^(1, 2). Kebere, diğer adıyla kapari, antik dönemlerden beri tanınan, gıda ve tıbbi amaçlarla kullanılan değerli bir bitkidir ⁽³⁾.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Kuru veya orta nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda, kayalık ve kumlu topraklarda gelişebilir ⁽⁴⁾.

Ortam sıcaklığı -5 ile -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Fakir ortamlara dayanıklıdır. Yıllık gündüz sıcaklıklarının 13 - 27 °C aralığında olduğu bölgelerde en iyi şekilde büyür ⁽²⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erozyon kontrolü için uygun bir yüzey kapatıcıdır. Yapraklar, meyveler, genç sürgünler yenilebilir özelliktedir. Tıbbi aromatik kullanımları bulunur.

1. Davis, P. H. (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 496-497). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Capparis-spinosa>
3. Yılmaz Kolanç, B. (2020). Antik Dönemde Kapari Bitkisi (Capparis spp.), in : Anadolu Prehistoryasına Adanmış Bir Yaşam: Jak Yakar'a Armağan . Barış Gür - Semra Dalkılıç (edt). Bilgin Kültür Sanat Yayınları, s:263-272, Ankara.
4. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Capparis+spinosa>

- F1: Francisco Flores <https://www.inaturalist.org/observations/241424985>
- F2: Mustafa VAR
- F3: <https://www.inaturalist.org/observations/47487586>
- F4: <https://www.inaturalist.org/observations/47487586>

Renk, form ve kuraklığa dayanıklılığı ile estetik ve fonksiyonel amaçlarla kullanılan bir doğal türümüz...

DOĞAL 7a

Cedrus libani

Toros Sediri

Herdemyeşil, 35-40 m'ye kadar boylanabilen, gençlikte piramit, orta yaşlarda geniş piramit formlu bir ağaçtır. Kabuk grimtrak kahve, yaşlanınca kalın ve boyuna çatlaklıdır. Yapraklar uzun, sürgünlerde teker teker, kısa sürgünlerde ise buket halinde 10-20 (-30) adeti bir arada, 1-3,5 cm uzunluğunda koyu yeşil, boz yeşil, bazı doğal bireylerinde mavidir ⁽¹⁾. Erkek çiçekler silindirik, 5 cm uzunluğunda, sarı renkli, dişi çiçekler 1-1,5 cm yeşilimsi renkte, 26 ayda olgunlaşan kozalakları fıçı şeklinde 8-10 (-14) cm boyunda ve 4-6 cm eninde sürgün üzerinde dik durur, üzeri reçineli olup olgunlaşınca dağılırlar ⁽²⁾. Lübnan, Suriye ve asıl yayılışını Türkiye'de Akdeniz bölgesinde özellikle Toroslarda 800-1000 m'den 2000 m'ye kadar, ayrıca lokal olarak Tokat'da (Niksar, Erbaa, Çatalan) yayılış gösterir.

35-40 m arası boy yapmaktadır.

Tam bir ışık ağacıdır. Yarı gölgeye kısmi dayanabilir.

Hava nemi isteği azdır.

Oldukça kanaatkardır. Doğal olarak sıg, taşlı, kalkerli, kuru topraklarda yetişir.

Sıcaklık isteği yüksek olmakla birlikte Orta Anadolu şartlarına bile dayanıklıdır.

Donlara ve rüzgâra dayanıklı, kentsel hava kirliliğine hassastır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Form ve bazı kültürlerinin de renk güzelliği ile peyzajda soliter ve gruplar halinde kullanılır. Odunu değerli olup yüzyıllardır çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Aşın, R. & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar KTÜ Orman Fakültesi Yayınları (Yayın No:19, 450 s.).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Kentsel adaptasyonu yüksek, meyveleri yenilebilen bir karakter ağacı...

Celtis australis

Çitlenbik

25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 25 m'ye kadar boylanabilen, geniş tepe çapına sahip ağaçlardır. Geniş mızrak şeklinde olan tırtıklı kenarlı yaprakları, orta ila koyu yeşil, üst yüzeyi pürüzlü, alt yüzeyi daha soluk yeşil ve tüylüdür. Nisan-mayıs arasında açan çiçekler, erdişi veya tek cinsiyetli olabilir. Uzun saplı (1,5-2,5 cm) erdişi çiçekler, yaprakların koltuklarında yer alırken, kısa saplı erkek çiçekler 3-5 tanesi bir arada, sürgünün dip kısımlarında toplu halde bulunur. Çanak yapraklar 4-5 parçalı olup, stamen sayısı çanak yaprak sayısı ile aynıdır. Çiçek sapı 3,5 cm'ye kadar uzayabilir ve en yakın boğumdan daha uzun bir yapıdadır. Sonbaharda mor-siyaha dönen küçük meyveleri yenilebilirdir. Aslen Akdeniz elementi bir bitki olup Güney Avrupa, Kuzey Afrika ve Batı Asya kökenlidir. Türkiye'nin hemen hemen tüm kıyı şeridi boyunca doğal olarak yayılış gösterir ^(1,2,3).

Güneşli alanları tercih eder.

Sıcak iklim koşullarında iyi gelişim gösterir.

Humusça fakir kumlu ya da sığ topraklarda gelişir.

-20 °C ile +40 °C arasında yaşamını sürdürebilir.

Ekstrem sıcaklık toleransı olup kentsel ortamlara adaptasyonları kolaydır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Yenilebilen meyvelerinden ziyade geniş tepe tacı ile soliter gölge amaçlı olarak kentsel alanlarda, kuraklık toleransı ile de kırsal kurak alan ağaçlandırmalarında kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.Turner, R. J., & Wasson, E. Jr. (1997). Botanica: The illustrated A-Z of over 10,000 garden plants and how to cultivate them.
4.<https://www.euforgen.org/species/celtis-australis>
5.<https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:850999-1>

F1:<https://www.inaturalist.org/observations/184846446>
F2:SerdarÖLEZ,https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/ox370_1715410944.jpg
F3:SerdarÖLEZ,https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/ox370_1715410944.jpg
F4:SerdarÖLEZ,https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/ox370_1715410944.jpg

Arılar için polinasyon destekleyici, estetik bir ağaççık...

5a
DOĞAL

Celtis tournefortii

Dardağan

Kışın yaprağını döken, 6 (-8) m'ye kadar boy yapan, çalı veya küçük bir ağaçtır. Sürgünleri tüylüdür. Yapraklar 2-6 x 1,5-4,5 cm boyutlarında, genişçe oval biçimli, tabanı genellikle çarpık, uçları sivri, kenarları ise testere dişli veya kertiklidir ⁽¹⁾. Yaprakların üst yüzü tüysüz, mat mavi veya mat mavi-yeşil, alt yüzü hafif tüylü ve daha açık renklidir ⁽²⁾. Çiçekler yeşilimsi beyaz renkli ve çiçek sapı 0,5-1,5 (-2) cm uzunluğundadır. Mart-nisan (mayıs) arası çiçeklenir. Çekirdekli sulu tipteki meyve küremsi formu, sarı veya turuncu renkli ve 9-12 mm çapındadır. Türkiye'de 300-1500 m yükseltilerde, açık kayalık ve yamaç yerlerde görülür ⁽¹⁾. Dünya'da Güneydoğu Avrupa'dan Batı Asya'ya kadar yayılış gösterir ⁽¹⁾.

6 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri tercih eder.
Gölgede yetişemez.

Kuru veya nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, verimli tınlı toprağı tercih eder. Hafif asitli, bazik, besin açısından zayıf topraklarda, kumlu ve taşlık alanlarda da yetişebilir ⁽³⁾.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Uzun ömürlüdür. Az bakım gerektirir. Fakir ortamlarda yetişebilen kanaatkâr bir türdür ⁽⁴⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Hem fonksiyonel hem de estetik bakımdan peyzaj bitkilendirmelerinde kullanılabilir. Meyvesi çiğ tüketilebilir. Ahşabı değerlidir ⁽³⁾.

1. Davis, P. H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 649-652). Edinburgh University Press, Edinburgh.

2. Akkemik, Ü. (2014a). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları, I. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

3. <https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Celtis+tournefortii>

4. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Celtis+tournefortii>

F1: Ahmet DEMİRTAŞ https://www.florantolica.com/eukaria/imag-es/640X480/005/xx549_A.jpg

F2: Dubravko DENDER <https://www.inaturalist.org/observations/221501871>

F3: Fotis SAMARITAKIS <https://www.inaturalist.org/observations/101029858>

F4: Ahmet DEMİRTAŞ https://www.florantolica.com/eukaria/imag-es/640X480/005/xx549_1603776213.jpg

Kabuk, çiçek, meyve ve sonbahar renkleri ile vazgeçilmez bir peyzaj bitkisi...

Cerasus avium

Sin: *Prunus avium* / Kiraz

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, dikine gelişen bazen de yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlardır. 12 m'ye kadar boylanabilir. Dik ve düzgün gövde oluşturur. Gövde kabuğu genç ağaçlarda düzgün, dalgasız; ilerleyen yaşlara doğru pürüzlü, dalgalı, çatal kısımlarda çatlamış durumdadır. Gövde ve dallar üzerinde gövde çapına paralel uzanmış lentiseller bulunmaktadır. Seyrek bir dallanma gösterir. Dalları dar açılı gelişmeye eğilimlidir. Bitki üzerinde fazla sayıda buket dalı bulunur. Çiçek tomurcukları ve odun tomurcukları ayrıdır. Çiçek tam teşekküllü erselik yapıdadır. Kiraz çiçekleri genellikle 2 veya daha yaşlı dallar üzerinde Mayıs buketlerinde meydana gelir. Çiçekte taç yapraklar genellikle beyaz ve gösterişlidir. Meyveler uzun saplı küremsi kalp şeklindedir. Kirazın anavatanı İran, Kafkaslar ve Anadolu olarak bilinir ⁽¹⁾.

Işık isteyen bir bitkidir.

Yüksek nemden hoşlanmaz. Yüksek nemde meyvelerde çatlama meydana gelir.

Derin, kolay işlenen kumlu-tınlı toprakları sever.

Kışın -20 °C'ye dayanabilir. Çiçekler açtığında -1,8 °C'de zarar görür.

Ilıman iklim kuşağının meyve ağacıdır.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Taze sofralık olarak değerli bir meyvedir. Gösterişli çiçek yapısı ile kaldırım ve yol kenarlarında kullanılır.

1. Özçağır, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

 Beyaz renkli güzel kokulu çiçeklere sahip, erozyon kontrolünde kullanılabilecek ağaç...

Cerasus mahaleb

Mahlep

Yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formu ağaçlardır. Kabuk uzunlamasına çatlaklıdır. Yapraklar daireselden geniş yumurtamsıya kadar, 3-6 cm uzunluğunda, üstte parlak yeşil, altta orta damar tüylüdür ⁽¹⁾. Çiçeklenme nisan-mayıs ayları arasında yapraklarla birlikte olur ⁽²⁾. Çiçekler 1,5 cm genişliğinde, hoş kokulu ve beyaz renklidir. Meyveler sert çekirdekli, küresel-oval, tabanda sık basık, olgunlaşmamış hali yeşil, kırmızı ve koyu mor, olgun hali ise siyah, tüysüz, pürüzsüz, parlak, 8-10 mm çapındadır ^(1,2). Genel yayılımı; Avrupa'dan Orta Asya, Kuzey Pakistan ve Fas'tır ⁽⁴⁾. Türkiye'de farklı bölgelerde kültüre alınmıştır ⁽⁴⁾.

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Hafif gölgede başarılıdır ancak güneşli alanlarda meyveler daha iyi gelişir ⁽⁴⁾.

Her ortama uyum sağlar.

Kumlu ve kuru topraklar için uygundur ⁽⁶⁾.

Sıcaklık isteği az olup soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır ⁽⁶⁾.

Sıcağa ve rüzgara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır ⁽⁷⁾.

Erozyon kontrolü, revejetasyon ve gölge sağlamak için kullanılır.

- ⁽¹⁾ Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
⁽²⁾ İdzojčić, M. (2019). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.
⁽³⁾ <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729931-1>
⁽⁴⁾ Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalılar (684 pp.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
⁽⁵⁾ <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Prunus+mahaleb>
⁽⁶⁾ Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Orman Fakültesi Yayın No. 391). İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayınları.
⁽⁷⁾ <https://www.ebber.nl/en/treeebb/prmahale-prunus-mahaleb/>

- F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/45678634>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/206287685>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/226834241>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/40877650>

Görsel çekiciliğe sahip, kurakçıl bir çalı türüdür...

Cerasus microcarpa

Yaban Kirazı

1,5-3 m
arası boy yapmaktadır.

Yaprağını döken, çok gövdeli, çoğunlukla dik (1,5-3 m), nadiren yayılıcı veya sürünücü bir çalıdır. Gövde dikensiz veya bazen yarı dikenli; sürgünler tüysüz. Yapraklar dairesel veya eliptik ila oval-mızrak şeklinde, kısa sürgünlerde 2 cm, uzun sürgünlerde 5 cm'e kadar. Çiçekler 1-2; çiçek sapları 15(-20) mm'ye kadar, hipantiyum silindirik, 5-6 mm'ye kadar; taç yapraklar beyaz ila pembemsi, 4-5 mm. Çekirdekli sulu meyve (drupa) oval veya bazen küresel, siyah, kırmızı, turuncu veya sarı renkli; tohum hafif omurgalı ve pürüzsüzdür. Çoğunlukla düşük yükseltilerden 1300 m yükseltilere kadar olan açık düzlüklerde ve kireçli yamaçlarda görülür. Orta Asya, ve Orta Doğudaki ülkelerde yayılışı olup Türkiye'de Güney ve Doğu Anadolu illerinde (Erzincan, Maraş, Gaziantep, Mardin) yayılış göstermektedir ^(1,2).

Mümkün olan en güneşli konumu gerektirir ⁽⁴⁾.

Nem isteği yüksek değildir, kuru bölgelerinde en iyi şekilde büyür ⁽⁴⁾.

Sığ köklü olan bu tür iyi drene edilmiş, nem tutan tınlı topraklarda, kuru kireçli topraklarda ve taşlık-kayalık dağ yamaçlarında yetişir ^(3,4).

Şiddetli kış ve kuru-sıcak yaz koşullarına iyi uyum sağlamıştır ⁽⁵⁾.

Çevre şartlarına ve gündüz-gece sıcaklık farklarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Rekreasyon alanlarında iç bahçe elemanı olarak değerlendirilir.

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Plants of the World Online 2020.
3. Atli, H.S., İlkioğlu, E., Sarpkaya K., BAŞ, M., Bozkurt, H., 2019. Türkiye'de yetişen Yabani kirazın (Cerasus microcarpa Boiss.) tanımlanması ve dağılımının belirlenmesi. Uluslararası Tarım ve Kırsal Kalkınma Kongresi (ISPEC), 10-12 Haziran 2019, Siirt.
4. Bean, W. 1981. Trees and Shrubs Hardy in Great Britain. Vol 1 - 4 and Supplement. Murray.
5. Nas, M.N., Bolek, Y., Bardak, A. 2011. Genetic diversity and phylogenetic relationships of Prunus microcarpa C.A. Mey. subsp. tortosa analyzed by simple sequence repeats (SSRs) Sci Hort. 127: 220-227.
6. Huxley, A. 1992. The New RHS Dictionary of Gardening. MacMillan Press, ISBN 0-333-47494-5.

- F1: Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1>
 F2: Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1>
 F3: Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1>
 F4: Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1>

Zor şartlara dayanıklı olan bu tırmanıcı zehirlidir...

DOĞAL 6a

Cionura erecta

Babrik

Çok sayıda gövdeli ve dallı, 1-8 m boya ulaşabilen, sürünücü ya da tırmanıcı bir bitkidir. Gövde gençken yeşil, sonraları kahverengi-gri renktedir. Yapraklar 10x8 cm, oval şekilli, etli ve parlak yeşildir ⁽¹⁾. Nisan ve eylül ayları arasında çok sayıda açan çiçekleri salkım şeklinde ve beyaz renklidir. Bitkinin tamamı toksiktir ve çok zehirli, beyaz renkli özsuyu içermektedir ⁽²⁾. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Asil Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat, Antalya, Adana, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılım göstermektedir. Doğal ortamlarında deniz seviyesi ile 1100 m yükseltiler arasında; kayalık alanlarda, kireçtaşı uçurumlarında, deniz kenarlarında, kırlar ve nehir yataklarında görülür ^(1,3).

1-8 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Nemli ortamlarda daha iyi gelişir.

Fakir topraklar dahil hemen her tür toprakta yetişir.

-20 °C'ye dayanabilir.

Rüzgarlara ve soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm organları zehirlidir. İlaç sanayisinde ve esans yapımında değerlendirilir ^(4,5). Çiçek güzelliği nedeniyle süs bitkisi olarak kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
 2. Browicz, K. (1967). Genus Cionura Grisebach—Distribution, history, and application. Arboretum Körnickie, 12, 5–32.
 3. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Cionura-erecta>
 4. Takım, K., Akan, H., Ding, H., & Gökmen, A. (2022). Poisoning of sheep by Babrik plant (Cionura erecta (L.) Griseb.) in Şanlıurfa, Turkey. Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 11(1), 128–131.
 5. Demir, H., Ergin, E., Açı, L., & Vural, M. (2011). Antimicrobial and antioxidant activities of Cynanchum acutum, Cionura erecta, and Trachomitum venetum subsp. sarmatiense grown wild in Turkey. Journal of Food, Agriculture & Environment, 9, 186–189.
- F1. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:95869-1>
F2. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:95869-1>
F3. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:95869-1>
F4. https://www.inaturalist.org/lifeforms/m_gokmen?de-tails_view=observations&taxon_id=551974

Çiçekleri ile dikkati çeken, çok güzel bir sürünücü ve tırmanıcı bitki...

Clematis orientalis

Köpektutağı

2-3 m
arası boy yapmaktadır.

Yaprağını döken, genellikle 2-3 m boylanan, bazen 8 m'ye kadar ulaşan, sürünücü ve tırmanıcı bir bitkidir ⁽¹⁾. Tüysü yaprak özelliği gösterir. 3'lü segmentli 15-20 cm uzunluğunda, mızrak şeklinde, sarımsı yeşil yaprakçıklar ana eksen üzerine karşılıklı dizilmiş bileşik yapıdadır ^(1,2). Ağustos-eylül aylarında açan ve birçoğu bir arada bulunan çan şeklindeki çiçekleri sarı renkli ve hafif kokuludur ^(3,4,5). Doğal ortamlarında 3000 m yükseltiye kadar kayalar ve çalılar arasında, özellikle nehirler ve dereler boyunca yetişir ⁽⁶⁾. Türkiye'de Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir ⁽⁷⁾.

Kökleri gölgede olacak şekilde güneşe doğru yönelmeyi tercih eder.

Düşük nemli bölgelere uyum sağlayabilir.

Humusça zengin kireçli toprakları tercih eder.

Yaklaşık 15 ile -20°C'ye kadar olan sıcaklıklara dayanabilir.

Fakir topraklara ve soğuğa karşı dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

İlaç sanayinde de kullanılır. Peyzajda yer örtücü ve sarılcı bitki olarak değerlendirilir.

1. Grey-Wilson, C. (1989). Clematis orientalis (Ranunculaceae) and its allies. Kew bulletin, 33-60.
2. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 1). Edinburgh University Press, Edinburgh.
3. Burnie, G., Forrester, S., Greig, D., Guest, S., Harmony, M., Hobley, S., ... Ryan, S. (2004). Botanica. Konemann: Tandem Verlag GmbH, 1020 p. Italy.
4. Phillips, R. & Fox, M. (1989). Shrubs. Pan Books, UK ISBN 0-330-30258-2
5. <https://www.biodiversitylibrary.org/item/283899#page/1/mode/1up>
6. <https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Clematis+orientalis>
7. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Clematis-orientalis>

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=160691
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=160691
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:60392-2>

Dik yamaçlar ve fakir topraklarda kullanılabilecek sarı çiçekleri ile dikkati çeken dayanıklı bir çalı...

Colutea cilicica

Patlangaç

Yaprak döken, çok dallı, 5 m'ye kadar boylanabilen bir çalıdır ⁽¹⁾. Tüysü özelliğinde olan yapraklar oval şekilli 9-13 yaprakçıktan oluşur. Sarı renkli çiçekleri, kısa salkımlar halinde üç veya beş tane bir arada bulunur ^(2,3). Çiçekten sonra bakla türü meyveleri oluşur ⁽²⁾. Dağlık yamaçlarda, fakir topraklarda gelişen, hızlı büyüyen bir bitkidir ^(4,5,6). Dünyada Kafkasya, İran, Yunanistan ve Kırım'da yayılır. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde, Hatay'da Amanos dağları eteklerinde doğal yayılış göstermektedir ^(7,8).

6a

DOĞAL

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

Hem nemli hem de kuru iklimlerde yetişebilir.

Fakir topraklarda iyi gelişir.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Soğuğa, deniz tuzu etkisine ve hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

İlaç sanayinde değerlendirilir. Yaz boyu devam eden çiçek etkisi ve sonbaharda meyve güzelliği nedeniyle değerlidir.

1.Bear, W. (1981). Trees and shrubs hardy in Great Britain. Supplement Murray, 4, 12-25.
2.<https://www.treesandshrubsonline.org/articles/colutea/colutea-cilicica/>
3.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 3). Edinburgh: Edinburgh University Press.
4.Phillips, R. & Rix, M. (1989). Shrubs. Pan Books, UK ISBN 0-330-30258-2
5.Thomas, G. S. (1992). Ornamental shrubs, climbers and bamboos. Sagapress/Timber Press.
6. <https://www.biodiversitylibrary.org/page/52463739#page/59/mode/1up>
7. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gu/species.php?ID=Colutea-cilicica>
8.Gayrak, H. (1982). Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları.

F1.<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1>
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680

Kuraklık toleransı yüksek, beyaz çiçekli, yayılıcı bir yer örtücü...

Convolvulus reticulatus

Dolaşgan

Odunsu yapıya sahip, 25-70 cm boyunda, çok yıllık bir bitkidir. Gövdeleri yoğun tüylü bir yapıya sahiptir. Yapraklar, mızraksı yapıdan geniş ovalimsi yapıya kadar değişen formda olup, genişten hafif sivri uca kadar çeşitlenir. Yaprak tabanı yuvarlak veya kalp şeklinde olabilir ve tüm damarlar alt yüzeyde belirgin şekilde kabarıktır. Çiçekler, yaprak koltuklarında yer alır ve yaklaşık 2-4 çiçekli, kısa saplı, kompakt sarmal şeklinde düzenlenmiş olup, bazen akrep kuyruğu gibi kıvrık olabilir. Dış çanak yapraklar, yumurtamsı-mızraksı formda, uçları sivri ve yaklaşık 6-10 mm uzunluğundadır. İlkbahar sonu yaz aylarında açan çiçekler beyaz renkte olup, 14-16 mm uzunluğundadır.

25-70 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Sıcak iklim koşullarında iyi gelişim gösterir.

Humusça fakir kumlu ya da sık topraklarda gelişir.

-20 °C ile +40 °C arasında yaşamını sürdürebilir.

Ekstrem sıcaklık toleransı olup kentsel ortamlara adaptasyonları kolaydır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Güzel çiçekleri ve sarmaşık yapısıyla peyzajda ve bahçe tasarımında yaygın olarak kullanılan bir bitkidir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 7). Edinburgh University Press.
2. TÜBİTES Veri Tabanı
(<http://194.27.225.161/yasin/tubites/index.php>).

F1: Niko Mandl, <https://inaturalist.nz/observations/134002545>
F2: Niko Mandl, <https://inaturalist.nz/observations/134002545>
F3: Niko Mandl, <https://inaturalist.nz/observations/134005061>
F4: Niko Mandl, <https://inaturalist.nz/observations/134005061>

Dekoratif çiçekleri ile çocukların sevdiği pamuk helvaya benzeyen estetik bir çalı...

Cotinus coggygia

Boyacı Sumağı

Yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, geniş yuvarlak ya da dağınık tepeli bir çalıdır. Yapraklar ovalimsi bazen dairemsi, 4-8 cm uzunluğunda, mavimsi yeşil, alt yüzü morumsu yeşildir. Sonbaharda sarı-turuncu, kırmızı, bazen de bordo renk alır. Bazı kùltivarlarında yaprak ilk çıktığı andan itibaren bordomsudur. Çiçekler nisan sonu-temmuz ayları arasında sarımsı yeşil, tohuma dönerken soluk et/pembemsi bileşik salkım tipinde, 10-25 cm'lik adeta çocukların pamuk helvasına benzeyen gösterişli çiçek topluluğu görülür. Meyve böbrek biçiminde tek tohumludur ⁽¹⁾. Orta ve Güney Avrupa, Orta ve Doğu Asya'da, Türkiye'de ise Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde 1300 m'lere kadar doğal yayılış gösterir ⁽²⁾.

Cotinus coggygia'nın "Flame", "Golden Spirit", "Royal Purple" gibi kùltivarları sıklıkla kullanılır.

DOĞAL

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları yeğler.

Az nemli ve kuru ortamlarda
yetişebilir.

Kurak, kuru, tuzlu, kireçli, ağır
killi ve balçık topraklarda bile
yetişebilir. Taşlık ve kayalık
yamaçlarda da yetişebilir.

Sıcaklığı sevmekle birlikte
soğuklara ve donlara
dayanıklıdır.

Kentlerde hava kirliliğine
dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır, güçlü
yayvan kök geliştirir.

Özellikle çiçek güzelliği için tercih
edilir. Ayrıca kanaatkâr olması
sebebiyle karayolu şevleri ve erozyon
kontrol çalışmalarında da
değerlendirilir. Odun ve köklerinden
kumaş boyası elde edilir.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Davis, P. H. (Ed.). (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 2, pp.542-543). Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: M.Mine GÜRDAL AYDIN

Çiçek ve meyve güzelliği ile kurakçıl peyzajların vazgeçilmez bitkisi...

Crataegus azarolus var. azarolus

Müzmüldek

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Sürgünleri 3,5 cm'ye kadar uzayabilen, sert dikenlere sahip, yaklaşık 10 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Yaprakların üst yüzü parlak, alt yüzü soluk, grimsi yeşil, çıplak ya da yatık kısa tüylüdür. Kenarları kaba testere dişlidir. Mayıs-haziran ayında açan beyaz çiçekleri 3-18 adet kurullar oluşturur. Meyve 12-25 (-27) mm çapında, küremsi tüysüz ya da hafif tüylü, 2-3 adet tohum içerir ^(1,2). *Crataegus azarolus* var. *azarolus* varyetesi yaprakların alt tarafının tamamen yatık tüylü, meyve sarımsı veya turuncu olması ile ayırt edilir ⁽²⁾. Irak, İran, Türkmenistan, Özbekistan, Güney Kazakistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Türkiye'de ise Akdeniz ve İran-Turan bölgelerinin geçiş bölgesinde, daha kuru Mezopotamya ovaları hariç Güneydoğu Anadolu'ya ulaşır. Elazığ ilinde saf meşcereler oluşturur. Türkiye'nin en kurakçıl türüdür ⁽¹⁻²⁾.

Güneşli alanları tercih eder ⁽³⁾.

Kontinental iklimlerde yetişir ⁽³⁾.

Taşlı, kuru, kireçli, sıg topraklarda yetişir ⁽³⁾.

Soğuk hava şartlarına dayanıklıdır ⁽³⁾.

Rüzgarlara dayanıklıdır ⁽³⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽³⁾.

Rüzgar perdesi ya da soliter olarak peyzajda kullanılabilir ⁽³⁾.

1. Dönmez, A. A. (2004). The genus *Crataegus* L. (Rosaceae) with special reference to hybridisation and biodiversity in Turkey. *Turkish Journal of Botany*, 28, 29-37.
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları II (2nd ed.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3. Pamay, B. (1992). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/38037218>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/99135379>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/67456751>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/38037218>

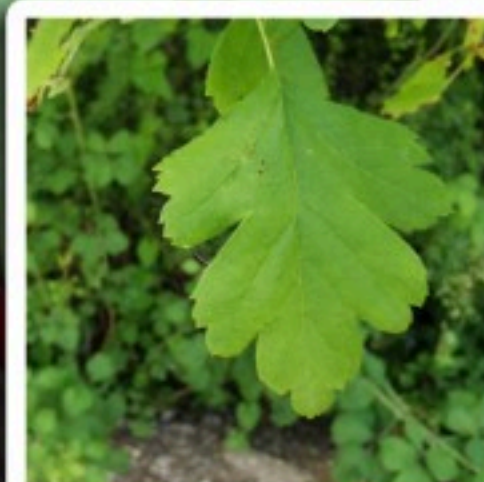
Çiçek, meyve güzelliği ve kanaatkar olması ile değerli bir ağaçtır...

Crataegus monogyna var. monogyna

Yemişen

Kışın yaprak döken, 10 m'ye kadar boylanabilen çalı ya da ağaç formunda bitkilerdir. Dallar üzerinde 2 cm'ye kadar uzayabilen dikenler vardır. Yapraklar oval veya ters yumurtamsı, yaprak tabanı çoğunlukla kama şeklindedir. Yaprakların üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü kısa tüylü ya da çıplaktır. Yapraklar, derin bölünmüş lopludur. Lopların uçları sivri veya küt, tam veya uçlara yakın yerde seyrek dişlidir. Nisan-haziran aylarında açan çiçekler beyaz veya pembemsi renkte ve hafif kokuludur. Meyve, kırmızı veya kahverengimsi-kırmızı, küremsi veya oval, 6-10 mm çapındadır⁽¹⁾. Güney Avrupa, Akdeniz çevresindeki ülkeler, Kuzey Afrika, Suriye, Azerbaycan, İran ve Türkiye'de doğal yetişir. Türkiye'nin hemen her yerinde 0-1800 (-2000) m yükseltilerde yayılış gösterir⁽¹⁾.

4a

DOĞAL

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ancak gölgeye toleranslıdır⁽⁴⁾.

Sıcak ve kuru kontinental iklimlerde yetişir⁽⁴⁾.

Hemen her tür toprakta yetişir⁽⁴⁾. Kanaatkardır, kireçli topraklara dayanır.

Soğuk hava şartlarına dayanıklıdır.

Hava kirliliğine ve kent iklimine dayanıklıdır^(3,4). Rüzgara dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır⁽⁴⁾.

Öncü bitki ve çit bitkisidir. Rüzgar perdelerinde, yamaç, şev ve yolların bitkilendirilmesinde gruplar halinde veya soliter olarak kullanılabilir⁽⁴⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalılar II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3. Fichtner, A., & Wissemann, V. (2021). Biological flora of the British Isles: Crataegus monogyna. Journal of Ecology, 109(2), 541–571. <https://doi.org/10.1111/1365-2745.13576>
4. Pamay, B. (1992). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

- F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/61606421>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/47961053>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/38035023>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/50524365>

Hoş kokulu beyaz çiçekleri ile çok dekoratif bir bitki...

Crataegus orientalis subsp. orientalis

Alıç

3-5 m arası boy yapmaktadır.

Yaprak döken 3-5 m boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Yapraklar 3-5 x 2,5-4 cm boyutlarında, derin 3-7 loblu ters yumurtamsı-dikdörtgensi veya baklava dilimi şeklinde, iki tarafa yatık gri tüylüdür ⁽¹⁾. Nisan ve mayıs aylarında, beyaz veya pembemsi renklere çiçek açan alıç, bu dönemlerde etrafa da çok güzel koku saçar ⁽²⁾. Meyve yaklaşık 2 cm çapında, kırmızımsı turuncu renkli, seyrek ve yumuşak tüylüdür ⁽¹⁾. *Crataegus orientalis* subsp. *orientalis* meyvenin çekirdek sayısının 4 (-5); çanak yapraklarını meyvede geri kıvrık olması ile ayırt edilir. Türkiye’de Kuzey, İç Anadolu’nun kuzeye komşu kesimlerinin kayalık alanlarında, ormanlar ve açık alanlarda 450-2240m yükseltilerde yayılış gösterir ⁽³⁾.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ışık sever ⁽⁴⁾.

Kontinental iklimlerde yetişir ⁽⁴⁾.

Siğ, kuru balçık toprakları tercih eder ⁽⁴⁾.

Soğuk hava koşullarına dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Rüzgara karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Çiçek, yaprak ve meyveleri ile çok dekoratiftir. Grup yada soliter olarak peyzajda kullanılabilir.

- 1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 136-137). Edinburgh University Press.
- 2.Ertem, H. İ. (2022). Bingöl’ün farklı lokasyonlarından elde edilen *Crataegus orientalis* (Doğu alıç) meyvesinin bazı biyokimyasal değerlerinin tespit edilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
- 3.Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye’nin doğal-egzotik ağaç ve çalları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
- 4.Pamay, B. (1992). Bitki materyali I, ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

Crataegus orientalis
F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Salih TERZİOĞLU
F3: <https://www.treesandshrubsonline.org/articles/crataegus/-crataegus-orientalis/>
F4: Salih TERZİOĞLU

Güzel kokusu ve estetik formuyla peyzajda tercih edilen konik formlu bitki..

Cupressus sempervirens

Servi

Herdemyeşil, 20-30 (-40) m'ye kadar boylanabilen, 6 m tepe çapı yapabilen, piramit formlu, dalları gövdeye dik gelebilecek şekilde horizontal ya da yayvan-yaygın bir ağaçtır. Uzun ömürlü olup 500 yıl ve üzeri yaşayan bireyleri vardır ⁽¹⁾. Gövde kabuğu düz, ince-uzun çatlaklıdır ⁽²⁾. Sürgünleri 4 köşeli, pul yaprakları ise koyu yeşil renklidir. Önceleri yeşilimsi, sonraları grimsi kahverengiye dönüşen kozalakları terminal durumludur, yuvarlak, 2-3cm çapında ve 8-14 pulludur ⁽¹⁾. Doğu Akdeniz Bölgesi ve Kuzey İran'da yayılır. Türkiye'de Antalya ve İçel yörelerinde, 300-1200 m yükseltiler arasında doğal gelişim gösterirler ⁽³⁾. Ülkemizde *Cupressus sempervirens* var. *pyramidalis* ve *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis* olmak üzere iki varyetesi yayılış gösterir. Piramit olan varyetesi ve bundan elde edilen "Stricta" ve "Totem" kültivarları formu açısından çok tercih edilirler ⁽¹⁾.

20-30 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek yörelerde yetişmekle birlikte genelde kuru iklimlerin hakim olduğu bölgelerde bulunur.

Kuru, taşlı alanlarda, kireç kayalarında ve yamaçlarda yetişir. Kireçli topraklara oldukça dayanıklıdır.

-15° C'ye kadar soğuğa dayanabilir.

Donlara ve aşırı kar yüküne karşı duyarlıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Genelde mezarlıklarda kullanılmakla birlikte, peyzajda özellikle piramit ve sütun olanları çok güzel form kontrast elde etmek için kullanılır. Odunu kokulu ve değerlidir. Kozalakları ve genç sürgünleri tıbbi alanda değerlendirilir.

1.Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon. (Basılmamıştır)
2.Pamay, B. (1993). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul: Orhan Ofset.
3.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol 1). Edinburgh University Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Meyve, yaprak ve çiçekleri ile çok yönlü kullanılan bir ağaç...

Cydonia oblonga

Cydonia vulgaris / Ayva

6-8 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlar oluşturur. Elma şekilli (*Cydonia oblonga* var. *maliformis*) ve armut şekilli (*Cydonia oblonga* var. *pyriformis*) olmak üzere iki varyeteye ayrılır. Büyük çalı ve ağaçlık şeklinde gelişir. Tek gövdeli ağaçlar, 6-8 m'ye kadar boylanabilir. Gövdesi kısa, kahverengi olup düzgün değildir. Kazık kök oluşturmaz. Genellikle seyrek dallanma gösterir. Genç dallar sık keçe tüylü görünümündedir. Çiçekler beyaz ve pembe renklidir. Sürgün ucunda bulunur. Karışık tomurcuk yapısındadır. Ayva yaprakları yumurta ve geniş elips şeklinde, bazen yuvarlakçadır. Yaprak kenarları dişlidir. Yaprak yüzeyinde pamuk gibi tüycükler vardır. Ayvanın anavatanı Kuzey İran, Hazar Denizi kıyıları, Kafkasya ve Anadolu olarak bilinir. Asya kıtasında 4000 yıldan beri yetiştirildiği bilinir. Ayva, Anadolu'nun yerli bitkisidir ⁽¹⁾.

Orta derecede ışık isteyen bir bitkidir.

Orta derecede nem ister. Fazla yağmur alan yerlerde monilya gelişir.

Ayvalar toprak nemine tolerans gösterir. Kolay işlenen kumlu-tınlı toprakları sever.

Kış soğuklarına orta derecede dayanıklıdır.

Ilıman deniz ikliminden hoşlanır. Çok rüzgarlı yerleri sevmez.

Kuraklığa dayanıklı değildir.

Peyzajda çiçek ve meyve güzelliği, yenilebilir meyveleri ile önemlidir. Reçel, pasta ve şekerleme endüstrisinde kullanılır.

1. Özçağırın, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Gri bitkilerin en güzeli, hoş kokulu çiçekleri ile gelecekte en çok aranılacak bitkilerden...

Elaeagnus angustifolia var. angustifolia

İğde

6-7 m
arası boy yapmaktadır.

Yaprğını döken, yuvarlak tepeli, yoğun dallanan, 6-7 m boyunda, çalı veya küçük bir ağaçtır ⁽¹⁾. Gövde kabuğu kahverengi, sıg ince çatlaklı ve uzun şeritler halinde soyulur ⁽²⁾. Sürgünleri dikensiz bazen sık dikenlidir. Yaprakları 4-8 cm uzunluğunda, oval mızrağımsı, kenarları tam ve gümüşü-grimsi renktedir. Haziranda açan sarı renkli çiçekleri, çan şeklinde, yaklaşık 1cm çapında ve hoş kokuludur. Sonbaharda başlangıçta gümüşü olgunlaştıkça koyu turuncu renkte, zeytin şeklinde 1-1,5 cm uzunluğundaki meyvelerin içi unlu ve tatlıdır ⁽³⁾. Güney Avrupa, Çin ve Batı Asya'da yayılış gösterir. Türkiye'de Trakya, Güney Marmara, Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir ⁽⁴⁾. Tuzlu-alkali arazi restorasyonu ve ekolojik yeniden yapılanma amacıyla kullanılmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri ve kısmi gölge alanları tercih eder.

Nem ihtiyacı yoktur, kuru iklimlerde yetişebilir.

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır killi topraklarda gelişir.

Soğuğa dayanıklı, ortam sıcaklığı -40 °C'yi tolere eder.

Rüzgarlara, deniz tuzu etkisine ve tuzlu topraklara ve yüksek bölgelerdeki (0-3000 m) şartlara dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

Parfümeri, kozmetik, gıda ve ilaç sanayinde değerlendirilir ⁽⁵⁾. Yenilebilir meyveleri vardır. Peyzajda arka plan bitkisi, bariyer ve çit oluşumunda etkilidir.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (pp.197). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
3.Davis, P. H. (Ed.), (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 7). Edinburgh University Press, Edinburgh.
4. <https://www.flor anatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=E-laegagnus-angustifolia-var.-angustifolia>
5.Baranov, A. F. & Kositzyn, V. N. (2003). Productivity and stocks of fruits of Elaeagnus angustifolia L. in basin of the Lower Volga.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:323646-1>
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:323646-1>

Şifalı meyveleri ve kaba dokulu yaprakları ile orta boy bir ağaç...

Ficus carica

İncir

7-10 m arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta büyüklükte ağaçlardır. İncir bitkisi, 7-10 m'ye kadar büyüyen, pürüzsüz beyaz kabuğu olan ağaçtır. İncirin kültüre alınışı insanlık tarihi kadar eski ve bütün dinlerde kutsal bir meyve ağacıdır. Subtropik yerlerde ve ılıman kuşağın sıcak kesimlerinde yayılış gösterir. Sofralık çeşitlerin bir kısmı partenokarptır. Kuru incir üretimi için tozlanma (ilekleme) önemlidir. Derin kök yapar. Suya ulaşmak için oldukça uzak mesafelere gidebilir. Gövdesi düzgün ve açık renklidir. Geniş açılı dallar oluşturur. Yaprakları büyük, 3-5 lobludur. Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir. Ülkemizin kıyı şeritlerin iyi yetişir. Ege bölgemiz kuru incir üretimi ile üne sahiptir ⁽¹⁾.

Güneşli habitatları tercih eder.

Yüksek nemden hoşlanmaz. Meyvede çatlama yapar.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi topraklar tercih edilir.

Kış soğuklarının -15 °C altına inmediği iklim şartlarında yetişir.

İncir bir subtropik (ılıman) iklim bitkisi olup, kışları ılık, yazları sıcak ve kurak yerleri sever.

Kuraklığa dayanıklı bir ağaçtır.

Hem meyvesi hem de süs bitkisi olarak dünyada yaygın yetiştirilir. İncir genellikle taze ve kuru meyvesi için tercih edilir. Kanaatkar bir ağaçtır.

1. Aksoy, U., Can, Z., Hepaksoy, S. & Şahin, N. (2001). İncir yetiştiriciliği. TÜBİTAK Yayınları.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Bazı ülkelerde istilacı olarak nitelendirilen
sonbaharda güzel sararan bir ağaç...

DOĞAL

Fraxinus angustifolia

Sivri Meyveli Dişbudak

Kışın yaprağını döken, 30 m'ye kadar boylanabilen, ince derin çatlaklı, koyu boz kabuklu bir ağaçtır. Tek tüysü bileşik yapraklarda yaprakçıklar, genellikle keskin testere dişli dikdörtgensi-mızraksı veya şeritsi-mızraksı, sivri uçlu, kama şeklinde ve tabanda tamdır. Çiçek durumu salkım şeklinde olup, çiçeklenme yapraklanmadan önce olur. Meyveler değişken, ters yumurtamsı-dikdörtgensi veya mızraksı, küt ya da sivri uçludur. *Fraxinus angustifolia* subsp. *angustifolia* yaprakçıkların her iki yüzünün de tüysüz, yaprakçık sayısının 7-13(-15) ve mumsu örtülü olmaması ile ayırt edilir⁽¹⁾. Avrupa'dan Kafkasya'nın doğusuna doğru uzanan alanlarda, Kuzey Batı Afrika'da ve Türkiye'de ise, Bolu, Ankara, Sinop, İzmir, Muğla, Kütahya, Afyon, Tunceli, Mersin, Adana, Antalya, Diyarbakır, Kahramanmaraş ve Hakkari'de, 650-1700 m yükseltilerde, kuru, kayalık alanlar, yaprağını döken çalılık veya ormanlık alanlarda yayılım gösterir⁽¹⁾.

30 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder⁽³⁾.

Kuru veya nemli alanlarda
gelişebilir⁽⁴⁾.

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır
killi topraklarda yetişebilir⁽⁴⁾.

Soğuğa karşı dayanıklıdır⁽⁴⁾.

Kent iklimine uygundur⁽⁴⁾.
Dere ve nehir kenarlarında
su baskınlarına dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır⁽⁴⁾.

Sonbaharda dökülmeden önce
sararan yaprakları ile peyzajda
değerlendirilir. Odunu kereste
endüstrisinde değerlidir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 6. Edinburgh: Edinburgh University Press s.150-154.
2. Akkemik, Ü. (Editör). 2014. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3. https://keyserver.lucidcentral.org/weeds/data/media/Html/-fraxinus_angustifolia_subsp_angustifolia.htm
4. <https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Fraxinus+angustifolia>

F1: Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.

Sonbahar rengi ile etkili görsel değeri yüksek kent ağacı...

Fraxinus excelsior

Dişbudak

40 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Yuvarlak tepeli, 40 m'ye kadar boylanabilen kışın yaprağını döken bir ağaçtır. Gövde kabuğu gençken düzgün ve gri, yaşlı ağaçlarda dikine çatlaklıdır. Genç sürgünleri ve yaprak sapları tüsüzdür. Kış tomurcukları siyah renklidir. Yaprakçıklar 4-6 çift, sapsız, dikdörtgenimsi-yumurtamsı, mızraksı şekillerde, 5-9 x 2-3 cm boyutlarında, uzun keskin uçlu, dipte yuvarlaklaşan, düzenli kertikli-testere dişli veya yatık-testere dişlidir (testere dişler 20-40 adet). Yaprak orta eksenini tüsüz veya çok kısa ince tüylüdür. Çiçeklenme mart-nisan aylarında ve yapraklanmadan öncedir. Meyve mızraksı-dar 2,5-4 x 0,7-0,9 cm boyutlarında, ucu girintili uçlu veya sivridir. Kuzey, güney ve doğu kenarları hariç bütün Avrupa'da bulunur. Türkiye'de Karadeniz Bölgesinde (özellikle Batı Karadeniz) doğal yayılış gösterir ⁽¹⁾.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Nemli ortamlarda gelişimi yüksektir.

İyi drenajlı, verimli topraklarda iyi gelişir.

-33 °C'ye kadar dayanabilir.

Ilıman iklimleri sever. Soğuğa karşı toleransı yüksektir. Rüzgar ve hava kirliliğine karşı dirençlidir.

Kuraklığa toleransı düşüktür.

Su kenarlarında, erozyon kontrolünde, gölge amaçlı ve tıbbi süs bitkisi olarak kullanılır. Yaprakları sonbaharda sarımsı renge dönüşür.

CC 1. Akkemik, Ü. (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü. ISBN 978-605-9550-14-7.

F1: <https://kocaelibitkileri.com/fraxinus-excelior/>
F2: Mustafa GÖKMEN, Naturalist. https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?view=tree&details_view=observations&taxon_id=125440
F3: Mustafa GÖKMEN, Naturalist. https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?view=tree&details_view=observations&taxon_id=125440
F4: Joss Carr, <https://www.inaturalist.org/photos/347951154>

Çiçek güzelliği ile çok değerli bir kaya bahçesi bitkisi...

Genista albida

Ak Borcak

5-15 cm
arası boy yapmaktadır.

Yatık veya yayvan formda, 5-15 cm boylanabilen küçük bir çalıdır. Yaprakları 3-7x5-3 mm, sapsız, eliptik, genellikle alt yüzeyinde yoğun ipeksi tüylüdür. Çiçekler tek başına veya kısa salkımlar halinde eşleştirilmiş olarak bulunur. Brahteler yapraklıdır; brahteller azalmış veya eksik; pedisel 1-3 mm'dir. Çanak yaprak 5-7 mm, ipeksi tüylüdür. Çiçek mayıs-haziran aylarında açar. Meyvesi, dar dikdörtgensi, yoğun tüylü, 3-8 tohumludur. Kırım Yarımadası'nda yayılış gösterir. Doğal ortamlarında kızılçam ormanlarında, kayalıklarda, kalkerli yamaçlarda yetişir. Türkiye'de Kayseri, Antalya, Adana, Maraş, Tunceli, Elazığ ve Amasya'da doğal yayılış göstermektedir ⁽¹⁾.

Güneşli alanları sever.

Nemli ortamı tercih eder.

Kireçli toprakta yetişir.

Ilıman iklimlerde yetişir.

Soğuklara ve kireçli ortamlara dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kaya bahçeleri, kayalık ve taşlık alanlarda yer örtücü olarak kullanılır.

CC 1. Gibbs Gibbs, P. E. (1966). A revision of the genus Genista L. Notes from the Royal Botanic Garden Edinburgh, 25(1), 1-20., P. E. (1966). A revision of the genus Genista L. Notes From The Royal Botanic Garden Edinburgh

F1: Sergey CHERKASOV
https://www.inaturalist.org/observations/163295452
F2: Serdar ÖLEZ
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Ebenu-s-laguroides
F3: Serdar ÖLEZ
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Ebenu-s-laguroides
F4: Serdar ÖLEZ
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Ebenu-s-laguroides

Her türlü habitata uyum sağlayan, daha çok işlevsel amaçlarla kullanılan bir ağaç...

Gleditsia triacanthos

Gileđiçya

Yaprak döken, 20-30 (-45) m boylanabilen ve 8-15 (- 20) m düzensiz dağınık tepe tacı yapan, hızlı büyüyen istilacı bir türdür. Gövde ve sürgünlerinde parlak kahverengi batıcı üçlü dikenlere sahiptir. Yaprakları tek veya çift katlı, tüysü, 3 cm uzunluğunda, 8-14 çift toplam 20-30 yaprakçıktan oluşur ^(1,2,3). Sonbaharda altın sarısı renklenir. Çiçekler haziran-temmuz aylarında açar; salkım görünüşlü, kokulu ve yeşilimsi beyaz renktedir. Arıcılık açısından tercih edilir ⁽¹⁾. Yassı bakla şeklinde meyveler, 30-40 cm uzunluğunda, parlak kahverengindedir. Kuzey Amerika'da nehir kıyısı ekosistemlerinde doğal yayılır ⁽²⁾. Tuza en dayanıklı bitkilerdendir. Dikenli oluşu nedeniyle büyük alanlarda korunaklı yeşil çit tesisinde değerlendirilir. Dikenli bitkinin istenmediği ortamlara "Inermis", "Skyline", "Shademaster" ve altuni renk istendiğinde "Sunburst" gibi kültür formları üretilmiş ve ticarileştirilmiştir ⁽¹⁾.

5b

EGZOTİK

20-30 m
arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli ortamları yeğler, yarı gölgeye uyum sağlayabilir.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Kanaatkâr olup her türlü toprağa uyum sağlar. Nemli, bazen de kuru, besin açısından fakir, kumlu-çakıllı, tınlı topraklarda yaşayabilir.

Sıcak ortamları sever. Kuvvetli donlardan etkilenebilir; ancak ilkbaharda tekrar sürebilir.

Dona, kentlerde hava kirliliğine, kuraklığa, taşkınlarla, tuza son derece dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

İsteklerinin az olması ve her türlü ortama uyum sağlaması nedeniyle sorunlu alanların iyileştirilmesinde sıklıkla tercih edilir.

1.Var, M. (2015). Bitki tanıma ve değerlendirme I-II ders notları. KTÜ Orman Fakültesi. (Basılmamıştır).
2.Aşın, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu bitkiler: Odunsu taksonlar (Yayın No. 19, 450 s.). KTÜ Orman Fakültesi Yayınları.
3.Yaltınık, F., & Efe, A. (2000). Dendroloji ders kitabı (2.Baskı., Yayın No. 465, 382s.). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Ilıman iklimlerde yetişebilen çok yıllık yarı çalı türü...

Helichrysum armenium subsp. armenium

Altınotu

18-50 cm arası boy yapmaktadır.

Gövdesi odunsu, üst kısmı otsu olan, 18-50 cm boyolanabilen, çok yıllık bir yarı çalıdır. Bu bitki, Papatyagiller (Asteraceae) ailesinden bir türdür. Odunsu tabandan çok sayıda dik yükselen gövdeler tüysüz veya ince tüylüdür ^(1,2). Yeşil-gri yapraklar kenar ve orta damarda yoğunlaşan tüy katmanı ile kaplıdır. Haziran-ağustos ayları arasında yalancı şemsiye formunda çiçeklenir. Her bir çiçek kurulunda 3 veya daha çok sayıda sarı veya soluk saman renkli tepecik çiçek bulunur ⁽¹⁾. Türkiye'de Doğu Karadeniz, Yukarı Kızılırmak, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkâri, Adana, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış gösterir ^(1,2). 900-2500 m yükseklikler arasında; taşlık kireçtaşı yamaçlarda, orman içi açıklıklarda ve bozkırlarda doğal olarak yetişir ⁽¹⁾.

Tam güneş ışığını tercih eder, ancak hafif gölgeye de tolerans gösterebilir.

Düşük nem ihtiyacı vardır; kurak koşullara dayanıklıdır.

İyi drene olan, kireçli veya kumlu toprakları tercih eder; fakir topraklara uyum sağlar.

Ilıman iklimlerde yetişir, soğuk kış koşullarına karşı orta derecede dayanıklıdır.

Yüksek kuraklık toleransına sahiptir; su kıtlığına iyi uyum sağlar.

Zorlu çevre koşullarına, özellikle taşlık ve kayalık alanlara dayanıklıdır.

Peyzaj düzenlemelerinde yer örtücü bitki olarak, taş bahçelerinde ve kuru alan peyzajlarında dekoratif amaçlı kullanılır. Ayrıca, doğal alan restorasyonu projelerinde değerlidir.

1. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Helianthemum-nummularium-subsp.-nummularium>
2. Akkemik, Ü. (Ed.) (2018). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.

F1: https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Helichrysum%20armenium
F2: https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Helichrysum%20armenium
F3: https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Helichrysum%20armenium
F4: https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Helichrysum%20armenium

Az bakım gerektiren, çiçekli canlı çit yapımı için uygun bir çalı...

Jasminum fruticans

Boruk

50-200 cm arası boy yapmaktadır.

Herdem veya yarı herdemyeşil 50-200 cm kadar boylanan bir çalıdır. Dallar narin yapılı, köşeli, koyu yeşil ve tüsüzdür ⁽¹⁾. Yapraklar almaçlı dizili, genellikle 3 parçalı bileşik formda ve 0.7-2 cm boyutundadır. Hafif kokulu sarı renkli çiçekler 12-15 mm çapında ve 5 lopludur ^(1,2). Nisan-mayıs (eylül) arası çiçeklenir. Meyve üzüksü yapıda, küremsi şekilli, 7-9 mm çapında, parlak siyah veya derin mavi-eflatun renktedir ⁽¹⁾. Çoğunlukla kuru kayalık makiliklerde, *Pinus brutia* (Kızılçam) ormanı veya karışık yaprak döken ormanlık alanların kenarlarında, meşe çalılıkları ve tarla kenarlarında görülebilir. Doğal olarak Akdeniz havzasında ve Orta Doğu'dan Kuzey İran'a kadar yayılış gösterir. Deniz seviyesinden 1500 m'ye kadar olan rakımlarda gözlemlenebilir ⁽¹⁾.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Kuru veya çoğunlukla nemli ortam tercih eder ⁽³⁾.

İyi drene edilmiş çoğunlukla nötr topraklarda yetişebilir.

Ortam sıcaklığı -5 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Kuvvetli donlardan kaçınır.

Genellikle zararlılara ve hastalıklara dayanıklıdır. Bakımı kolay bir çalıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Dermatolojik kullanımları mevcuttur ⁽⁴⁾. Sık ve yaygın dallı bir çalı türü olduğu için budanmaya elverişlidir ve çiçekli canlı çit uygulamaları için bir seçenek olabilir.

1.Davis, P. H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 151). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akdemir, Ü. (2014b). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/chrysojasminum-fruticans/>
4.<https://florapal.org/plant/jasminum-fruticans/#complint>

F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Salih TERZİOĞLU
F3: <https://botany.cz/cs/jasminum-fruticans/>
F4: Hüseyin Cahid DOĞAN <https://kocaelibitkileri.com/chrysojasminum-fruticans/#jp-carousel-17217>

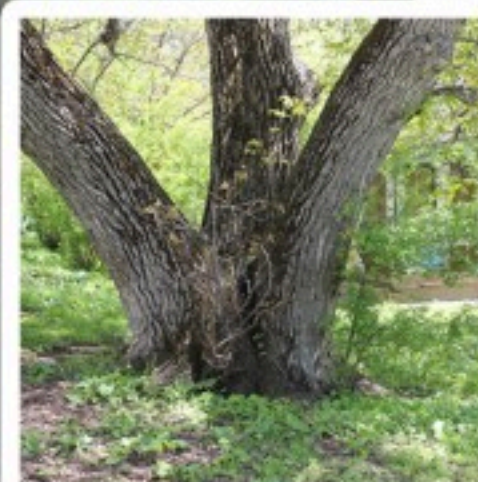
Besinde değeri çok yüksek, meyveleri ve değerli kerestesi ile önemli bir ağaç...

Juglans regia

Ceviz

Kışın yaprağını döken, yuvarlak ve yayvan taçlı büyük ağaçlar oluşturur. Ceviz, Anadolu'nun ulu ve görkemli ağaçlarından biridir. Türlerin pek çoğu Asya kaynaklıdır. Uygun ekolojilerde 18-20 m taç yapar. Kuvvetli gelişen kazık köklü bir bitkidir. Genç ağaçlarda gövde düzgün ve boz renklidir. Daha sonraki yıllarda kabuk kalınlaşır, rengi koyulaşır, esmerimsi boz renk alır. Gövde kabuğunda uzun çatlaklar oluşur. Genellikle seyrek dallanma gösterir. Meyve tomurcuklar sürgün ucunda ya da yan dallarda oluşur. Bir cinsli diklin çiçekler oluşturur. Erkek çiçekler, kedicik olarak görsel oluşturur. Cevizin ılıman ve subtropik kuşakta yayılmış pek çok türü vardır.

6a

KÜLTÜR

20-30 m
arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık isteyen bir bitkidir.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Kuvvetli gelişen kök sistemi vardır. Bu nedenle derin toprak ister.

Kış soğuklarına dayanıklıysa da çiçekleri dayanıksızdır.

Ilıman iklimde yetişir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Geniş taçlı habitusu, kanaatkar, sonbahar rengi ve besin değeri yüksek meyveleri ile peyzajda kullanılır. Odunu, mobilya endüstrisinde değerlidir.

1. Özçağır, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.
2. Şen, S. M. (2009). Ceviz Yetiştiriciliği. ÜÇM Yayınları, No:1. Ankara

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Kalkerli ve taşlı topraklara uyum sağlamış, kuraklığa dayanıklı, yavaş büyüyen ardıç...

Juniperus oxycedrus

Katran Ardıcı

10-15 m arası boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, 10-15 m boylanabilen, geniş tepeli-sık dalları olan piramidal/konik ağaç/çalıdır ^(1,2,3). Kabuk gri-kahverengi, çatlaklıdır ^(1,2). İğne yapraklar sürgünlere üçlü çevrel dizilir, sivri-batıcı uçludur ⁽²⁾. Yapraklar mızrak şeklinde, 6-25 x 1,5-2,5 mm, sivri uçlu, yeşil, üst yüzeyde 2 belirgin stoma bantlıdır ⁽³⁾. Erkek çiçek kozalakçıkları sarı-kahverengi, iğne yaprakların koltuğunda yer alır. Ilkbahar ile birlikte gelişir. Dişi çiçek kozalakçıkları ise yaprak koltuklarında kısa bir sap ucunda tekli bulunur. İki yılda olgunlaşan küre/yumurta kozalak 5-11 mm'dir, 3-6 puldan oluşur. Kozalaklar 2-3 tohumludur. Tohumlar, mor, yumurta biçiminde 4-6 mm'dir ve ekim ayında olgunlaşır ^(1,2). Türkiye'de "subsp. oxycedrus ve subsp. macrocarpa" olmak üzere iki alttürü vardır ⁽³⁾. Yayılışı Akdeniz bölgesi boyunca doğuda Türkiye ve Kafkaslar üzerinden Irak ve İran'a kadar ulaşır ⁽⁴⁾.

Tam güneş alan ya da orman içi kısmi gölgeli alanları tercih eder ^(1,5).

Nemli olmayan, kurak-yarı kurak iklim koşullarını tercih eder ⁽⁵⁾.

Drenajı iyi, nötr veya hafif alkali toprağı tercih eder ⁽⁵⁾.

Dona dayanıklıdır ve -15 °C'ye kadar soğuğa dayanıklıdır ⁽⁵⁾.

Rüzgâra, hava kirliliğine ve dona karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yol şevlerinde ve maden rehabilitasyon sahalarında kullanılabilecek değerli bir türdür. Bitki, ilaç ve gıda sanayinde (aroma) kullanılır ⁽⁴⁾.

1. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Juniperus+oxycedrus>
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalları (p. 82).
3. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 80-83). Edinburgh University Press.
4. <https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Juniperus+oxycedrus>
5. Huxley, A. (1992). The New RHS Dictionary of Gardening. Mac-Millan Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Bartmuy, lNaturalist. <https://www.inaturalist.org/observations/241161641>.

Tarihten günümüze barış ve zaferin sembolü olarak kullanılmış aromatik bir bitki...

Laurus nobilis

Defne

2-15 m arası boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, 2-15 m boylanabilen sık dallı bir ağaççık ya da ağaçtır. Gövde kabuğu düz ve koyu gri renktedir. Aromatik kokulu yaprakları 3-10(-11) x 2-4(-5) cm boyutlarında, dar dikdörtgen-mızrak şeklinde veya geniş oval şekilli, üst yüzü parlak yeşil renkli, sivri uçlu ve dalgalı kenarlıdır. Demetler halinde sarı veya yeşil renkte çiçekleri yaprak koltuklarından çıkar. Erkek çiçeklerinde 8-12 adet, dişi çiçeklerinde ise 4 adet stamen bulunur. Meyve 10-12(-20) mm boyutlarında, küresel veya elips şekilli ve siyah renktedir. Güney Avrupa, Kuzey Batı Afrika, Batı Suriye, Kırım ve Anadolu'da yayılır. Türkiye'de Çanakkale, Balıkesir, İstanbul, Bursa, Zonguldak, Kastamonu, Sinop, Samsun, Trabzon, Rize, İzmir, Aydın, Muğla, Antalya, Mersin ve Kahramanmaraş yörelerinde, 1-1200 m yükseltiler arasında kayalık yamaçlarda, nemli geçitlerde, eski yerleşim yerlerinde karışık yoğun çalılıklarda doğal olarak yayılış gösterir ⁽¹⁾.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek ve orta derece nemli olan ortamlarda yetişir.

Nemi tutan iyi drene edilmiş verimli toprakları tercih eder.

-12° C'ye dayanabilir.

Rüzgara dayanıklıdır ancak deniz etkisindeki kuru rüzgarlarda zarar görür.

Aşırı kuraklığa karşı dayanıklı değildir.

Meyveleri, çiçekleri ve aromatik yaprakları parfümeride ve yağ üretiminde kullanılır. Budanarak gürlütü ve görüntü perdesi ve çit bitkisi olarak değerlendirilir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1967. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 2. Edinburgh: Edinburgh University Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Müberra PULATKAN
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Yaprak, form, çiçek, gibi estetik ve fonksiyonel özellikleri ile peyzajın vazgeçilmezi...

Ligustrum vulgare

Kurtbağrı

Sonbaharda gecikmeli yaprak döken veya herdem yeşil, 3 m'ye kadar boylanabilen, çalı formunda bir bitkidir. Yapraklar tüysüzdür, kısa saplı, 2,5-5 cm uzunluğunda ve 0,8-2 cm genişliğinde, eliptik-mızraksı, yumurtamsı veya ters yumurtamsı şekildedir. Yaprakları çoğunlukla sert ve parlak yeşildir. Haziran-temmuz aylarında açan ağır kokulu, krem-si-beyaz renkli çiçekler 3-6 cm uzunlukta ve birleşik salkım şeklinde kurullar oluşturur ^(1,2). Arıları ve kelebekleri çeker. Meyve 3-8 mm boyutlarda, üzüksü yapıda, küresel şekilli ve siyah renklidir. Tohumlar, eylül ve ekim aylarında olgunlaşır. Türkiye'nin kuzey kesimlerinde ve Orta Anadolu'da yayılış gösterir. Doğal olarak deniz seviyesinden 1500 m yükseltilere kadar yaprak döken ağaçlıklar, karışık ormanlar, açık çalılıklar ve nemli yerlerde yayılır ⁽¹⁾.

5a

DOĞAL

3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Kuru veya nemli ortamlar tercih eder.

Geçirgen, kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitliden çok alkali, kireçli topraklara kadar, çok fakir olmayan her türlü toprakta başarılı olur ^(3,4).

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Kuraklığa ve denizel etkilere dayanabilir. Atmosferik kirliliğe dayanıklıdır ^(3,4).

Kuraklığa dayanıklıdır.

Budanmaya çok elverişlidir, özellikle canlı çit oluşturmak için peyzajda yaygın kullanılır. Sepetçilik, mobilya, odun kömürü, boya hammaddesi gibi çeşitli kullanımları vardır ⁽³⁾.

1.Davis, P.H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, pp. 154-155). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akdemir, Ü. (2014b). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3. <https://pfaf.org/user/plant.aspx?latinname=Ligustrum+vulgare>
4. <https://www.gardenia.net/plant/ligustrum-vulgare>

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: <https://www.inaturalist.org/observations/136941941>
F4: <https://www.inaturalist.org/observations/189743528>

Temmuz-ağustos aylarında çiçek açan, hoş kokulu, 1200 m'ye kadar yayılış gösteren bir çalı...

Lonicera etrusca

Dokuzdon

4 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Yaprağını döken, 4 m'ye kadar boylanabilen tırmanıcı bir çalıdır. Genç sürgünler içi boş ve tüysüzdür. Yaprakları ters yumurtamsı ile oval, 3-7 x 1 5-4 cm, ucu küt, tüysüz, sapsızdır. Çiçekleri sarımsı beyaz, sırt kısmı kırmızıdan pembeye doğru kızarık, 4-5 cm uzunluğunda ve hoş kokuludur. Çiçek salkımları 4-10 çiçeklidir. Mayıs-temmuz ayları arasında çiçek açar. Meyveleri kırmızı, parlak, tüysüz, sulu, çok tohumludur. Meyvesi temmuz-ağustos aylarında olgunlaşır ve dekoratiftir. Tohumları oval, basık ve kahverengidir. Çoğunlukla çalılıkların arasında 250-1200 m yükseltilerde görülmektedir. İtalya ve Türkiye'nin kuzeydoğusu hariç genelinde dağılış göstermektedir. Türkiye'de Çanakkale, İstanbul, Bilecik, Ankara, Kastamonu, İzmir, Kütahya, Nevşehir, Elazığ, Muğla, Antalya, İçel ve Mardin'de yayılış göstermektedir ^(1,2).

Güneşli yerleri sever.

Nemli bölgeleri tercih eder.

Nemli toprak sever.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Yaprak ve gövdesi ilaç sanayinde etkilidir. Hoş kokusu ve zarif çiçekleri ile süs bitkisi olarak değerlendirilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Idzajt, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.

F1:Halil Nuri Hepdinc.
https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F2:Halil Nuri Hepdinc.
https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F3:Halil Nuri Hepdinc.
https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F4:Idzajt, M. (2018). Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Academic Press is an Imprint of Elsevier.

Taşlık ve kayalık alanlarda da yetişen, 2600 m yüksekliğe kadar çıkabilen bir çalı...

DOĞAL

Lonicera nummulariifolia subsp. *nummulariifolia*

Tavşançili

Yaprağını döken, 9 m'ye kadar boylanabilen çalıdır. Genç dallarının içi boş, üzeri tüylüdür. Yaprakları yumurtamsı-mızraksı, salgısız, küremsi, seyrek tüylü veya tüysüzdür. Çiçekleri, yaprak koltuk altından 2 çiçekli, çiçek sapları 1-3 mm, yaprak saplarından daha kısadır. Taç yaprakları soluk kremden koyu sarıya doğru, (10-)15-20 mm, tüylü, hafif dışbükeydir. Çiçeklenme zamanı mayıs-haziran ayıdır. Meyveleri tüysüz veya seyrek tüylü, sarımsı renktedir (kuruyunca siyahımsıdır). Korunaklı kayalık yamaçlarda, 1000-2600 m yükseltilerde yayılış göstermektedir. Türkiye, Yunanistan, Girit, Lübnan, Kuzey Irak, İran ve Afganistan'da doğal olarak yayılır. Türkiye'de Kayseri, Kahramanmaraş, Tunceli, Bitlis, Isparta, İçel, Niğde, Adıyaman, Mardin ve Hakkari illerinde yayılış gösterir ⁽¹⁾.

9 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri sever. Yarı gölgeye de dayanabilir.

Orta derecede nemli bölgelerde gelişir.

Kumlu, tınlı, iyi drenajlı, taşlı ve kayalık topraklarda yetişir.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sarılcı ve tırmanıcı özelliği nedeniyle dikey bahçelerde kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.

F1: *Lonicera nummulariifolia* Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F2: *Lonicera nummulariifolia* Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F3: *Lonicera nummulariifolia* Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F4: *Lonicera nummulariifolia* Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/40876668>.

Günümüzde özellikle konut bahçelerinde çok kullanılan şifalı bir meyve...

Morus alba

Ak Dut

15 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 15 m'ye kadar boylanabilir. Sürgünleri parlak sarımsı hafif tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yapraklar kaba-yaprak kenarları dişlidir. Yaprak ince yapılı, parlak ve açık yeşil renklidir. Yaprak şekli farklılık göstermekte olup bazı yapraklar loplu iken bazıları lopsuzdur. Çiçekler salkım halinde, çiçek eksenini üzerinde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır ve silkeleme ile örtü üzerinde hasat edilir. Park ve peyzaj alanlarında hasat geciktirilirse zeminde kirlenme yapar. Beyaz dut, Güney Asya, Güney Avrupa, Yakın Doğu, Kuzey Afrika'da yayılmıştır. Ülkemizde yetişen dut ağaçlarının %95'i *Morus alba*'dır ⁽¹⁾.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil, köme yapımında yaygın kullanılır. Yaprakları antioksidan madde miktarı çok zengin olup çay olarak içilir.

1. Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

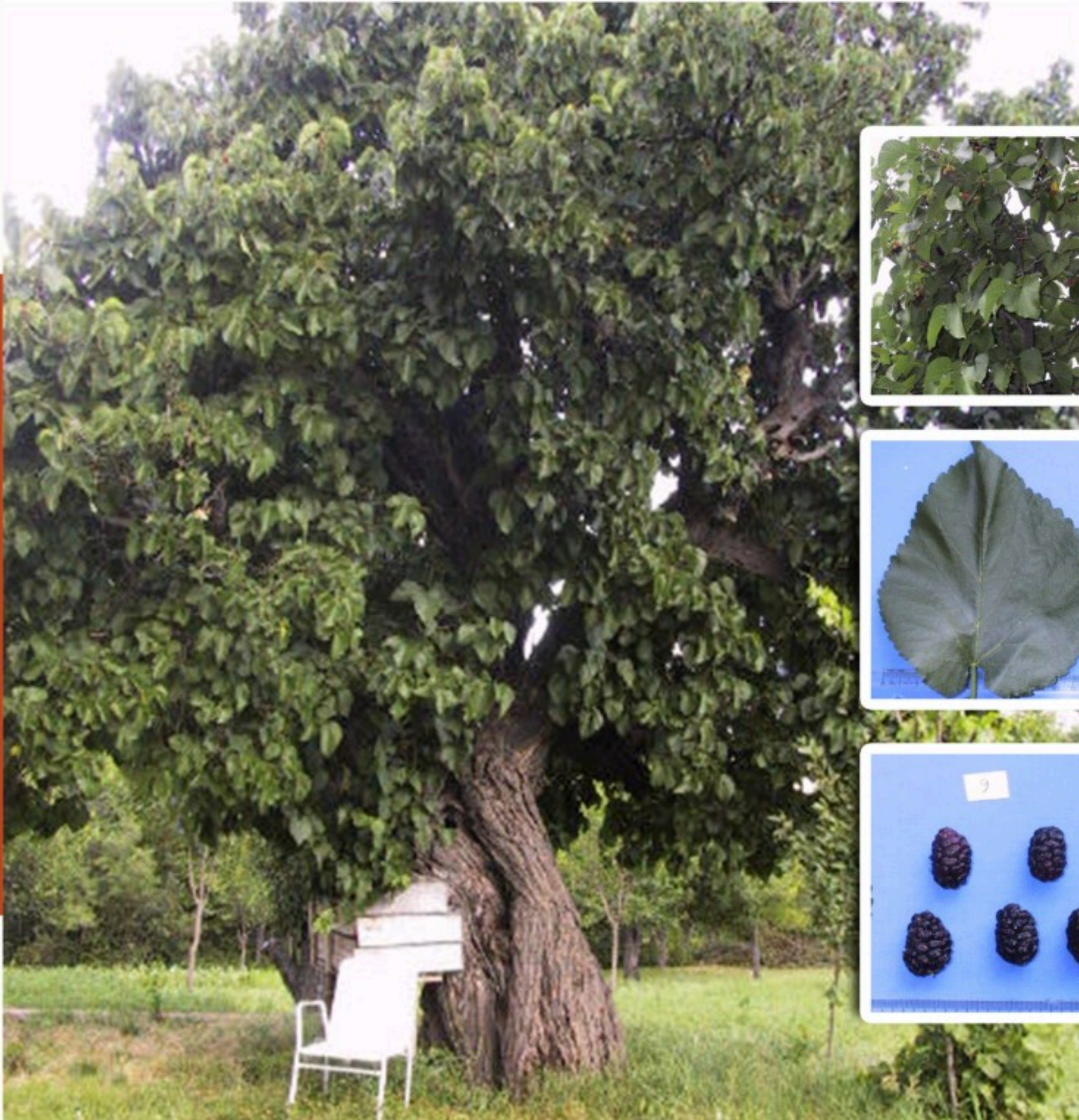
Uzun ömürlü, kuraklığa dayanıklı şifalı bir meyve...

Morus nigra

Kara Dut

Kışın yaprağını döken, yaygın ve sık dallı, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 10 m'ye kadar boylanabilir. Gövde kısa, kuvvetli, koyu gri renktedir. Sürgünler koyu kahverengidir. Yeni sürgünleri parlak koyu yeşilimsi, tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yaprakları kaba, yaprak kenarları dişlidir. Yaprakları kalın koyu yeşil, 5-15 cm uzunlukta, genellikle 3-5 parçalı oval veya yuvarlağa yakındır. Meyveler koyu kırmızı-siyahımsı mor renklidir. Çiçekler salkım halinde, çiçek ekseninde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır. Orijini Transkafkasya ve Kuzey İran olup Akdeniz havzası ve Güneydoğu Amerika'da doğal olarak yetişmektedir. Meyveleri için ya da süs bitkisi olarak yetiştirilebilir. Uzun ömürlü bir ağaçtır⁽¹⁾.

6b

KÜLTÜR

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil yapımında kullanılır. Büyük ağaçlar oluşturduğu için iyi gölge yapar. Gölge ağacı olarak değerlendirilir.

1. Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Meyve güzelliği olan kuraklığa dayanıklı şifalı bir meyve...

Morus rubra

Kırmızı Dut

5-21 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 5-21 m'ye kadar boylanabilir. Gövde kuvvetli koyu gri renktedir. Sürgünler koyu kahverengidir. Yeni sürgünleri parlak koyu yeşilimsi, az tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yaprak kenarları dişlidir. Yaprakları koyu yeşil, genellikle 3-5 parçalı oval veya yuvarlağa yakındır. Meyveler kırmızı-koyu kırmızı renklidir. Çiçekler salkım halinde çiçek eksenini üzerinde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Ağaçlar monoik ya da dioiktir. Meyve haziran ayında olgunlaşır. Orijini Kuzey Amerika gösterilmesine rağmen 400 yıldan beri Anadolu'da pek çok yerde yetiştirilmektedir. Anadolu'da pek çok yerde yetiştirilmektedir. Meyveleri için ya da süs bitkisi olarak yetiştirilebilir. Uzun ömürlü bir ağaçtır ⁽¹⁾.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketilir. Büyük ağaçlar oluşturduğu için iyi gölge yapar. Gölge ağacı olarak değerlendirilir.

1. Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Melike ÇİĞDEM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Cazip çiçekleri ve etkili formu ile çekici ancak zehirli bir peyzaj bitkisi...

Nerium oleander Zakkum

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, yuvarlak formu, 6 m'ye kadar boylanan, çok dallı bir çalı veya küçük bir ağaçtır. Sert dokulu yaprakları 6-30 x 1-3 cm, genellikle 3' lü çevrel dizilişli, dar eliptik, sivri uçlu ve ortasında beyaz bir çizgi bulunur ^(1,2). Çiçekler; beyaz, pembe veya koyu kırmızı, gösterişli, 3-4 cm çapta, güzel kokuludur. Nisan-eylül (ekim) aylarında açar. Folikül meyve silindirik ve 10-18 cm uzunluktadır. Deniz seviyesinden başlayarak 800 m yükseltiler arasında; göl, nehir, çay ve dere kenarlarında görülebilir ⁽¹⁾. Bitkinin geniş bir kök sistemi vardır ⁽³⁾. Yaprakları kauçuk yapmak için kullanılabilen az miktarda lateks içerir ⁽³⁾. Hızlı büyüyen ve az bakım gerektiren türün çok sayıda kültüvarı yetiştirildiğinden, günümüzde dünyanın büyük bölümünde yaygın kullanılan peyzaj bitkileri arasında yer alır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitliden alkali, kireçli topraklara kadar çok çeşitli topraklarda büyüyebilir ^(3,4).

Ortam sıcaklığı -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Don olmayan koşullar için uygundur ⁽⁴⁾.

Kuraklığa ve denizel etkilere dayanabilir. Tuza ve atmosferik kirliliğe dayanıklıdır ⁽³⁾. Budanmaya elverişlidir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin tamamı insanlar ve hayvanlar için zehirlidir. Otoyollarda, refüjlerde, kentsel alanlarda, toprak stabilizasyonunda, canlı çit yapımında, kıyılarda, estetik ve fonksiyonel amaçlar için kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 159). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akdemir, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları I. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.<https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Nerium+oleander>
4.<https://www.rhs.org.uk/plants/98456/nerium-oleander-4/details>

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Kurakçıl ve tuzcul nitelikli alanların dikenli pembe çiçekli bodur bir çalısı...

DOĞAL

Noaea mucronata

Hölmezotu

Kışın yaprağını döken 1 m'ye kadar boylanabilen bu alttür, genellikle 1 mm'ye kadar uzanan iğne uçlu, tüysüz dallara sahip, çok sayıda kısa ve yayılıcı dallanma gösteren çok yıllık tuzcul ve kurakçıl çalılardır. Yapraklarının boyutları 10-25 x 5 mm arasında değişir; tabanı yumurtamsı, üst kısmı ise bizli ya da şeritsi ipliksi bir yapıya sahiptir. Çiçeklenme dönemi mayıstan temmuza kadar sürmektedir. Brahte ve brahtecikler, dar yumurtamsı forma sahip olup, sertleşmiş yapıları ile çiçeklerden daha kısa ya da onlara hemen hemen yetişen uzunluktadır. Çiçek örtüsü 3-4 mm boyutunda, tüysüzdür; segmentler kanatlı olup, kenarları tam veya kemirilmiş olabilir. Stillus, uzamış ve kalın bir yapıdadır. Kuzey Afrika ve Kafkasya'dan Orta Asya'ya kadar geniş bir yayılım alanına sahiptir ve Türkiye'nin neredeyse tamamında doğal olarak bulunur. Kumlu ve taşlı steplerde, 500-2000 m arasındaki yükseltilerde yetişir ⁽¹⁻³⁾.

1 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşli ya da yarı gölgeli alanları tercih eder.

Kurak alanları tercih eder.

Kuru ve kumlu toprakları sever.

-35°C kadar dayanabilir.

Kumlu ve taşlı step alanlarını tercih eder.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Bodur dikenli yapısı ve pembe-kırmızı renkli çiçekleri ile kaya bahçeleri, kuru taş bahçeleri ve kurakçıl peyzaj alanlarında kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalılar. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.
3.Tübies veri tabanı (<http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php>)

F1:Halil Nuri Hepding, <https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/787>
F2:Halil Nuri Hepding, <https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/787>
F3:Halil Nuri Hepding, <https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/787>
F4:Halil Nuri Hepding, <https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/787>

Toprak stabilizasyonuna katkı sağlayan dikenli bir çalı...

Paliurus spina-christi

Karaçalı

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 2-4 m arası boy yapan, gevşek formu bir çalıdır. Dallar esnek ve aşırı dikenlidir. Basit oval formda yapraklarında dipten gelen 3 damar belirgindir. Mayıs-temmuz arası sarı renkli, hafif kokulu çiçekler oluşturur. Çiçek kurulu salkım şeklindedir. Meyveler küresel formda ortada geniş bir kanatla çevrilidir ve 2-2.5 (-3) cm çaptadır ⁽¹⁾. Meyveler önceleri sarımsı yeşil daha sonra kahverengi renkte, yassı, sert ve kuru bir görünümündedir ^(1,2). Dünya üzerinde Güney Avrupa'dan (Fas, İspanya) Batı Asya'ya kadar (Tacikistan) yayılmakta, Türkiye'de ise doğal olarak 1400 m yükseltiye kadar yetişmektedir. Yavaş veya orta düzeyde büyüme hızına sahiptir. Böceklerle tozlaşmakta olup iyi bir nektar kaynağıdır ⁽³⁾.

Güneşli veya yarı gölge yerleri tercih eder.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda gelişebilir ⁽⁴⁾.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Kentsel hava kirliliğine dayanıklıdır. Kuraklık koşullarına karşı toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Canlı çit uygulamaları ve erozyonla mücadele için uygun bir türdür. Meyveler çiğ veya kurutulmuş olarak yenilebilir özelliktedir ⁽⁴⁾. Tıbbi amaçlarla sıklıkla kullanılır.

1.Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, p. 523). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, U. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.Malkoç, M., Kara, Y., Özkök, A., Ertürk, Ö., & Kolaylı, S. (2019). Karaçalı (Paliurus spina-christi Mill.) balının karakteristik özellikleri. U.An D.-U.Bee J., 19(1), 69-81.
4. <https://pfa.org/user/Plant.aspx?LatinName=Paliurus+spina-christi&text=It%20can%20grow%20in%20semi%20and%20can%20tolerate%20drought>

F1: <https://www.inaturalist.org/observations/46398821>
F2: <https://www.inaturalist.org/observations/194913369>
F3: <https://www.inaturalist.org/observations/180945952>
F4: <https://www.inaturalist.org/observations/46398821>

Ilıman iklimlerde gelişebilen, çok yıllık, odunsu çalı formunda...

5a
DOĞAL

Periploca graeca var. graeca Gariplerurganı

Kışın yaprağını döken sarılgı bir çalıdır. 10-15 (-30) m'ye kadar ağaçlar üzerinde sarılarak yükselebilir. Çiçekleri 15 cm uzunluğundaki şemsiyemsi salkım halinde, nisan-ağustos ayları arasında kırmızımsı menekşe renginde açar ⁽¹⁾. Zakkumgiller (Apocynaceae) ailesinden bir türdür ⁽²⁾. Dünya üzerinde Doğu Akdeniz havzası, Kafkasya, Kuzey İran, Kuzey Irak'ta yayılır. Ülkemizdeki yayılışını ise Çatalca-Kocaeli ve Güney Marmara bölümleri, Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu'nun batısı, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat, Yukarı Murat (Van) ve Dicle Bölümleri ile Akdeniz Bölgesi'nde yapar ^(2,3,4).

10-15 m
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş ışığını sever.
Yarı gölge koşullarında da yetişebilir.

Orta derecede nemli toprakları tercih eder.

İyi drene olan, hafif kireçli veya taşlı toprakları sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir.
Soğuk hava koşullarına karşı duyarlıdır.

Çevresel değişkenlere karşı orta derecede dayanıklıdır.

Kuraklık koşullarına karşı dayanıklıdır.

Peyzaj tasarımında süs bitkisi olarak tercih edilir. Geleneksel tıpta bazı kültürlerde bitkisel tedavi amaçlı olarak kullanılabilir.

1.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Periploca-graeca-var-graeca (Erişim tarihi: 28/08/2024)
3.Browicz, K. (1978). Periploca L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, pp. 164-165). Edinburgh University Press.
4.Güner, A., Akyıldırım, B., Aklayış, M. F., Çingay, B., Kanoğlu, S. S., Özkan, A. M., Öztekin, M., & Tuğ, G. N. (2012). Türkçe bitki adları. In A. Güner, S. Aslan, T. Ekim, M. Vural, & M. T. Babaç (Eds.), Türkiye bitkileri listesi (Damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/um:sd:ipni.org:names:100459-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/um:sd:ipni.org:names:100459-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/um:sd:ipni.org:names:100459-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/um:sd:ipni.org:names:100459-1

Hızlı büyüyen, sahillerde ve sıcak bölgelerde yayılan çam türü...

Pinus brutia

Kızılçam

25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, 25 m'ye kadar boylanabilen, düzgün gövdeli bir ağaçtır ⁽¹⁾. Gövde kabuğu kırmızımsı-kahve renkli ve büyük plakalıdır ⁽²⁾. Yapraklar 180 x 0,5-1,5 mm boyutlarında, koyu yeşil-yeşil, sert ve batıcıdır. Kozalaklar kahverengi, yaklaşık 6-10 cm uzunluğunda ve 4-8 cm çapında, koni biçimli; göbek büyük ve basık, kısa saplı, 2-6 adeti bir arada çevrel olarak ve sürgünlere dik ya da eğik halde bulunur ^(1,2). Uzaktan bakıldığında üzerinde yüzlerce kuş olan bir etki oluşturur. Dünyada Güney İtalya, Güney Ege, Kırım, Kıbrıs, Kuzey Irak, Batı Suriye ve Batı Kafkasya'da yayılır. Türkiye'de ise Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu Bölgelerinde, Zonguldak, Sinop, Samsun, Muğla ve Antalya yörelerinde, 1200 m'ye kadar olan yükseltilerde, sık sık baskın bir orman ağacı olarak doğal yayılım gösterir ⁽¹⁾.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek, deniz etkisindeki kıyılarda/yörelere yetişir.

Kuru, fakir, kireçli, taşlık ve kayalık alanlarda, kumlu topraklarda yetişir. Kanaatkardır.

-15 °C'ye dayanabilir.

Rüzgara, tuz etkilerine, soğuğa ve dona dayanır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Kurak yamaçların ve kumul alanların ağaçlandırılmasında, çam balı üretiminde, reçinesi ise tıbbi alanda değerlendirilir ⁽³⁾.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
2.Pamay, B. (1993). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. Orhan Ofset.
3.Johnson, C. P. (1862). The useful plants of Great Britain. William Kent & Co.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:677009-1

 Anadolu'nun soğuklara ve step koşullarına en dayanıklı çam ağaçlarından biri...

Pinus nigra

Karaçam

Herdemyeşil, 30-40 (-50) m'ye kadar boylanabilen, yaygın tepe çapı yapan bir ağaçtır. Gövde kabuğu koyu gri ile siyahımsıdır⁽¹⁾. İğne yaprakları 7-18 x 0.2 cm boyutlarında, koyu yeşil, sert ve genellikle kıvrıktır⁽²⁾. Kozalakları kısa saplı, 3.5-10 (12) cm boyutlarında, oval-konik şekilli ve simetriktir. Kozalağın uç kısmındaki karpellerin çoğunun ortasında genellikle iğne gibi ufak dikenimsi çıkıntılar bulunur⁽²⁾. Kıbrıs, Kırım, Batı Kafkasya, Balkanlar ve Güney Karpatlar ve Batı Suriye'de yayılır. Türkiye'de Orta Anadolu'da, Ankara, Kastamonu, Sinop, Balıkesir, Kütahya, Yozgat ve Hatay yörelerinde, 300-1800 m.'ler arasında baskın ağaç olarak ya da kayalık, dağlık alanlarda bulunur⁽²⁾. Bu alt türün peyzajda çok aranan "fastigiata" "seneriana", "columnaris pendula" gibi formları vardır. Özellikle fastigiata formu Ehrami Karaçam olarak adlandırılır.

30-40 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, yarı gölgeye dayanabilir.

Yüksek hava nemine ihtiyaç duyar.

İyi drene edilmiş kuru, kumlu ve kireçli toprakları tercih eder.

-32° C'ye dayanabilir.

Endüstriyel kirliliğe, rüzgara, soğuğa ve deniz etkilerine dayanıklıdır.

Derin topraklarda kazık kök yapar. Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Step bölgeleri başta olmak üzere soğuk ve donlu alanlarda, rüzgar perdesi olarak ve kıyı kumullarının sabitlenmesinde kullanılır. Tohumları yenilebilir. Reçinesi tıbbi alanda değerlendirilir⁽³⁾.

CC 1.Var,M.,(2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak.Trabzon (Basılmamıştır).
2.Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co., 23, Paternoster Row, London.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Parlak yeşil yaprakları ve meyve güzelliği ile küçük bir ağaç...

Pistacia khinjuk

Bıttım

8-10 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlar oluşturur. 8-10 m'ye kadar boylanabilir. Yapraklar 5-7 yaprakçıktan oluşur. Yaprakçıklar ovalden mızrak şekline kadar değişir. Çiçekler *Pistacia vera*'ya benzemekle beraber daha sık salkımlı, tüylü ve kızılımsı kırmızıdır. Çiçek salkım sapları yeşil yada açık yeşildir. Çiçeklenmesi en geç olan türlerden biridir. Meyveler hafif küremsi, hafif basık, 10 mm uzunlukta, 8 mm genişlikte olup endokarp serttir. 100 meyve ağırlığı 10-65 g arasında değişir. Doğada iri meyveli ve küçük meyveli olarak iki tip ayırt edilir. İri meyveli olanlar yağlıdır. Doğal aşılama bahçeleri genellikle yağlı tip üzerinedir. Bu tür kültür antepfıstıkları ile iyi uyuma gösterir ve anaç olarak kullanılır. Ülkemizde güneydoğu Anadolu'da ve İran'da büyük mesçereler halinde bulunur ^(1,2).

Işığı seven bir türdür.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Zayıf topraklarda bile yetişebilen kuvvetli kök sistemine sahip bir türdür. Derin ve kireçli toprakları sever.

Kışın -19 C ye dayanabilir. Çiçekler -1,4 C de don zararına uğrar.

Ilıman iklim kuşağının meyve ağacıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kültür antep fıstıklarına anaç olarak kullanılır. Gösterişli çiçek yapısı ile kaldırım ve yol kenarlarında tercih edilebilir.

1. Özçağırın, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2. Davis, P.H. (ed.), 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh: Edinburgh University Press.

F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70252-1>
F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70252-1>
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70252-1>
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70252-1>

Meyve güzelliği, sonbahar renklenmesi ile tercih edilen dayanıklı bir tür...

7b
DOĞAL

Pistacia terebinthus

Menengiç

Yaprağını döken, genellikle 2-5 m boyunda çalı, bazen 8-10 m'ye ulaşan yuvarlak tepeli bir ağaçtır ^(1,2). Yaprakları tüysü, 4-8 cm uzunluğunda, oval biçimli, parlak koyu yeşil 5-13 yaprakçıktan oluşur. Çiçek kurulları 3-50 çiçekten oluşan dik duran salkım şeklindedir. Yenilebilir meyveleri 4-6 mm çapında yuvarlak kırmızı renklidir ^(1,3). Doğal ortamlarında 1850 m'ye kadar olan yükseltilerde genellikle yamaçlarda, kireçli topraklarda açık ormanlarda bulunur. Kanarya Adaları'ndan başlayarak Doğu Akdeniz'e ve Türkiye'ye kadar uzanır ⁽⁴⁾. Türkiye'de Batı ve Güney Anadolu'da maki, pseudomaki ve Trakya, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı Karadeniz'de doğal yayılış göstermektedir ⁽⁵⁾.

Ayrıca bu türün iki alt türü bulunur:

Pistacia terebinthus subsp. *terebinthus* (Kuzey Batı Anadolu)

Pistacia terebinthus subsp. *palaestina* (Akdeniz Sahili, Kayseri, Malatya, Amasya Tokat, Trabzon ve Karadeniz'de yayılır.)

2-5 m
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

İyi drenajlı, kuru alanları tercih eder.

Derin, hafif ve kumlu toprakları tercih eder.

Ortam sıcaklığı -5 °C üzeri bölgelerde iyi gelişir.

Fakir ortamlara ve kireçli topraklara dayanır. Donlardan etkilenebilir.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

Bitki gıda, ilaç ve sabun yapımında ve dericilikte değerlendirilir. Gövdesinden elde edilen reçine sakız olarak kullanılmaktadır.

- 1.AL-Saghir, M. G., & Porter, D. M. (2012). Taxonomic revision of the genus Pistacia L.(Anacardiaceae). American Journal of plant sciences, 3(1), 12.
- 2.Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
- 3.Traveset, A. (1994). Cumulative effects on the reproductive output of Pistacia terebinthus (Anacardiaceae). Oikos, 152-162.
- 4.Kayacık, H. (1982). Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, İ.Ü. Orman Fak. Yayınları.
- 5.<https://www.florantolica.com/eukaria/gul/species.php?ID=Pistacia-terebinthus>

- F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70274-1>
- F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:70274-1>
- F3: Mustafa VAR
- F4: Mustafa VAR

Daha çok meyveleri için tercih edilen değerli bir ağaç...

Pistacia vera

Antep Fıstığı

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Yapraklar genellikle 3 veya 5, nadiren 7 yaprakçıktan oluşan tek tüysü bileşik yapraktır. Yaprakçıklar oval veya geniş mızrak şeklinde, 5-10 x 3-6 cm boyutlarda, sivri veya küt uçludur ⁽¹⁾. Aynı bireylerde bulunan erkek çiçekleri kırmızı, dişi çiçekleri ise beyaz renktedir ⁽²⁾. Meyveler oval-dikdörtgen şeklinde, 16-29 x 9-12 mm boyutlarındadır. "Antep Fıstığı" olarak yenilebilen tohumları için cinsin diğer bir türü olan *Pistacia atlantica* ile aşılanır. Dünyada İran, Afganistan ve Orta Asya'da yayılır. Türkiye'de genel olarak Gaziantep, Maraş, Urfa ve Mardin yörelerinde yetiştirilir ⁽¹⁾.

Güneşli alanları tercih eder.

İyi drene edilmiş orta nemli ortamlarda iyi gelişir.

Hafif kumlu toprakta iyi gelişir.

İlman iklimlerin bitkisidir. -18 °C'ye de dayanabilir.

Fakir topraklara ve orta derecede tuzlu ortamlara karşı dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yenilebilir meyveleri için hasat edilir. Gıda ve tıbbi sanayisinde birçok alanda değerlendirilir ⁽³⁾. Çiçek ve meyve güzelliği için kullanılır. Gölge ağacı olarak da değerlendirilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2). Edinburgh University Press.
2. Burnie, G., Forrester, S., Greig, D., Guest, S., Harmony, M., Hopley, S., & Ryan, S. (2004). Botanica. Tandem Verlag GmbH.
3. Mandalari, G., Barreca, D., Gervasi, T., Roussel, M. A., Klein, B., Feeney, M. J., & Carughi, A. (2021). Pistachio nuts (*Pistacia vera* L.): Production, nutrients, bioactives and novel health effects. *Plants*, 11(1), 18. <https://doi.org/10.3390/plants11010018>

F1: https://www.inaturalist.org/life_lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=122975

F2: Alper UZUN

F3: Alper UZUN

F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70280-1>

Nehir ve dere kenarlarında heybetli gövdesi ve geniş yaprakları ile bilinen, uzun ömürlü bir ağaçtır...

Platanus orientalis

Çınar

Kışın yaprağını döken, 30 m boylanabilen, geniş tepeli bir ağaçtır ⁽¹⁾. Gövde açık gri veya yeşilimsi gri renktedir. Gövde kabuğu küçük pullar halinde çatlar ve dökülür ⁽²⁾. Açık yeşil renkli yapraklar 5-7 loblu, loblar derin, orta damara kadar ilerler. Yaprak 10-20 cm ve kenarları kaba dişli, dişlerin uçları sivridir. Yaprak sapı 3-8 cm arasında değişir. Yaprak tabanı huni gibi genişleyerek tek pullu tomurcuğu içerisinde saklar. Çiçeklenme mart-mayıs aylarındadır. Bileşik meyve küreleri (2-2,5 cm) uzun bir sap üzerinde 2-6 adettir. Çok sayıda tüylü aken meyveden oluşur ve olgunlaştığında dağılır ⁽³⁾. Yayılışı Güneydoğu Avrupa, Türkiye ve Batı Asya'dan Himalayalar'a kadar uzanır ⁽¹⁾. Türkiye'de hemen hemen tüm ormanlık alanlarda ve dere içlerinde doğal olarak bulunur.

30 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve kısmi gölgeli vadi tabanlarını tercih eder ⁽³⁾.

Dere vejetasyonu elemanıdır ve yüksek hava nemini sever.

Derin, verimli, drenajı iyi toprakta yetişir.

Ilıman iklimleri (10-35 °C) sever, yine de -25°C'nin altına kadar soğuğa dayanıklıdır.

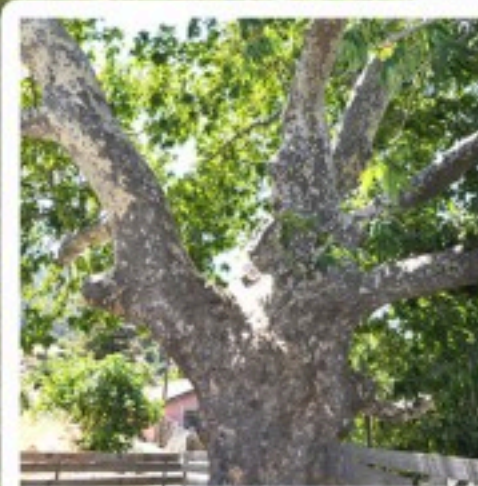
Rüzgâra, egzoz gazlarına ve hava kirliliğine karşı dayanıklıdır ⁽³⁾.

Su kıtlığını sevmez, kuraklığa karşı hassastır ⁽⁴⁾.

Peyzajda soliter olarak ya da yol kenarı (alle) ağaçlandırmalarında kullanılmaktadır. Yapraklarının tıbbi özellikleri vardır ⁽⁵⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 656-657). Edinburgh University Press.
2. <https://www.treesandshrubs.org/articles/platanus/platanus-orientalis/>
3. <https://www.ebbs.nl/nl/treeebbs/ploriant-platanus-orientalis/#?search%5B0%5D=Platanus%20orientalis>
4. Huxley, A. (1992). The new RHS dictionary of gardening. MacMillan Press.
5. Chopra, R. N., Nayar, S. L., & Chopra, I. C. (1986). Glossary of Indian medicinal plants (including the supplement). Council of Scientific and Industrial Research.

Sulak alan kenarlarında iyi yetişen oldukça dekoratif bir bitkidir...

Populus euphratica

Fırat Kavağı

10-15 m
arası boy yapmaktadır.

Bol sürgün veren, 10-15 m boyunda küçük bir ağaçtır. Kabuk gri, genç sürgünler sarımsı kahverengi, tüysüzdür. Yapraklar sıg dişli, 12 x 0,5-4 cm'ye kadar, derimsi, tüysüz, mavimsi yeşil, genç bitkilerde ve uzun sürgünlerde lineerdan uzamış-ovata, bütün, yaşlı ağaçlarda ve kısa sürgünlerde oval-eşkenar dörtgen, eliptik-yuvarlak şekillidir. Yaprak sapı 3,5 cm uzunluğundadır. Dişi kedicikler gevşek ve çiçekler uzun saplıdır. Kapsül meyve 10-12 mm, pürüzsüz, tüysüz/gençken hafif tüylü, 2-3 kapaklıdır. Deniz seviyesinden 1650 metreye kadar olan yükseltilerde, nehir kıyıları ve sular altında kalan yerlerde, bazen de tuzlu topraklarda bulunur. Kuzey Afrika'dan Orta Doğu ve Orta Asya'ya ve Batı Çin'e kadar uzanır. Türkiye'de Güney ve Güneydoğu Anadolu'da (İçel, Kahramanmaraş, Gaziantep, Urfa, Siirt, Mardin, Hakkâri) doğal olarak yayılır ^(1,2).

Tam güneş toleransı yüksektir. Gölgede yetişemez ^(3,4).

Kurak ve yarı kurak alanlarda yetişir.

Nemli ve ıslak toprağı tercih eder. Tuzlu ve acı suya dayanıklıdır.

Bu türü son derece geniş bir çevre sıcaklığı aralığına (-40 °C ila 45 °C) dayanıklı olabileceğı düşünülmektedir ⁽⁵⁾.

Fakir topraklara ve soğuklara karşı dayanıklıdır ^(3,4).

Su ile direkt temasının olduğu her bölgede yetişir. Doğrudan kuraklığa karşı dayanıksızdır ^(3,4).

Peyzajda su ve gölet kenarlarının projelendirilmesinde kullanılır. Yakacak odun olarak kullanıldığı için bu türe ait ormanlar büyük ölçüde yok olmuş veya çoğunlukla parçalanmıştır ⁽³⁻⁵⁾.

1.Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX, Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online [link]
3.Populus euphratica". Agroforestry Tree Database. World Agroforestry Centre. Archived from the original on 2012-07-31. Retrieved 2013-04-16.
4.Treshkin, S.Y., S.K. Kamalov, A. Bachiev, N. Mamutov, A.I. Gladishev and I. Aimbetov. 1998. Present status of the tugai forests in the lower Amu-Dar'ya Basin and problems of their protection and restoration. pages 43-53 in Ecological Research and Monitoring of the Aral Sea Deltas. A Basis for Restoration. UNESCO Aral Sea Project, 1992-1996 Final Scientific Reports, UNESCO, Paris, France.
5.Chen J, Yin W, Xia X. 2014. Transcriptome Profiles of Populus euphratica upon Heat Shock stress. Curr Genomics 15(5): 326-340.

Hızlı büyüyen, gövde ve form estetiği olan, sonbahar renklenmesi güzel bir kavak türü...

DOĞAL

Populus tremula

Titrek Kavak

Kışın yaprağını döken, 20-25 m'ye kadar boyolanabilen bir ağaçtır. Bazen çok gövdeli küçük ağaççık veya çalı formu büyüme gösterebilir. Kabuk gençken pürüzsüz, yeşilimsi veya zeytin grisi renkte yaşlanınca çatlaklıdır ⁽¹⁾. Yapraklar geniş oval yuvarlak şekilli, üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü daha açık renktedir. Yaprığın kenarı dalgalı ve kaba dişlidir ⁽²⁾. Yaprak sapı yandan basık ve uzun (7-8 cm) hafif bir rüzgârda bile titremesi nedeniyle bu adı almıştır. Yapraklar sonbaharda çok güzel sarı-turuncu ve kırmızı renk alır. Çiçeklenme mart-nisan aylarında olur ⁽¹⁾. Meyve 1 cm, koyu yeşil ve parlaktır ⁽²⁾. Tüm Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Sibirya'dan Japonya'ya kadar yayılır.

20-25 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanlarda yetişebilir.

Orta derece hava nemi ister.

İyi drene edilmiş, nemli topraklardan kuru topraklara kadar dayanabilir. Kireçli topraklardan kaçınır.

Soğuk iklimlerde -40 °C'ye kadar düşen sıcaklıklara dayanabilir.

Rüzgâra karşı orta derecede dirençlidir. Bazı kirlilik türlerine karşı da dayanıklı olduğundan şehir içi peyzajda kullanılabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Çok güzel bir sonbahar renklenmesi yapar, büyük gruplar halinde renk etkisi için kullanılabilir. Ormanlık alanlarda yangından sonra gelen öncü bitkilerdendir ⁽¹⁾.

1.Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon. (Basılmamış ders notları).
2.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, p. 894). Edinburgh University Press.
3.Angin, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu bitkiler, odunsu taksonlar (KTÜ Orman Fakültesi Yayınları No. 19, 450 s.). KTÜ Orman Fakültesi.
4. <https://www.ebber.nl/nl/treeebber/potremul-populus-tremula/#?search%5B0%5D=Populus%20tremula>

F1: Mustafa VAR
F2: Natalia BORISOVA, iNaturalist.
<https://www.inaturalist.org/observations/235097321>
F3: <https://www.inaturalist.org/observations/234923706>
F4: Mustafa VAR

DOĞAL

4a

İlkbaharda açan beyaz çiçeklerinin ardından olgunlaşan mor meyveleri ile zorlu iklim koşullarına dayanıklı bir erik türü...

Prunus divaricata

Yunus Eriği

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen, çalı ya da küçük bir ağaçtır. Kabuklar koyu kahverengi, dikenli ya da dikensizdir ⁽¹⁾. Sürgün ve tomurcukları çıplaktır ⁽²⁾. Yapraklar 4-6 x 2-4 cm, yumurtamsı, ince küt dişli, üst kısmı çıplaktır. Yaprak sapı 2 cm'ye uzayabilir ve salgısızdır. Çiçeklenme yapraklanmadan önce olur, çiçekler beyaz renkte ve 2,5 cm çapındadır. Çiçek sapları 2 cm'ye kadardır ⁽¹⁾. Nisan ve mayıs ayları arasında çiçek açar ⁽³⁾. Meyve çekirdekli, sulu ve sarkık formda, küre şeklinde, oval ya da yumurtamsı, 1,5-3 cm çapındadır ⁽¹⁾, sarı, kırmızı ya da mor renge kadar farklı renklerde olabilir. Çekirdek düz ya da pürüzlüdür ⁽²⁾. Orta Asya'nın çeşitli bölgelerinde doğal olarak bulunur. Ülkemizde orman içi açıklıklarda, bozkırlarda, taşlık yamaçlarda, deniz kenarından 2450 m yükseltilere kadar yayılır ⁽¹⁾.

Orta derecede ışık ister.

Neme toleransı değişkendir.

Nemli toprak özelliğini sevmez.

Güneşli yazları sever.

Adaptasyon kabiliyeti geniştir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Ağaç formu ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1. Özçağır, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2. Anonim, 2024. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-divaricata>

F1: https://www.floranatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_A.jpg
F2: https://www.floranatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_1600231821.jpg
F3: https://www.floranatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_0.jpg
F4: <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/buds-flow-ers-purple-leaved-prunus-pissardii-2045383895>

Lezzetli meyvelere, gösterişli çiçeklere sahip
kültür bitkisi...

Prunus x domestica

Erik

Yaprağını döken, 12 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formu küçük ağaçlardır. Sürgünler dikensiz bazen seyrek dikenlidir. Yapraklar; 10 x 6 cm'ye kadar, eliptik veya dikdörtgen, gençken tüylü, daha sonra altta tüysüz veya seyrek tüylü hale gelir. Tüyler genellikle orta damar ve damarlarla sınırlıdır. Çiçekleri mart-nisan aylarında, beyaz, 2 (-4) çiçekli kümeler halinde, yapraklarla birlikte görünür. Meyveleri; sarkık, oval veya yarı küresel, 8 cm'ye kadar uzun, yeşilimsi, sarı veya kırmızıdan mor ve koyu maviye; tatlı ve çekirdeğe yapışık. Avrupa, Batı Asya ve Kuzey Afrika'da meyvesi için uzun süredir yetiştirilmektedir. Türkiye'de yaygın olarak doğallaşmıştır. 1900 m'ye kadar yamaçlarda, dağ yamaçlarında, tarla sınırlarında, yol kenarlarında yetişmektedir. Çok sayıda kültür çeşidi bulunmaktadır ^(1,5).

5a

KÜLTÜR

12 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşi tercih eder ⁽³⁾.

Orta derecede nemi sever.

Orta nemli, besin değeri yüksek toprakları tercih eder.

İdeal yetiştirme sıcaklığı
5-35 °C'dir ⁽⁴⁾.

Aşırı rüzgara karşı
hassastır ⁽⁵⁾.

Kuraklığa orta derecede
dayanıklardır. Uzun süre
dayanamazlar.

İlkbahar çiçekleri ve meyve
güzelliği için peyzajda kullanılır.
Meyvesi taze ve kurutulmuş
olarak tüketilir.

- CC 1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2. Özçagır, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No. 553.
3. <https://plants.ces.ncsu.edu/plants/prunus-domestica/>
4. https://www.picturethisai.com/wiki/Prunus_domestica.html
5. <https://www.ebber.nl/en/treeebb/prdome-prunus-domestica/>

- F1: Barry Walter <https://www.inaturalist.org/observations/20228057>
F2: Michael Andresek <https://www.inaturalist.org/observations/153989112>
F3: Daniel Cahen <https://www.inaturalist.org/observations/10315473>
F4: Daniel Cahen <https://www.inaturalist.org/observations/10315473>

Yarım küre şeklindeki çiçek kurulları ve tüylü çanak yapraklarıyla etkili bir tür...

Pterocephalus strictus

Akcücükotu

Yaprak döken, dik formlu, 10-15 cm uzunluğunda, yapışkan salgı bezlerine sahip çok yıllık bir bitkidir. Gövdesinin alt kısmı odunsu, üst kısmı otsu yapıdadır. Saplı yaprakları, uç kısımlarına doğru kısa dişli ve dikdörtgensi mızrak şeklindedir. Haziran-temmuz aylarında açan çiçekleri pembe ya da beyaza dönük renkte, 18-22 mm boyutlarındadır. Çiçek kurulları yarım küre şeklindedir. Tüylü çanakları ortalama 12 kıldan oluşur ^(1,2). Kayalık alanlar, meşe ormanları, dağ yamaçlarında ve 450-1400 m yükseltilerde yaşam alanları yer alır ⁽²⁾. Suriye, Lübnan, Irak ve Türkiye'nin Mardin ilinde doğal olarak yayılış gösterir ^(1,3,4).

10-15 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli yerlerde yaşayabilir ⁽⁵⁾.

Kuru alanları sever.

Kayalık, taşlı, kumtaşı içeriğine sahip gri topraklarda yaşar ⁽²⁾.

Sıcak iklimlerde yetişebilir.

Kuzey bakılı yamaçlarda yaşayabilir ⁽²⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kaya bahçelerinde kullanıma uygundur.

1. Davis, P.H. (ed.), 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (ss. 625). Vol: 4. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Ghazanfar, S.A. & Edmonson, J.R. (eds.), 2013-2019. Flora of Iraq. Vol: 5.1, 5.2, 6.0. Lythraceae to Campanulaceae. Iraq: Kew Publishing.
3. TÜBİTAK. http://194.27.225.161/yasini/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=4665.
4. POWO. 2024. Plants of the World Online. The Royal Botanic Gardens, KEW. 2024. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:319646-1>.
5. The Alpine Garden Society. Pterocephalus. <http://encyclopedia.alpinegardenociety.net/plants/Pterocephalus#top>.
6. The Alpine Garden Society. Pterocephalus strictus. <http://encyclopedia.alpinegardenociety.net/plants/Pterocephalus/strictus#top>.

- F1: Gökmen, Mustafa. Pterocephalus strictus, <https://www.inaturalist.org/observations/232964783>.
- F2: Gökmen, Mustafa. Pterocephalus strictus, <https://www.inaturalist.org/observations/233069509>.
- F3: Gökmen, Mustafa. Pterocephalus strictus, <https://www.inaturalist.org/observations/233069509>.
- F4: Gökmen, Mustafa. Pterocephalus strictus, <https://www.inaturalist.org/observations/232964783>.

İnsanlık tarihinin tüm zamanlarında adından bahsettiren şifalı bir meyve...

7a
KÜLTÜR

Punica granatum

Nar

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta-küçük büyüklükte, genellikle 2-5 m'ye kadar taç boyu yapabilen bir ağaç olmasına rağmen, bazı bölgelerde 10 m'ye kadar boylanabilir. *Punica granatum* var. *nana* bodur formu olup 1-1,5 m taç yapar. Nar bitkisi uzun ömürlüdür (200-300 yıl). Yaprakları sivri elips şekillidir. Çiçekleri iri, taç yaprakları çok katlı, taç yapraklarının renkleri beyaz, pembe, kırmızı veya bu renklerin karışımı olabilir. Nar meyveleri çiçeklenmeden 6-7 ay sonra derim olumuna gelir. Hasat ekim-kasım aylarında yapılır. Anavatanı Güney Asya, Kafkaslar, Yakındoğu olarak bilinir. Nar bütün dinlerde kutsal meyve olarak kabul edilir ⁽¹⁾.

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Nar, iyi ışık isteyen bir bitkidir. Güneşli habitatları tercih eder.

Meyve olgunlaşma döneminde nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir.

Subtropik iklim bitkisi olup kuraklığa az-orta dayanıklıdır.

Çiçek güzelliği, sonbaharda altın sarısı sararması ve meyve güzelliği ile çok değerli bir bitkidir. Meyveleri mineraller ve antosiyanin açısından zengindir.

1.Yılmaz, C. (2007). Nar. Hasad Yayıncılık, İstanbul.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Ilıman iklimlerde gelişebilen, büyük çalı veya küçük bir ağaçtır...

Pyrus syriaca var. syriaca Çakal Armudu

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yapraklarını döken 12 m'ye kadar boylanabilen dikenli bir ağaçtır. Kenarları testere dişli 1,5 - 3 cm boyutlarında tüysüz yaprakları vardır. Nisan-mayıs aylarında beyaz renkli, çok sayıda çiçek taşıyan, ortalama 2,5 cm boyutlarında çiçek kurulları oluşturur. Çanak yaprakları kalıcıdır ⁽¹⁾. Gülgiller (Rosaceae) ailesinden bir türdür. Türkiye'de Batı ve Orta Karadeniz, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkâri, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılım göstermektedir ⁽²⁾. Bu türün doğal yaşam alanı Doğu Akdeniz'den İran'a kadardır ⁽³⁾.

Güneşli veya hafif gölgeli alanlarda iyi gelişir.

Orta derecede nemli toprakları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif kireçli topraklarda en iyi şekilde yetişir.

Ilıman iklimleri tercih eder; sıcak yazlar ve soğuk kışlar bu bitki için uygundur.

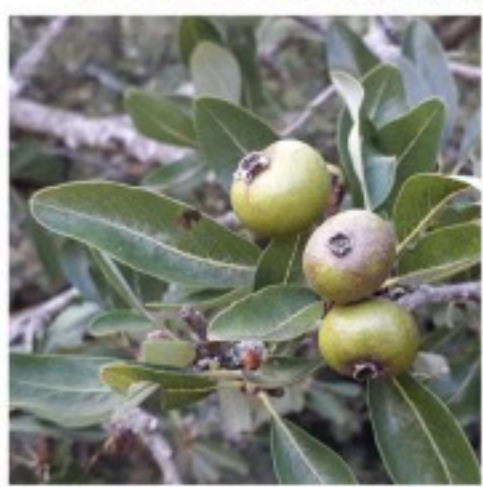
Zorlu çevre koşullarına ve değişken iklim koşullarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklık koşullarına karşı orta derecede dayanıklıdır; ancak düzenli sulama, en iyi gelişmeyi sağlar.

Bahçe bitkisi olarak kullanılabilir; meyveleri yenilebilir ve çeşitli reçineler üretilebilir.

1. Browicz, K. (1972). Pyrus L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 160-168). Edinburgh University Press.
2. <https://www.floradatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Pyrus-syriaca>
3. <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:731282-1>

F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:731282-1>
F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:731282-1>
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:731282-1>
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:731282-1>

Yuvarlak tepe tacı yapan çalı, küçük bir ağaç...

Quercus brantii

Karamişe

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 6(-10) m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak tepe tacı yapan çalı veya küçük bir ağaçtır. Gövde kabuğu gri renkli ve pürüzsüzdür. Genç sürgünler yoğun sarımsı tüylüdür tomurcuklar oval şekilli yaklaşık 4 mm ve tüylüdür. Yaprakları 10(-13) x 3-6 cm boyutlarında, oval dikdörtgen-yumurtamsı şekilli ve kenarları dişlidir. Meyve kadehi yarı küre biçiminde 25-30 mm çapında ve kısa saplıdır (4-5 mm). Kadeh palamutun 1/3'ünü veya yarısını içine almıştır ^(1,2). Dünya üzerinde coğrafi yayılımı, Türkiye, Kuzey Suriye, Kuzey Irak, Batı ve Güney İran'dır. Türkiye'de Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde, Malatya, Elazığ, Siirt, Bitlis, Maraş, Urfa, Diyarbakır, Mardin ve Hakkari yörelerinde, 350-1700 m yükseltiler arasında, kalkerli eğimli alanlarda diğer doğal meşe türleri ile birlikte doğal yayılım gösterir ⁽¹⁾.

Güneşli alanları tercih eder,
gölgede gelişmez.

İyi drene edilmiş nemli
ortamlarda iyi gelişir.

Hafif asidik, nötr ve bazık, alkali
ve derin toprakları tercih eder.

-5° C'ye dayanabilir.

Orta miktarda dona
dayanıklısıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklısıdır.

Bitkinin tüm kısımları tane içerir.
Palamutları bir çok kültürde
geleneksel tıpta değerlendirilir ⁽³⁾.
Peyzajda gölge ağacı olarak tek ya
da grup kullanımlarında etkilidir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Yaltınk, F. (1984). Türkiye meşeleri: teşhis kılavuzu. Yenilik Basımevi.
3. Söhretoglu, D., Ekizoglu, M., Kiliç, E., & Sakar, M. K. (2007). Antibacterial and antifungal activities of some Quercus species growing in Turkey. FABAD Journal of Pharmaceutical sciences, 32(3), 127.

F1: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>

F2: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>

F3: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>

F4: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/89766192>

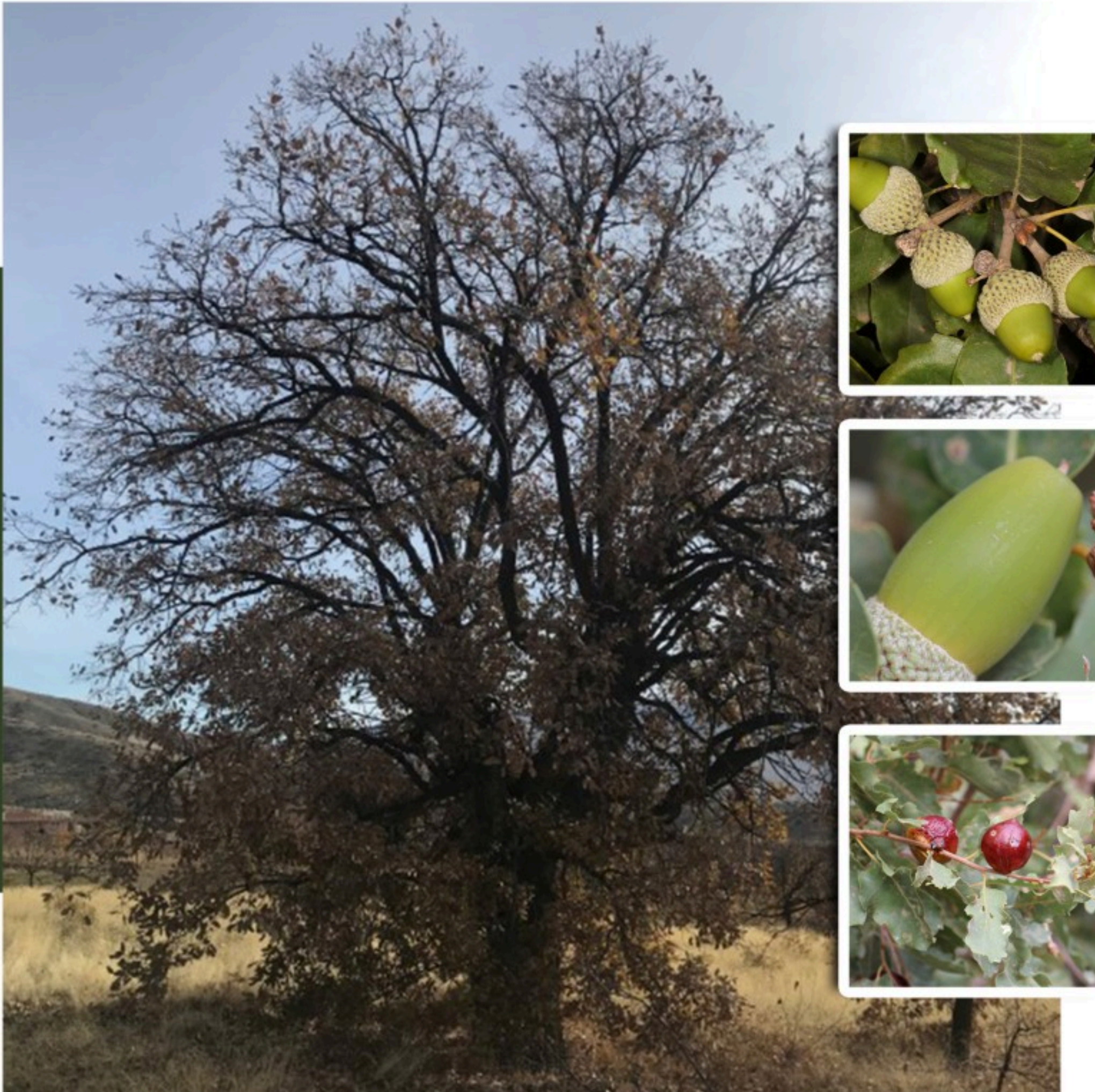
Peyzaj ve endüstri için önemli, küçük bir ağaç...

Quercus infectoria

Mazı Meşesi

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdem yeşil, boyu 1-4 m, nadiren 10 m'ye kadardır. Yaşlı gövde kabukları çatlaklıdır. Kenarları çoğunlukla ondüleli olan yaprakları, 4-8 testeremsi loplu veya tam kenarlıdır. Derimsi sertlikte yaprakların 10x4,5 cm boyutlarında, yumurta veya dar dikdörtgensel şekillerdedir. Bir yılda olgunlaşan meyvelerin 2/3'lük kısmı kadeh içinde kalır. Meyve sapsızdır, nadiren 5-10 mm sap görülebilir. Mazı arısının etkisiyle tomurcukta oluşan "Mazı" adlı patolojik oluşumlar çok karakteristiktir. Genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m rakımlar arasında yayılış gösterir. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran ve Irak'ta yayılmaktadır^(1,2,3).

7a

DOĞAL

1-4 m
arası boy yapmaktadır.

Yarı gölge ve güneşli
habitatlarda yetişir.

Düşük nemli ve nemsiz alanları
yeğler.

Humusça fakir, kumlu balçık
derin toprakları sever. Taşlı ve
kuru topraklara da uyumludur.

Ilıman ve yarı nemli iklimlerde
yetişir.

Soğuğa kısmen, donlara
mutedil derecede dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Rüzgâr perdesi olarak kullanılır.
Ayrıca uzun süre yapraklı olması
sebebiyle toz ve gürültü perdesi
olarak da kullanılır. Mazıları
tanen bakımından zengindir.
Deri tabaklamada kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7).
Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su
İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye
bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora
Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: <https://www.anitagaclar.gov.tr/detail/mazi-mesesi-quercus-infectoria/332>
F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:924449-1>
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: Salih TERZİOĞLU

Kuraklığa ve aşırı rüzgara dayanıklı, kazık kök yapan güzel bir meşe türü...

Quercus libani

Lübnan Meşesi

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, çalı veya 12 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Kabuklar yaşlı bireylerde kırmızımtırak-gri renkli ve belirgin çatlaklıdır. Genç sürgünler kırmızımsı-kahverengi, önce tüylü-sonra çıplaktır. Mızrak şeklindeki yaprakların kenarları sivri-düzenli-keskin testere dişli, yaklaşık 12 cm uzunluğunda, 2-3 cm genişliğinde, yaprak sapı 1,5-2 cm kadardır. Çiçekler gösterişsizdir. İkinci yılda olgunlaşan meyveler hemen hemen sapsızdır (nadiren 1 cm). Meyve kadehi 2-3 cm çapında olup, kiremitvari pullarla örtülü, meyvenin yaklaşık 2/3'ünü içine almaktadır. Meyvenin hemen hemen tamamı ya da 2/3'lük kısmı kadeh tarafından örtülüdür. Ülkemizde Doğu Anadolu, Batı ve Anti-Toroslar'da yayılır. Ülkemiz dışında; Suriye, Kuzeybatı Irak ve Batı İran'da yayılmaktadır ^(1,2,3).

Güneşli habitatlarda yetişir. Gençlikte az ışığa kısmen toleranslıdır.

Düşük nemli ve nemsiz alanlarda yetişir.

Taşlı, kireçli derin toprakları yeğler. Ağır killi ve kumlu topraklara duyarlı değildir.

Ilıman, yüksek sıcaklık, kurak ve karasal bölgeleri sever.

Kuvvetli rüzgârlara dayanabilen ve erozyona karşı etkin kullanabilme potansiyeli olan bir türdür.

Derine giden kazık kök sistemi ile kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Budamaya dayanıklı bir türdür. Yerel halk tarafından kurutulup öğütülen tohumları tüketilmektedir.

CC 1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:296386-1>
F2: <https://www.plantarium.ru/lang/en/page/image/id/169006.html>
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:296386-1>
F4: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/99/Quercus_libani_seeds.jpg

Erozyon kontrolü için uygun, kuraklığa dayanıklı bir çalı...

Rhamnus lycioides

Top Cehri

2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Yavaş büyüyen, dikenli, herdem yeşil veya yaprak döken, 2 m'ye kadar boylanabilen bir çalıdır ^(1,2). Genel olarak dik veya yatay büyüyen, çok dallı, karmaşık bir forma sahiptir. Yapraklar dar ters yumurtamsı-eliptikten geniş ters yumurtamsıya kadar değişir ve 10-23 x 5-12 mm ebatlarındadır ⁽¹⁾. Kışın ve ilkbahar boyunca ortaya çıkan çiçekler, 4 üçgen loblu, sarı veya yeşilimsi sarı renkli olup çok küçüktür ve pek göze çarpmaz ^(2, 3). Meyve 4-6 mm çapında, olgunlaştığında siyah, kırmızı, sarımsı renkte veya beneklidir ^(1, 4). Meyvesi çok acıdır ve insanlar için zehirlidir ⁽²⁾. Kuru taşlı yerler, kayalık yamaçlar, çalılıklar ve orman açıklıklarında görülür ⁽⁵⁾. Türkiye'de sadece Yukarı Fırat alt bölgesinde doğal yayılım gösterir.

Güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede yetişemez.

Kuru veya nemli ortam tercih eder.

İyi drenajlı, kumlu, tınlı, killi topraklarda, hafif asitli, nötr ve kireçli topraklarda gelişebilir ⁽⁶⁾.

-26 °C soğuğa kadar dayanıklıdır.

Çok dayanıklı bir bitkidir, besin açısından fakir topraklarda yetişebilir. Kireçli topraklara, kuru ve rüzgârlı iklimlere dayanabilir ^(4, 5).

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bazen süs bitkisi olarak ve çit bitikisi olarak yetiştirilir. Boya ve ilaç olarak kullanımları mevcuttur ⁽⁵⁾. Çiçekler anılar için iyi bir nektar kaynağıdır.

1. Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol.2, pp. 526-541). Edinburgh University Press.
2. <https://www.inaturalist.org/taxa/82962-Rhamnus-lycioides>
3. Gülkas, J., & Traveset, A. (2012). Altitudinal variation in the reproductive performance of the Mediterranean shrub Rhamnus lycioides L. Journal of Plant Ecology, 5(3), 330-336. <https://doi.org/10.1093/jpe/rts005>
4. <https://turkiyebitkileri.com/tr/foto/C4%9Fraf-galerisi/rham-naceae-cehri/rhamnus-cehri/rhamnus-lycioides.html>
5. <https://temperate.shelferns.info/plant/Rhamnus-lycioides>
6. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Rhamnus+lycioides>
F1. https://theoriginalgarden.com/p/plants/outdoor/shrubs/rham-nus-lycioides-mediterranean-buckthorn?srsltid=AfmBOock21-wHpyfjy6u9OYKlecZa-9a7F-hr9Zb-lpssjx-o_dfm#gallery-1
F2. https://theoriginalgarden.com/p/plants/outdoor/shrubs/rham-nus-lycioides-mediterranean-buckthorn?srsltid=AfmBOock21-wHpyfjy6u9OYKlecZa-9a7F-hr9Zb-lpssjx-o_dfm#gallery-3
F3. <https://www.orchid-nord.com/Flore-Rhodes/Rhamnaceae/Rham-nus%20lycioides/Rhamnus%20lycioides.html>
F4. <https://www.orchid-nord.com/Flore-Rhodes/Rhamnaceae/Rham-nus%20lycioides/Rhamnus%20lycioides.html>

Sonbahar kızarması ve baharat olan şifalı meyveleri ile dikkat çeken bir çalı...

DOĞAL 6a

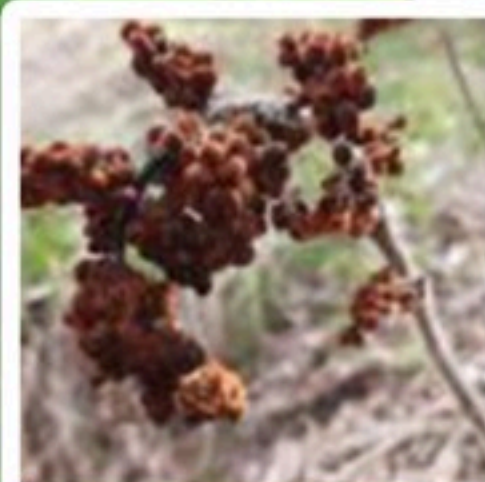
Rhus coriaria

Sumak

Kışın yaprağını döken, 2-3 m'ye kadar boylanan çalılardır. Sarı-gri renkte olan sürgünleri sık tüylerle kaplıdır. Tek tüysü yaprakları 9-15 yaprakçıktan oluşur; yaprak boyları 15-20 cm'ye kadar çıkar. Yumurta biçiminde ve uzunca olan yaprakçıkları 3-5 cm boyunda ve çok kısa saplıdır. Kenarları kaba dişli, üst yüzü seyrek, alt yüzü sık yumuşak tüylüdür. Sonbaharda çok güzel kızarma gösterir. Çiçekler terminal ya da yan durumlu salkım halinde kurul oluşturur, haziran-temmuz ayında açarlar. Çekirdekli sulu meyve küremsi, 4-6 mm çapında, kırmızımsı renkte ve tüylüdür ⁽¹⁾. Tadı ekşidir. Sumak, özellikle ekşi tadı nedeniyle Anadolu'da sık tüketilen bir baharattır. Sumak bitkisi, Doğu Akdeniz, Kırım, Kafkasya ve Kuzey İran'a özgü olup Akdeniz Havzasında kültürü yapılmıştır ⁽²⁾.

2-3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nem isteği bakımından seçici değildir.

Taşlı ve kireçli topraklara toleranslıdır.

Sıcak iklimlerden hoşlanır.

Hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sonbahar kızarması, kuraklığa dayanması ve kanaatkâr olması nedeniyle peyzajda kullanılır. Kurutulmuş meyveleri baharat olarak kullanılır.

1.Kayacık, H. (1982). Orman ve park ağaçlarının özel sistemetiği (Vol. 3, 4th ed.). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları.
2.Saltan, F. Z., & Ünder, D. (2019). Sumak ve önemli biyolojik etkileri. Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 34(1), 69–78.

F1: Mustafa VAR

F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria>

F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria>

F4: Serdar ÖLEZ <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria>

Hoş kokulu çiçek kurulları ve çok kanaatkar olması ile öne çıkan egzotik bir tür...

Robinia pseudoacacia

Yalancı Akasya

25 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Yaprğını döken, 25 m'ye kadar boylanabilen, seyrek dallı ve gevşek dokuda 8-10 m tepe çapı yapabilen istilacı bir ağaçtır. Gövde, açık kahverengi ve boyuna çatlaklıdır. 20 cm uzunluğunda tüysü özellikteki yapraklarda 7-19 adet bulunan yaprakçıklar 25-45 x 12-25 mm boyutlarında ve eliptik şekildedir. Mayıs-haziran aylarında açan beyaz renkli çiçekleri sarkık, yoğun, salkımlar halinde ve kokuludur. Bakla şeklindeki meyveleri, 5-10 x 1 cm boyutlarındadır. Dünyada Kuzey Amerika boyunca yayılır. Egzotik bir tür olmasına rağmen, Türkiye'nin kuzeyinde, özellikle Karadeniz kıyılarında ormanlık alanlarda doğallaşma eğilimindedir ^(1,2). Ülkemizde çok yaygın olarak yol, refüj, parklar vb. yeşil alanlarda *Robinia pseudoacacia* var. *umbraculifera* (Top Akasya) adlı varyetesi kullanılmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek yörelerde yetişir.

Kuru ve humuslu topraklarda yetişir.

-35 °C'ye dayanabilir.

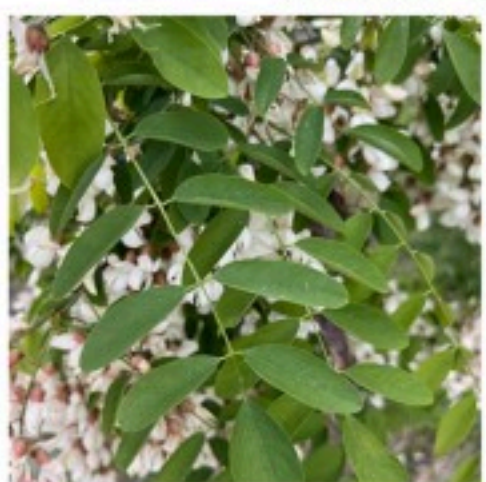
Atmosfer kirliliğine ve tuzlu topraklara dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Çiçekleri hariç bitkinin tüm kısımları zehirlidir. Tıbbi alanda değerlendirilir. Kökleriyle havanın azotunu tutarak toprağı iyileştirirler. Yol ağacı olarak ya da rehabilitasyon projelerinde kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 3). Edinburgh University Press.
2.Pamay, B. (1993). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. Orhan Ofset.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Rosa canina

Kuşburnu

Kışın yaprağını döken, 1,5-3,5 m'ye kadar boylanabilen, bazen tırmanıcı, sert dikenlere sahip, dik bir çalıdır. Bileşik yapraklı, yaprakçıkları donuktan saf yeşile değişen renklerde, 5-7 adet, dar eliptik, geniş yumurta şeklinde, 1-4,5 x 0,8-3,5 cm ebatlarındadır ⁽¹⁾. Çiçeklenme Mayıs- Haziran (-temmuz) aylarında ve yapraklanmadan sonra gerçekleşir. Çiçeklerin 1-3 adeti bir arada, pembe-beyaz renkli olup 4-5 cm genişliğindedir ⁽²⁾. Çiçekleri hoş kokuludur. Meyveler, çiçek tablasından gelişen etli bir yapı (kuşburnu) içindeki çok sayıda akenden oluşur, oval veya dikdörtgen-elipsoid şekillerde, kırmızı-turuncu, çıplak ve pürüzsüzdür ⁽¹⁾. Afrika'dan Avrupa'ya, Orta Asya'dan Pakistan'a yayılış gösterir. Ülkemizde, kıyılar, kayalık yamaçlar, çalılıklar, çitler, ormanlar ve açıklıklar, çoğunlukla kireçtaşı üzerinde, 30-1700 (-2500) m yükseltiler arasında yetişir ^(1,3).

DOĞAL

1,5-3,5 m
arası boy yapmaktadır.

Gölgede ve tam güneşte yetişebilir ⁽⁴⁾.

Nemli ortamları sever.

Kireçli ve besin maddesi zengin toprakları sever⁽⁵⁾.

İdeal sıcaklık değeri
5-35 °C'dir ⁽⁶⁾.

Bölge, habitat ve rakım değişikliğine toleransı yüksektir⁽⁷⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyvesi; şurup, reçel ve çay yapımında kullanılır. Orman alanları, çalılıklar, parklar, yol kenarları ve küçük bahçelerde yetiştirilmeye uygundur ^(8,9).

- 1-Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
- 2-Krussmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs(Vol. 3).
- 3-<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731955-1>
- 4-Kültür, Ş. (1998). Kuşay-Batı Türkiye'de yettiren yabani Rosa türleri üzerine farmasötik bitotanın bir araştırması[Unpublished doctoral dissertation]. İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi.
- 5-Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. (Orman Fak. Yayı No. 391)
- 6-https://www.picturatheworld.com/wiki/Rosa_canima.html
- 7-Oğuzelik, H., Korkmaz, M., Özgöçke, F., Ünal, M., & Salcaç, S. (2013). Türkiye güllerinin (Rosa L.spp.) ekolojik ve coğrafî karakteristikleri. Süleyman Demirel University Faculty of Arts and Science Journal of Science, 8(1), 9-21.
- 8-<https://www.gardenia.net/plant/rosa-canima>
- 9-https://innocentiamangoniplante.it/en/rosa-canima/?gl=1%3Finfo%3D_top%3C_ga%3EUTM3%3DU5N%3QU54%3ENZESM%3CNz4%3B_ga_B68W2WMQDw2%3CTMT%3CMqV%3CUJ%3CtoTOMN%3C3mvd%3UdAUM%3C

DOĞAL

5b

Sarı çiçekli, sıcak iklimlerin özel bir gülü...

Rosa foetida

Antep gülü

3 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 3 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formu sık dallı çalılardır. Gövdesi ince, kahverengi, birkaç düz ve düzensiz büyük dikenlidir. Yaprakları 5-9'lu bileşik olup, yaprakçıklar eliptik, 2-4 cm uzunluğunda, çift salgılı tırtıklı, üst kısmı parlak yeşil, alt kısmı salgılı ve tüylü yapıdadır. Çiçekleri yaygın olarak tek veya çift, koyu sarı renkli, yaklaşık 5 cm genişliğinde, güçlü, hoş olmayan kokuludur. Çiçeklenme zamanı nisan-haziran aylarıdır. Meyveleri küresel, tuğla kırmızısı, bazen de biraz tüylü yapıdadır. Irak, İran, Afganistan, Pakistan, Kafkasya ve Türkistan'da yayılış gösterir. Türkiye'de ise Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yol kenarlarında, yamaçlarda ve tarla içlerinde yetişir ⁽¹⁻²⁾.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Orta derecede hava nemine ihtiyaç duyar.

Kireçli toprakları sever. Nemli ve iyi drenajlı toprakları tercih eder.

15-28 °C sıcaklığı tercih eder.

Kurak ve nispeten nemli alanları tercih eder ⁽³⁾.

Kuraklık toleransı orta düzeydedir.

Çiçek estetiği sebebiyle gül bahçelerinde ve kitlesel çalı tasarımlarında tercih edilir. Ayrıca kozmetik ve ilaç sanayisinde de kullanılabilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabancı Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.

F1: Mustafa VAR

 Lezzetli meyvelere sahip, kuraklığa dayanıklı yarı odunsu bitkiler...

 5a
KÜLTÜR

Rubus fruticosus

Böğürtlen

Kışın yaprağını döken, yarı odunsu formda bitkilerdir. Eski tarihlerde botanik bahçelerinde ve kilise bahçelerinde yaygın yetiştirilmekteydi. Böğürtlenlerin habitusu dik, yarı dik ve sürüngen olmak üzere sınıflandırılır. 350'den fazla böğürtlen türü olmakla birlikte Avrupa böğürtlenleri olarak bilinen *R. fruticosus* günümüzdeki çeşitlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Dikenli ve dikensiz tipleri bulunmaktadır. Kök sistemi çok yıllıktır. Toprak üstü aksamı olarak ilk yıl tomurcuk verir, ikinci yıl sürgün sürer, üçüncü yıl çiçek oluşur, meyve verir ve ardından kök boğazına kadar kurur. Meyve yıllık sürgünlerden oluşur ve salkım halindedir. Çiçekler beyaz-pembe tonlarında, meyve rengi genellikle siyahtır. Yaprak testere dişli olup 5 yaprakçıktan oluşur. Kuzey yarım kürenin mutedil iklimli bölgelerinde, tropik bölgelerin yüksek kesimlerinde doğal olarak bulunmaktadır. Ülkemizde hemen her yerde rastlanmaktadır ^(1,2).

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nemli bölgelerde iyi yetişir.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilirse de milli-tınlı toprakları sever.

Soğuk, serin yerleri sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir. Soğuğa toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sofralık tüketiminin yanı sıra gıda sanayinde yaygın kullanılmaktadır. Zengin vitamin ve mineral içerir, antosiyanin kaynağıdır. Çalı formu ile iyi çit yapar ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1. Ağaoğlu, Y. S. ve Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü Meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No:1, Ankara.
2. Davis, P. H. (Ed.), (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Nemli dere kenarlarında yetişen, yaprak dökken boylu bir çalı ya da küçük bir ağaç...

Salix acmophylla

Acem Söğüdü

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, çalı veya küçük bir ağaççıktır. Sürgünleri ince ve çoğunlukla aşağı doğru sarkık, cilalı gibi parlak, tüysüz ve pas-kırmızısı rengindedir. Tomurcukları küçük, sivri uçlu ve yaşlı gövde kabuğu uzunlamasına çatlaklara sahiptir. Yapraklar şerit gibi dar, genişliğinin 5-20 katı uzunluğunda, 60-160 x 7-20 mm boyutlarında, uç kısmı damla gibi sivrilmiş, kenarları düz, alt yüzü mavi-yeşil, üst yüzü soluk yeşil ve her iki yüzü tüysüzdür. Kulakçıklar küçüktür ve dökülür. Kedicikler yapraklardan önce oluşur ve kısadır. Erkek çiçek tablası, 8-12 mm uzunluğunda bir sap ile dar yumurta şeklindedir ^(1,2). Genel olarak dünyada güneybatı ve orta Asya'da yayılan bu tür ülkemizde Güneydoğu Anadolu'da Mardin, Gaziantep, Hakkari, Batman, Siirt, Bitlis, Şanlıurfa illerinde yayılış gösterir ^(2,3).

Işık ya da yarı gölgeli alanlarda yetişir.

Nispeten sıcak koşullarını sever.

Islak nemli topraklarda iyi gelişir.

Sıcaklık isteği -15 °C ile +35 °C aralığındadır.

Aşırı kuraklık risklerine karşı dirençsizdir.

Nemli dere kenarlarında ortamlarda yetiştiği için kuraklığa toleransı azdır.

Hareketli ya da durgun su kenarlarında değerlendirilir.

CC 1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Akdemir, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİTES Veri Tabanı (<http://194.27.225.161/yasin/tubites/index.php>)

F1: Ömer WEİNER <https://www.inaturalist.org/observations/3055150>
F2: Murat KURTEL <https://www.inaturalist.org/observations/236478043>
F3: Ron FRUMKIN <https://www.inaturalist.org/observations/217536945>
F4: Ron FRUMKIN <https://www.inaturalist.org/observations/217536945>

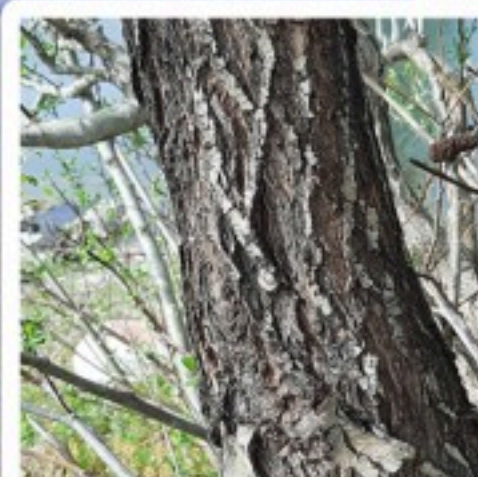
Hızlı büyüyen, ipeksi tüylü, soluk gümüş yapraklı, en boylu söğütlerden biri...

Salix alba

Ak Söğüt

Kışın yaprağını döken, 30 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formu, boylu bir ağaçtır. Kabuk, derin çatlaklı ve gri renklidir. Dalları ince, dik veya sarkık, kahverengimsi veya kırmızımsı renklidir. Kabuğu soyulmuş odun pürüzsüzdür. Yapraklar 5-10 x 1-3 cm ebatlarında, ince dişli, gençken ipeksi yatık yoğun, sonraları hafif tüylüdür. Yapraklanmayla birlikte oluşan kedicikler yoğun, silindirik formdadır ⁽¹⁾. Çiçekler nisan-mayıs aylarında açar. Erkek kedicik sarı, dişi kedicik yeşilimsi renktedir. Kapsül tipi meyve ipeksi tüylere sahip çok sayıda tohum içerir ⁽²⁾. Genel yayılımı Avrupa'dan Kuzey Çin'e, Kuzeybatı Afrika'ya kadardır. Ülkemizde göl, nehir ve akarsu kenarlarında 2000 m yükseltiye kadar görülmektedir ^(3,4).

4a

DOĞAL

30 m'ye kadar boylanabilmektedir.

Işık isteği yüksektir ⁽⁵⁾.

Nemli ortamları sever.

Kumlu, siltli veya kireçli toprakları tercih eder. Köklerinin suya erişime ihtiyacı vardır ⁽⁵⁾.

Ilıman iklimlerde, ılıman kışlar, kısa kuraklık dönemleri olan sıcak yazlarda iyi yetişir ⁽⁵⁾.

Su baskınlarına karşı dayanıklıdır ⁽⁵⁾.

Kuraklığa dayanıklı değildir.

Erozyon kontrolü, su yolu kıyıların sabitlenmesi, ekosistem restorasyonu ve fitoremediasyon için kullanılır ⁽⁵⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.), (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. <https://plants.ces.ncsu.edu/plants/salix-alba/>
3. <https://www.mda.state.mn.us/plants-insects/cold-hardiness-list>
4. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:302929-2>
5. Houston Durrant, T., de Rigo, D., & Caudullo, G. (2016). Salix alba in Europe: distribution, habitat, usage and threats. European Atlas of Forest Tree Species; San-Miguel-Ayanz, J., de Rigo, D., Caudullo, G., Houston Durrant, T., Mauri, A., Eds, e01153e.

F1: Oleg KOSTERIN <https://www.inaturalist.org/observations/44841014>
F2: Serdar ÖLEZ https://www.floradatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/014/xc1495_1719207775.jpg
F3: Serdar ÖLEZ https://www.floradatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/014/xc1495_1719207782.jpg
F4: Serdar ÖLEZ https://www.floradatolica.com/eukaria/imag-es/640X480/014/xc1495_1719207782.jpg

Toprak kirliliğine dayanıklı, Fito-ekstraksiyon nedeniyle de kullanılan bitkiler...

Salix caprea Keçi Söğüdü

8-10 m
arası boy yapmaktadır.

Yaprğını döken, 3-4 m'lik çalı, küçük ağaç ya da 8-10 m'ye kadar boyolanabilen, yuvarlak formu ağaçlardır ⁽¹⁾. Kabuk başlangıçta pürüzsüz olup ince ve düzensiz çatlaklara sahiptir ⁽²⁾. Yaprakları genişçe eliptik, 10 cm uzunluğa kadar, üst kısmı buruşuk, donuk yeşil; alt kısmı gri-yeşil, az çok yoğun tüylüdür (nadiren tüsüzdür) ⁽³⁾. Çiçekleri mart-mayıs arasında yapraklanmadan önce açmaktadır. Kedicikler beyaz gümüş grisi renklerinde görülür. Avrupa ve Asya'nın serin ılıman ve kuzey bölgelerine özgü olup farklı habitatlarda da ve İspanya, Çin, Türkiye, Kuzey İran, Sibirya'ya kadar 70° kuzey enleminde yayılış gösterir. Akarsu kıyılarında, orman yol kenarlarında, çayırda, düzlüklerde, yüksek bölgelerde ve çukurca yerlerde yetişmektedir.

Güneşli alanları tercih eder; ancak yarı gölgeyi tolere edebilir.

Nemli bölgeleri tercih eder.

Kalkerli alanları tercih eder; ancak diğer toprak tiplerine de uyum sağlarlar ⁽²⁾.

-20°C'den 35°C'ye kadar tolerans gösterir ⁽⁴⁾.

Toprak kirliliğine dayanıklı olup kirliliği Cd ve Zn gibi ağır metalleri eksiltme yeteneğine sahiptir.

Kuraklığı az seviyede tolere eder ⁽⁴⁾.

Kuzey Avrupa'da, tarım arazilerinde rüzgar kesici ve çit olarak kullanılan yaygın bir türdür.

1.Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi. (Basılmamıştır).
2.Enescu, C. M., Durrant, T. H., De Rigo, D., & Caodullo, G. (2016). Salix caprea in Europe: Distribution, habitat, usage, and threats. In European atlas of forest tree species (pp. 170-171).
3.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3).
4.https://www.picturethisai.com/question/Salix_caprea-temperature0.html

F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:lsid:ipni.org:names:303599-2/images>
F2: Salih TERZIOĞLU
F3: Salih TERZIOĞLU
F4: Mustafa GÖKMEEN https://www.florantolica.com/eukaria/images/640X480/002/xx244_1608983062.jpg

Toprak stabilizasyonunda kullanılabilecek, hızlı büyüyen çalı veya ağaççık..

3a

DOĞAL

Salix cinerea

Boz Söğüt

Yaprağını döken 5 metreye kadar boylanabilen, yuvarlak formu çalı veya ağaççıklardır. Kabuk koyu gri-kahverengi renkli olup ilerleyen yaşlarda çatlaklıdır⁽¹⁾. Yaprakları; ters yumurtamsı ila ters mızraklı veya eliptik 5-9 cm uzunluğunda, sivri, kütüğü veya seyrek çentiklidir. Çiçekleri Mart-nisan aylarında yapraklardan önce açmakta gümüşü, sarı ve yeşimli gri renklidir. Meyve, dikdörtgen-piriform, yeşil, açık kahverengiye dönüşen, tüylü, 5-9 mm uzunluğunda, çok tohumlu, uzun saplı; meyve kümeleri dik, 6-9 cm uzunluğundadır⁽²⁾. Türkiye, Avrupa, Sibirya, Rusya ve Asya'da yayılış gösteren türün ötrofik sulak alanlar, durgun veya yavaş su kütlelerinin çamurlu kıyıları, yüzen bataklıklar ve nemli birikintiler yaşam alanlarıdır^(1,3).

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerlere ihtiyaç duyar⁽⁵⁾.

Nemli bölgeleri tercih eder.

Kumlu, balçıklı ve killi toprakları tercih eder ancak killi topraklarda da yetişebilir⁽⁴⁾.

Sıcaklık isteği az olup soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır⁽⁶⁾.

Rüzgâra toleransı yüksek olup topraktaki tuza toleransı düşüktür⁽⁴⁾.

Diğer söğüt türlerine göre az da olsa kuraklığı tolere edebilir⁽⁷⁾.

Rüzgâr perdesi ve toprak stabilizasyonu için idealdir.

1. Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.
2. Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs. Vol. 3.
3. Skvortsov, A. K. (1999). Willows of Russia and adjacent countries. Taxonomical and geographical revision. Joensuu: University of Joensuu, 307.
4. Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri. <https://www.iret.cnr.it/phytoecoremediation/S.%20CI-NEREA%20-%20Zn,%20Cd.pdf>
5. Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi. Ders Kitabı. Ü. Orman Fak. Yayınları Orman Fak. Yayın No. 391
6. Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi. Ders Kitabı. Ü. Orman Fak. Yayınları Orman Fak. Yayın No. 391
7. https://vro.agriculture.vic.gov.au/dpi/vro/vrosite.nsf/pag-es/invasive_grey_sallow

- F1: Clément MAOUCHE <https://www.inaturalist.org/observations/162352429>
- F2: Clément MAOUCHE <https://www.inaturalist.org/observations/162352429>
- F3: Clément MAOUCHE <https://www.inaturalist.org/observations/162352429>
- F4: Clément MAOUCHE <https://www.inaturalist.org/observations/162352429>

Sürgünleri esnek ve dikkat çekici renge sahip bir söğüt türü...

Salix elbursensis

Viyale

2-5 m
arası boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 2-5 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formulu çalı ya da küçük bir ağaçtır. Yapraklar; tersmızraksı, dikdörtgensel veya dar eliptik, keskin sivri uçlu, taban kama şeklinde veya hafif yuvarlak olup genç yapraklar pembe renklidir. Olgun yapraklar üst kısmı tüysüz koyu yeşil, alt kısmı parlak ve tüysüzdür. Kedicikler neredeyse yapraklanma ile ortaya çıkar. Erkek kedicikler genellikle siyah, yoğun tüylü; dişi kediciklerin pulları yeşil veya kahverengimsi ve seyrek tüylüdür. Kapsül; yumurtamsı, sapsız veya sap varsa en fazla 0,4 mm uzunluğundadır ^(1,2). Türkiye'de Gümüşhane, Bayburt, Kars, Malatya, Erzurum, Van, Siirt, Şırnak ve Hakkâri illerinde, 1200-2600 m yükseltilerde yayılış gösterir. Nehir ve akarsu kıyıları ile vadilerin diplerinde görülür ⁽²⁾.

Bol ışığı ve güneşli yerleri sever ⁽³⁾.

Nemli ortam tercih eder.

Kireçli topraklardan hoşlanmayıp asitli toprakları tercih eder ⁽³⁾.

Sıcaklık isteği az olup soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır.

Su baskınlarına, rüzgara ve soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır.

Uzun süren kuraklığa dayanıklı değildir.

Peyzaj onarımı için uygundur ⁽⁴⁾. Toprak ıslahı ve çevre kirlenmelerinin toksik etkilerinin azaltılması amacıyla kullanılmaktadır.

1. Davis, P. H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, s. 694-716). Edinburgh University Press.

2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.

3. Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi. I.Ü. Orman Fakültesi Yayınları (Yayın No. 391).

4. Aşur, F., & Akpınar Külekçi, E. (2020). Evaluation of some willows (Salix L.) species in sustainable environment and landscape repair studies. In Çiğ, A. (Ed.), Ornamental plants in different approaches (s. 303-323). İksad Yayınları.

F1: Anastasiya MERKULOVA <https://www.inaturalist.org/observations/80731375>

F2: Dmitriy BOCHKOV <https://www.inaturalist.org/observations/30058724>

F3: http://www.fotomontaro.com/flora/salica/salix_elbursensis03.shtml

F4: http://www.fotomontaro.com/flora/salica/salix_elbursensis03.shtml

Çiçek güzelliği olan ve kıyı peyzajları tuz serpintilerine uyum için ideal bir bitki...

Tamarix smyrnensis

İlgın

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanan, yaygın ve sarkık dallı, kırmızımsı kahverengi veya kahverengi kabuklu çalı veya küçük bir ağaçtır ⁽¹⁾. Küçük pul yaprakları sivri uçlu ve 1,5-3,5 mm uzunluğundadır. Nisan-ağustos arası çiçeklenir. Çiçekleri 5 parçalıdır. Çanak yaprakları 0,5-1 mm boyutunda her bir çiçeğin sapından daha uzundur. Taç yaprakları 1,5-2 mm uzunluğunda, çoğunlukla pembe renktedir ⁽²⁾. Doğal yaşam alanı Güneydoğu ve Doğu Avrupa'dan Pakistan'a kadardır. Türkiye'de doğal olarak kuzey, orta, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da nehir kıyılarında ve deniz seviyesinden itibaren 1000 m yükseltilere kadar yayılım gösterir ⁽¹⁾.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli alanları tercih eder.

İyi drene edilmiş, tınlı, killi, kumlu topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklara kadar değişen çeşitli ortamlarda yetişebilir ⁽³⁾.

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Az bakım ister. Deniz etkisine ve tuzlu topraklara çok dayanıklıdır ⁽³⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kıyı peyzajlarında hem estetik hem de fonksiyonel olarak kullanılabilir.

1. Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, pp. 349-351). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Baum, B. (1968). Tamarix. In G. T. Tutin, V. H. Heywood, N. A. Burges, D. M. More, D. H. Valentine, S. M. Walters, & D. A. Webb (Eds.), Flora Europaea: Rosaceae to Umbelliferae (Vol. 2). Cambridge University Press.
3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:828217-1>

F1: Steve DANIELS, <https://www.inaturalist.org/observations/2980310>
F2: Mustafa VAR
F3: <https://botany.cz/cs/tamarix-smymensis/>
F4: <https://botany.cz/cs/tamarix-smymensis/>

Yaprak dokusu ve çiçekleri ile etkili, kurakçıl bir çalı...

Tanacetum densum *subsp. amani* *Çarşak Pireotu*

İnce dallı, gövde tabanı odunsu, (7-) 15-25 cm'ye kadar boy yapan, yastık şeklinde büyüyen bir yarı çalıdır. Gövdeler beyazımsı gri tüylüdür ⁽¹⁾. Aromatik, tüylü yapraklar son derece parlak gümüş-gri renkte, nispeten küçük, kuvvetli loplul dantelli yapraklardan oluşur ⁽²⁾. Çiçek kurulu terminal ve esas olarak çoğu sarkık gövdenin uçlarında yükselen veya bitkinin tepesinde yayılan gövdelerde oluşur ⁽³⁾. Papatya benzeri altın sarısı renkli, küçük bileşik çiçekler (başlıklar) sapların ucunda, gevşek çiçek kurulları halinde oluşur ve haziran ayından temmuz ayına kadar görülür ⁽²⁾. Türkiye'nin Güney ve Doğu Anadolu Bölgelerinde orta derecede yaygın endemik bir alt türdür. Doğal olarak 1500-2500 m yükseltilerde, kireçtaşı kayalar ve döküntülerde yayılış gösterir ⁽¹⁾.

4a

DOĞAL

15-25 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Kuru, az nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş, kumlu, hafif asitli, nötr ve hafif kireçli topraklarda gelişebilir.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar ⁽⁴⁾.

Çeşitli toprak koşullarına uyum sağlar. Az bakım gerektirir, kanaatkârdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Peyzajda süs bitkisi olarak kullanılır. Kaya bahçeleri, yamaç ve bordürler için uygundur. Arılar ve kelebekleri çeker. Aromatiktir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1975). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (Vol.5, pp.256-292). Edinburgh University Press.
2. https://grylliswaterlilies.gr/Tanacetum_densum_subsp.-amani
3. <https://www.shootgardening.com/plants/tanacetum-densum-subsp-amani>
4. <https://www.shootgardening.com/plants/tanacetum-densum-subsp-amani>

F1: <https://www.shootgardening.com/plants/tanacetum-densum-subsp-amani>
F2: <https://www.shootgardening.com/plants/tanacetum-densum-subsp-amani>
F3: <https://www.aromaticulture.com/tanacetum-tanaisie/521-tanacetum-densum-subsp-amani-tanaisie-d-armenie.html>
F4: <https://www.aromaticulture.com/tanacetum-tanaisie/521-tanacetum-densum-subsp-amani-tanaisie-d-armenie.html>

Çiçek, yaprak ve form güzelliği olan, gölge sever bir yer örtücü...

Vinca minor

Rozet Çiçeği

60 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tabanda odunsu yapıda, ince çiçekli sürgünleri 15 cm'ye, sürünen sürgünleri ise 60 cm'ye kadar uzayan, yoğun iç içe geçmiş kütleler oluşturan, herdem yeşil bir yarı çalıdır ⁽¹⁾. Yapraklar saplı, mızrak şeklinde veya eliptik, 15-45 x 5-25 mm ebatlarındadır ^(1, 2). Çiçekler tek, uzun saplı, tüysüz; taç ise çoğunlukla mavi-mor renkli, bazen pembe, nadiren beyazdır. Kokusuz gösterişli çiçekler nisan'dan mayıs'a kadar açar. Meyveler foliküldür. Zehirli etkisi olan bir bitkidir ⁽³⁾. Türkiye'de Çatalca-Kocaeli, Batı Karadeniz alt bölgelerinde, 1200 m rakımlarda doğal yayılım gösterir. Orman içi ve kenarlarında görülmekle birlikte insanlar tarafından yetiştirilmiş ve bazı yerlerde doğallaşmıştır.

Yarı gölge, tam gölge veya açık alanları tercih eder.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

Geçirgen, kumlu, ağır killi, hafif asitli, nötr ve hafif kireçli topraklarda gelişebilir ⁽⁴⁾.

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Hemen hemen her toprak tipinde yetişebilir. Gölgeye dayanıklıdır. Dona karşı hassas değildir, çok kolay yetişir.

Yerleşik bitkileri kuraklığa dayanıklıdır.

Dik yamaçları ve gölgeli yerleri örtmek için çok iyi bir yer örtücüdür. Süs bitkisi olarak kullanımı da yaygındır. Ayrıca tıbbi kullanımı mevcuttur ve dalları sepet yapımında kullanılır ⁽⁴⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol.6, pp.161-163). Edinburgh University Press.
2. <https://botany.cz/cs/vinca-minor/>
3. <https://www.inaturalist.org/taxa/55844-Vinca-minor>
4. <https://pfaf.org/user/plant.aspx?latinname=Vinca+minor>

F1: tlt46, <https://www.inaturalist.org/photos/358797025>
F2: Mustafa VAR
F3: https://www.inaturalist.org/taxa/55844-Vinca-minor/browse_photos
F4: https://www.inaturalist.org/taxa/55844-Vinca-minor/browse_photos

Meyvesi ve yaprağı tüketilen, duvar ve çitlerin tırmanıcı çalısı...

Vitis vinifera

Asma

10-20 m
arası tırmanmaktadır.

Yaprağını döken, 10-20 m tırmanabilen, sarılıcı bitkilerdir ⁽¹⁾. Kabuk; açık gri/yeşil olup hızla gri/kahverengiye dönüşür. Sonunda gri olur ⁽²⁾. Yaprakları; yuvarlak-kordat, 7-15 cm genişliğinde, 3-5 lobludur ⁽¹⁾. Çiçeklenme zamanı mayıs ve haziran aylarıdır. Çok küçük, yeşil çiçeklere sahiptir ⁽²⁾. Meyveleri, küresel, siyah, parlak, 7-8 mm çapında, sulu, ete yapışık, renksiz, 1-2-3-4 tohumlu ve meyve salkımları sarkıktır. 15-300 ayrı üzüm meyvesi içeren salkımlarda meyve verir ve hazirandan kasma kadar olgunlaşır ^(3,4). Genel yayılışı Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika'dır. Türkiye'de Karadeniz sahil şeridi hariç tüm satıhta yayılış gösteren kültür bitkisidir. Duvar ve çitlerde tırmanıcı olarak kullanılır ⁽²⁾.

Güneşli alanları tercih eder ⁽²⁾.

Yüksek nemli ortamları sevmez ⁽⁴⁾.

İyi drenajlı toprakları tercih eder ⁽⁴⁾.

15-40 °C sıcaklıkta yetişir ⁽⁴⁾.

Nemli bölgeler dışında tüm toprak koşullarını tolere eder ⁽²⁾.

Kuraklığa toleranslıdır.

Tırmanıcı bitki olarak, duvar oluşturma amacı ile peyzajda kullanılır. Meyvesi taze ve kurutulmuş olarak yenir. Meyve suyu, tatlandırıcı üretiminde, şarap yapımında, yaprakları pişiril- miş olarak tüketilir.

1- Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs. Vol. 3.
2- Davis, B. (1990). The gardener's illustrated encyclopedia of climbers & wall shrubs : a guide to more than 2000 varieties including roses, clematis and fruit trees
3- Idžojtć, M. (2019). Dendrology: cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.
4- Hussain, S. Z., Naseer, B., Qadri, T., Fatima, T., & Bhat, T. A. (2021). Fruits grown in highland regions of the Himalayas. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
F1: Joe Dillon <https://www.inaturalist.org/observations/203201902>
F2: andrey_p <https://www.inaturalist.org/observations/116964997>
F3: andrey_p <https://www.inaturalist.org/observations/116964997>
F4: Patrick Hacker <https://www.inaturalist.org/observations/77824261>

08

diyarbakır

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

08. TABLULAR

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi

Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikenı
2	<i>Acanthophyllum verticillatum</i>	Takacak
3	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç
4	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç
5	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç
6	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenı
7	<i>Amygdalus arabica</i>	Arap Bademı
8	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam
9	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik
10	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven
11	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni
12	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni
13	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven
14	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven
15	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi
16	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı
17	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven
18	<i>Capparis spinosa</i>	Kebere
19	<i>Cedrus libani</i>	Katran
20	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik
21	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan
22	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep
23	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı
24	<i>Cionura erecta</i>	Babrik
25	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı
26	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç
27	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan
28	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı
29	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası
30	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek
31	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen
32	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç
33	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>szovitsii</i>	Koyun Alıcı
34	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi
35	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde
36	<i>Ficus carica</i>	İncir
37	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak
38	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak
39	<i>Gleditsia triacanthos</i>	Gilediçya
40	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu
41	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk
42	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı
43	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağı
44	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
45	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili
46	<i>Morus alba</i>	Ak Dut
47	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut
48	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut
49	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum
50	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu
51	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı
52	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı
53	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam
54	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam
55	<i>Pistacia khinjuk</i>	Bıttım
56	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç
57	<i>Pistacia vera</i>	Antep Fıstığı
58	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak
59	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu
60	<i>Quercus brantii</i>	Karameşe
61	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi
62	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi
63	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri
64	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak
65	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
66	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu
67	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen
68	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt
69	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın
70	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu
71	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği

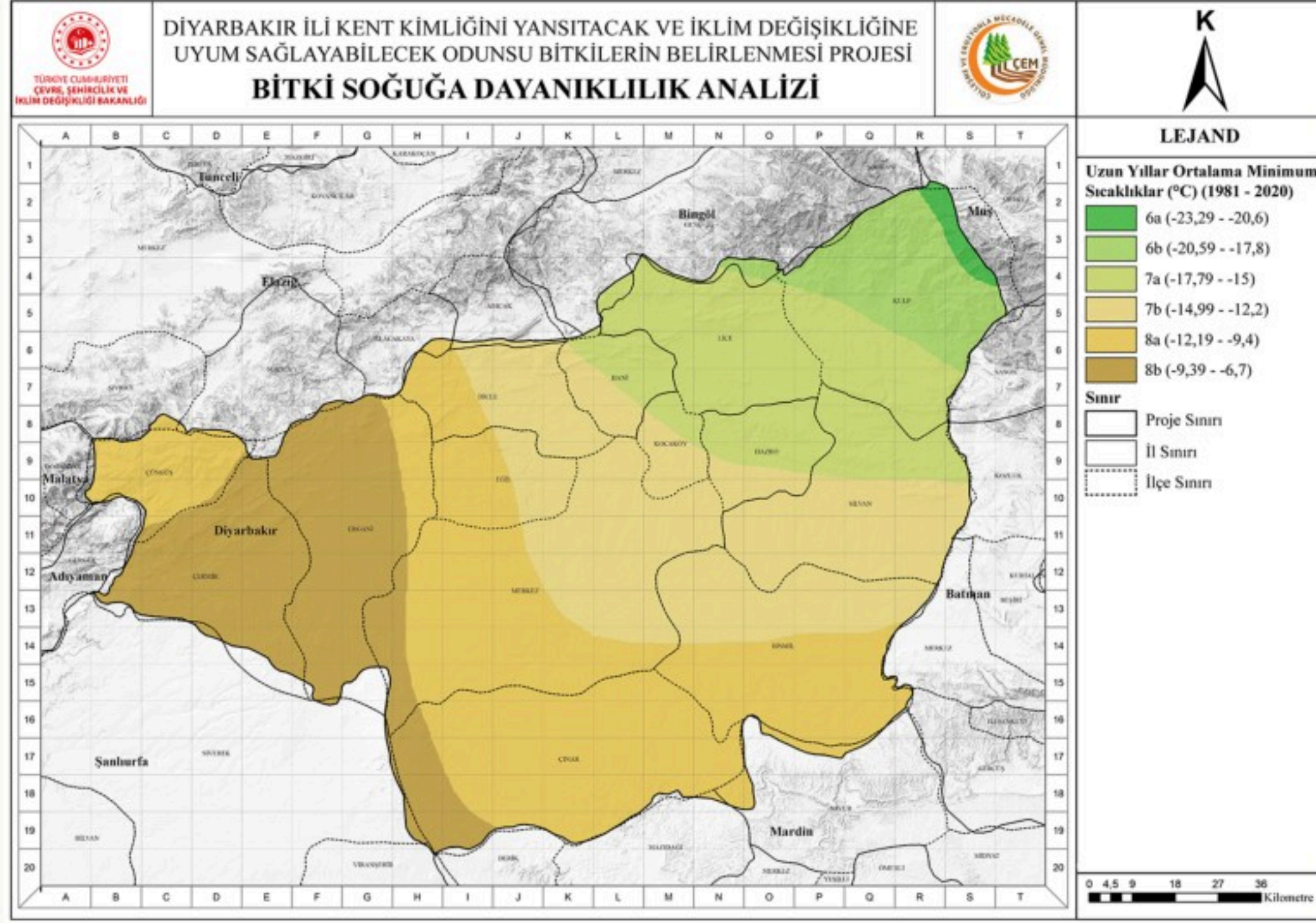
Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Orta Derecede Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç
2	<i>Amygdalus communis</i>	Badem
3	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği
4	<i>Punica granatum</i>	Nar
5	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu
6	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü
7	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt
8	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Olmayan Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak
2	<i>Laurus nobilis</i>	Defne
3	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar
4	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı
5	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü
6	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Soğuğa Dayanıklılık Derecesi

6A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
5	<i>Astragalus amblolapis</i>	Küt Geven	5B
6	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
7	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
8	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
9	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
10	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
11	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
12	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
13	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
14	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
15	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
16	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
17	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
18	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
19	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
20	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
21	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
22	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
23	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
24	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
25	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
26	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	5A
27	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
28	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
29	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
30	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
31	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
32	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
33	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
34	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
35	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
36	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
37	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
38	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A
39	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
40	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
41	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
42	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
43	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
44	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
45	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
46	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
47	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
48	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

6B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
3	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	6B
4	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A
5	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
6	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	5B
7	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
8	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
9	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
10	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
11	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	6B
12	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
13	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	6B
14	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
15	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
16	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
17	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
18	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
19	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
20	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
21	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
22	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
23	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
24	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
25	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
26	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
27	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
28	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B
29	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	6B
30	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
31	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	5A
32	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	6B
33	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B
34	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
35	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B
36	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	6B
37	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
38	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
39	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
40	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
41	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
42	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
43	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
44	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
45	<i>Quercus brantii</i>	Karameşe	6A
46	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
47	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
49	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
50	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
51	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
52	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
53	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
54	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
55	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
56	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
57	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

7A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikeni	7A
2	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
3	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
4	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	6B
5	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A
6	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
7	<i>Amygdalus communis</i>	Badem	7A
8	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	7A
9	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	5B
10	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
11	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
12	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
13	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	7A
14	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
15	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	6B
16	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
17	<i>Cedrus libani</i>	Katranağacı	7A
18	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	6B
19	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
20	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
21	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
22	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
23	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
24	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
25	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
26	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
27	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
28	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
29	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
30	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
31	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
32	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
33	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B
34	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	6B
35	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
36	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	7A
37	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	7A
38	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	5A
39	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	6B
40	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B
41	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
42	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B
43	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	6B
44	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	7A
45	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
46	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
47	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	7A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
49	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
50	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
51	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
52	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
53	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	7A
54	<i>Punica granatum</i>	Nar	7A
55	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
56	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
57	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A
58	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A
59	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
60	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A
61	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
62	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
63	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
64	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
65	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
66	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
67	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
68	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
69	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
70	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
71	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

7B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikeni	7A
2	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
3	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
4	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	6B
5	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A
6	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
7	<i>Amygdalus communis</i>	Badem	7A
8	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	7A
9	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	5B
10	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
11	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
12	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
13	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	7A
14	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
15	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	6B
16	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
17	<i>Cedrus libani</i>	Katranağacı	7A
18	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	6B
19	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
20	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
21	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
22	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
23	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
24	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
25	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
26	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
27	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
28	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
29	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
30	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
31	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi	7B
32	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
33	<i>Ficus carica</i>	İncir	7B
34	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
35	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B
36	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	6B
37	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
38	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	7A
39	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	7A
40	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	5A
41	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	6B
42	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B
43	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
44	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B
45	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	6B
46	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	7A
47	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
49	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	7A
50	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
51	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	7B
52	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
53	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
54	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
55	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
56	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	7A
57	<i>Punica granatum</i>	Nar	7A
58	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
59	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
60	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A
61	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A
62	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
63	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A
64	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
65	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
66	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
67	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
68	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	7B
69	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
70	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
71	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
72	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
73	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
74	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
75	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

8A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikenı	7A
2	<i>Acanthophyllum verticillatum</i>	Takacak	8A
3	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
4	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
5	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	6B
6	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenı	4A
7	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
8	<i>Amygdalus arabica</i>	Arap Bademi	8A
9	<i>Amygdalus communis</i>	Badem	7A
10	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	7A
11	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	8A
12	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	5B
13	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
14	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
15	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
16	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	7A
17	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
18	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	6B
19	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
20	<i>Capparis spinosa</i>	Kebere	8A
21	<i>Cedrus libani</i>	Katranağacı	7A
22	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	6B
23	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
24	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
25	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
26	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
27	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
28	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
29	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
30	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
31	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
32	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
33	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
34	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
35	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi	7B
36	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
37	<i>Ficus carica</i>	İncir	7B
38	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
39	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B
40	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	6B
41	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
42	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	7A
43	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	7A
44	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	8A
45	<i>Laurus nobilis</i>	Defne	8A
46	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağı	5A
47	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	6B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B
49	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
50	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B
51	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	6B
52	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum	8A
53	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	7A
54	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
55	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
56	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	7A
57	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
58	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	7B
59	<i>Pistacia vera</i>	Antep Fıstığı	8A
60	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
61	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
62	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
63	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
64	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	7A
65	<i>Punica granatum</i>	Nar	7A
66	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
67	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
68	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A
69	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A
70	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
71	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A
72	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
73	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
74	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
75	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
76	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	7B
77	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
78	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
79	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
80	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
81	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
82	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
83	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

8B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	Harput Kardikenı	7A
2	<i>Acanthophyllum verticillatum</i>	Takacak	8A
3	<i>Acer monspessulanum</i>	Buruk Akçaağaç	6A
4	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
5	<i>Ailanthus altissima</i>	Kokarağaç	6B
6	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenı	4A
7	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
8	<i>Amygdalus arabica</i>	Arap Bademi	8A
9	<i>Amygdalus communis</i>	Badem	7A
10	<i>Amygdalus orientalis</i>	Payam	7A
11	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	8A
12	<i>Astragalus amblolepis</i>	Küt Geven	5B
13	<i>Astragalus angustifolius</i>	Keçi Geveni	5A
14	<i>Astragalus caspicus</i>	Hazar Geveni	5A
15	<i>Astragalus cephalotes</i>	Başlı Geven	6A
16	<i>Astragalus gummifer</i>	Sakızlı Geven	7A
17	<i>Astragalus microcephalus</i>	Anadolu Kitresi	4B
18	<i>Astragalus plumosus</i>	Tavşantopağı	6B
19	<i>Astragalus pycnocephalus</i>	Bozuk Geven	5A
20	<i>Capparis spinosa</i>	Kebere	8A
21	<i>Cedrus libani</i>	Katranağacı	7A
22	<i>Celtis australis</i>	Çitlenbik	6B
23	<i>Celtis tournefortii</i>	Dardağan	5A
24	<i>Cerasus mahaleb</i>	Mahlep	4A
25	<i>Cerasus microcarpa</i>	Yaban Kirazı	6A
26	<i>Cionura erecta</i>	Babrik	6A
27	<i>Clematis orientalis</i>	Köpektutağı	6A
28	<i>Colutea cilicica</i>	Patlangaç	6A
29	<i>Convolvulus reticulatus</i>	Dolaşgan	5A
30	<i>Cotinus coggygria</i>	Boyacı Sumağı	6A
31	<i>Cotoneaster nummularius</i>	Dağ Muşmulası	5B
32	<i>Crataegus azarolus</i> var. <i>azarolus</i>	Müzmüldek	5A
33	<i>Crataegus monogyna</i> var. <i>monogyna</i>	Yemişen	4A
34	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	5A
35	<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi	7B
36	<i>Elaeagnus angustifolia</i> var. <i>angustifolia</i>	İğde	3A
37	<i>Ficus carica</i>	İncir	7B
38	<i>Fraxinus angustifolia</i>	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
39	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	4B
40	<i>Genista albida</i>	Ak Borcak	6B
41	<i>Gleditsia triancanthos</i>	Gilediçya	5B
42	<i>Helichrysum armenium</i> subsp. <i>armenium</i>	Altınotu	7A
43	<i>Jasminum fruticans</i>	Boruk	7A
44	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	8A
45	<i>Laurus nobilis</i>	Defne	8A
46	<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı	5A
47	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>	Dokuzdon	6B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B
49	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
50	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B
51	<i>Morus rubra</i>	Kırmızı Dut	6B
52	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum	8A
53	<i>Noaea mucronata</i>	Hölmezotu	7A
54	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
55	<i>Periploca graeca</i> var. <i>graeca</i>	Gariplerurganı	5A
56	<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam	7A
57	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam	4A
58	<i>Pistacia terebinthus</i>	Menengiç	7B
59	<i>Pistacia vera</i>	Antep Fıstığı	8A
60	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar	6A
61	<i>Populus euphratica</i>	Fırat Kavağı	3A
62	<i>Populus tremula</i>	Titrek Kavak	2A
63	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
64	<i>Pterocephalus strictus</i>	Akcücükotu	7A
65	<i>Punica granatum</i>	Nar	7A
66	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>	Çakal Armudu	6A
67	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
68	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A
69	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A
70	<i>Rhamnus lycioides</i>	Top Cehri	5A
71	<i>Rhus coriaria</i>	Sumak	6A
72	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
73	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
74	<i>Rosa foetida</i>	Antep Gülü	5B
75	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
76	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	7B
77	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt	4A
78	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
79	<i>Salix cinerea</i>	Boz Söğüt	3A
80	<i>Salix elbursensis</i>	Viyale	3B
81	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
82	<i>Tanacetum densum</i> subsp. <i>amani</i>	Çarşak Pireotu	4A
83	<i>Vinca minor</i>	Rozet Çiçeği	4A

diyarbakır

İlçe Ölçeğinde Bitki Seçiminde Soğuğa
Dayanıklılık Kriterlerine Göre QR Uygulaması

BİSMİL

ÇERMİK

ÇINAR

ÇÜNGÜŞ

DİCLE

EĞİL

ERGANİ

HANİ

HAZRO

KOCAKÖY

KULP

LİCE

MERKEZ

SİLVAN

Bitki Katalog Rehberi...

Işık İsteği

Nem İsteği

Toprak İsteği

Sıcaklık İsteği

Ekolojik Koşullara Uyum

Kuraklığa Dayanıklılık

Kullanım Alanları

Kaynakça

Fotoğraf Kaynağı

Coğrafi Yayılış Haritası

Kitapta kullanılan tüm coğrafi yayılış haritaları Bizim Bitkiler® (2024). Sürüm 3.1. İnternette yayınlanmıştır; <http://bizimbitkiler.org.tr/v3/demo/details.php?id=6308> (erişim tarihi 1 Eylül). kaynağından alınmıştır .

Fotoğraf Yerleşim Rehberi

F1

F2

F3

F4

TEŞEKKÜR

Bu kitap; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nce "Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. Desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'ne şükranlarımızı sunuyoruz.

Ayrıca:

- Çalışmanın Meteorolojik altlığını oluştururken verileri temin eden Meteoroloji Genel Müdürlüğüne,
- İl bazında bitki varlığına ilişkin listelerin hazırlanmasında "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" verilerinden yararlanmamıza ve eksikliği duyulan bazı fotoğraflara erişimi sağladıkları için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne,
- Bitkilerin Türkiye'deki yayılışı hususunda, haritalardan ve bazı görsellerden yararlanmamıza olanak tanıyan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Müdürlüğü'ne,
- Fotoğraf arşivlerindeki görselleri bizimle paylaşan Sayın Prof. Dr. Mustafa VAR, Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU, Prof. Dr. Ali İSLAM, Prof. Dr. Aydın TÜFEKÇİOĞLU, Prof. Dr. Şevket ALP, Prof. Dr. İbrahim TURNA, Mustafa GÖKMEN, Serdar ÖLEZ ile Kew Royal Botanic Garden, International Dendrology Society, iNaturalist.org ve floranatolica kuruluşlarına teşekkürlerimizi sunarız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI